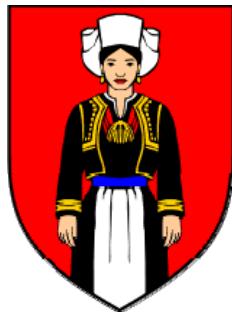

Dubrovačko-neretvanska županija

Općina Konavle

**IZVJEŠĆE O STANJU U
PROSTORU OPĆINE KONAVLE**

Entasis d.o.o., Kralja Tomislava 7, 20 000 Dubrovnik, Hrvatska

ENTASIS d.o.o

IGH Urbanizam d.o.o. , Vukovarska 8/II, 20 000 Dubrovnik, Hrvatska

OPĆINA KONAVLE

Trumbićev put 25, Cavtat
20 210 CAVTAT

Načelnik:
Luka Korda

Naziv dokumenta: **IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE**

Stručni tim u izradi: Romano Dujić, dipl.ing.arh.
Jurica Knego, mag.ing.geod. et geoinf., mag.geogr.
dr.sc. Zrinka Rudež, dipl.ing.arh.

Direktor Entasis d.o.o.: Romano Dujić, dipl.ing.arh

Direktor IGH Urbanizam d.o.o.: dr.sc. Zrinka Rudež, dipl.ing.arh.

Dubrovnik, studeni 2012.

SADRŽAJ

I. POLAZIŠTA.....	1
1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća.....	1
2. Zakonodavno-institucionalni okvir.....	2
3. Osnovna prostorna obilježja Općine Konavle	4
3.1. Prometno-geografska obilježja.....	5
3.2. Prirodno-geografska obilježja.....	5
3.2.1. Reljef.....	5
3.2.2. Geologija.....	6
3.2.3. Klima.....	8
3.2.4. Vode.....	8
3.2.5. Tlo.....	8
3.2.6. Vegetacija.....	9
3.3. Demografska struktura.....	9
3.3.1. Razmještaj i struktura stanovništva.....	9
3.3.2. Razmještaj i struktura domaćinstava.....	24
3.4. Sociogospodarska struktura.....	26
4. Općina Konavle u okviru prostornog uređenja Dubrovačko-neretvanske županije.....	29
II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TREDOVA PROSTORNOG RAZVOJA.....	32
1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Općine Konavle.....	32
1.1. Struktura korištenja zemljišta u Općini.....	32
1.2. Struktura namjene zemljišta u Općini.....	33
2. Obilježje sustava naselja i područja za razvoj izvan naselja.....	36
2.1. Struktura naselja.....	36
2.1.1. Građevinska područja naselja.....	41
2.2. Izdvojena građevinska područja (izvan naselja).....	44
3. Gospodarske djelatnosti.....	49
3.1. Poljoprivreda i šumarstvo.....	49
3.2. Stočarstvo i ribarstvo.....	51
3.3. Istraživanje i vađenje mineralnih sirovina.....	51
3.4. Prerađivačka industrija te malo i srednje poduzetništvo.....	52

3.5. Trgovina, obrt i skladišta.....	53
3.6. Turizam.....	53
 4. Infrastrukturna opremljenost Općine Konavle.....	54
4.1. Prometna infrastruktura.....	54
4.2. Energetska infrastruktura.....	57
4.3. Vodnogospodarska infrastruktura.....	61
4.4. Gospodarenje otpadom.....	64
 5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja.....	65
5.1. Korištenje prirodnih resursa.....	65
5.2. Zaštićeni obalni pojas (ZOP).....	65
5.3. Zaštita prirodne i kulturne baštine.....	66
5.3.1. Zaštićene prirodne vrijednosti i ekološka mreža.....	66
5.3.2. Zaštita i očuvanje kulturne baštine.....	69
5.4. Područja posebnih karakteristika.....	75
5.4.1. Područja od posebnog državnog interesa i obilježja.....	75
 III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA.....	77
1. Izrada dokumenata prostornog uređenja.....	77
 IV. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI.....	84
1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnog održivog razvoja u prostoru Općine Konavle obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove.....	84
2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Općini Konavle.....	86
3. Prijedlog aktivnosti za unapređenje održivog razvoja u prostoru.....	87
 V. LITERATURA I IZVORI.....	90

I. POLAZIŠTA

1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća

Osnova

Osnova za izradu Izvješća o stanju u prostoru definira se člankom 47. Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, br.:76/07, 38/09, 55/11 i 90/11), ali i kroz:

- članak 8. stavak 2. (Poglavlje 1.1. *Načela prostornog uređenja*):

„(2) Praćenje stanja u prostoru, izrada, donošenje i provođenje dokumenata prostornog uređenja su trajne aktivnosti prostornog uređenja čija stalnost i neprekidnost pridonosi očuvanju prostornih vrijednosti, ostvarivanju i usuglašavanju interesa te utvrđivanju prioriteta djelovanja.“

- članak 23. stavak 1. i 24. (Poglavlje 2.1. *Subjekti prostornog uređenja, Obveza osiguranja prostornog uređenja*):

„ (1) Učinkovitost prostornog uređenja Države osiguravaju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske (u dalnjem tekstu: Vlada) te predstavnička i izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, donošenjem dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata određenih ovim Zakonom.“

- članak 41.- 46. (Poglavlje 2.2. *Informacijski sustav prostornog uređenja*)
- odredba iz članka 26. (Poglavlje 2.1. *Subjekti prostornog uređenja, Nadležnost jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave*):

„Prostorno uređenje u nadležnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obuhvaća osobito: ... - prihvaćanje izvješća o stanju u prostoru...“, nadopunjujući članak 47. stavak 1. koji navodi o razmatranju Izvješća.

Ciljevi

Ciljevi izrade Izvješća su sljedeći:

Analitički ciljevi:

- analiza pokazatelja:
 - opcih činitelja razvojnih kretanja u prostoru
 - razvoja naselja i područja za razvoj naselja
 - gospodarskih djelatnosti
 - opremljenosti prostora javnom i komunalnom infrastrukturom
 - zaštite i korištenja posebno vrijednih prostora
 - područja od posebnog državnog interesa i obilježja
 - zaštite okoliša u prostornom uređenju
- analiza stanja i trendova prostornog razvoja
 - pokrivenost prostornim planovima
 - dosljednost razvojnih dokumenata i programa općine s prostornim planom uređenja općine
- analiza provođenja dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata
 - provedba dokumenata prostornog uređenja lokalne razine
 - odstupanja od planiranog prostornog razvoja
 - praćenje stanja u prostoru

- inspekcijski nadzor
- ocjena stanja prostornog razvoja:
 - mogućnosti i ograničenja dalnjeg prostornog razvoja općine u funkciji regionalnih razvojnih potreba
 - odstupanja od planiranog prostornog razvoja
 - međunarodna i prekogranična suradnja u području prostornog uređenja

Programski ciljevi s prijedlozima za unapređenje prostornog razvoja s planom aktivnosti:

- prijedlozi i razlozi izrade, odnosno izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenja na lokalnoj razini
- prijedlozi izrade drugih razvojnih dokumenata i programa (studije istraživanja, razvojne koncepcije) s osnovnim polazištima
- prioritetne aktivnosti u provođenju dokumenata prostornog uređenja (sanacija degradiranih područja, sprječavanje negativnih procesa i ostvarivanje uvjeta za daljnji prostorni razvoj)
- prioritetne aktivnosti za unapređenje sustava prostornog uređenja

Pregled prostornih pokazatelja:

- stanju u prostoru prema tematskim cjelinama
- s prijedlogom pokazatelja za naredno razdoblje

2. Zakonodavno-institucionalni okvir

Obveza izrade Izvješća

U *Zakonu o prostornom uređenju i gradnji* („Narodne novine“, br.:76/07, 38/09, 55/11 i 90/11) utvrđena je obveza izrade dokumenata praćenja stanja u prostoru, i to člankom 47. te poglavljem 2.3. („Dokumenti praćenja stanja u prostoru, Izvješće o stanju u prostoru“).

U članku 47. navodi se sljedeće:

„(1) Hrvatski sabor, odnosno predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave razmatraju četverogodišnje izvješće o stanju u prostoru.

(2) Izvješće iz stavka 1. ovog članka sadrži analizu stanja i trendova prostornog razvoja na temelju obveznih prostornih pokazatelja o stanju u prostoru, analizu provođenja dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata te ocjenu stanja i prijedloge za unapređenje prostornog razvoja s planom aktivnosti i prijedlogom prostornih pokazatelja za naredno razdoblje.

(3) Izvješće iz stavka 1. ovog članka se objavljuje u „Narodnim novinama“, odnosno u službenom glasilu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(4) Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su Ministarstvu i Zavodu dostaviti izvješće u roku od petnaest dana od dana objave u službenom glasniku.

(5) Sadržaj izvješća, obvezne prostorne pokazatelje na državnoj i lokalnoj razini i druge zahtjeve u vezi s praćenjem stanja na području prostornog uređenja propisuje ministar pravilnikom.“

Sastavni dijelovi Izvješća

Bivšim zakonom koji je regulirao područje prostornog uređenja (*Zakon o prostornom uređenju – Narodne novine*, br.: 30/94, 68/98, 35/99, 61/00, 32/02 i 100/04), u poglavljiju III. (*Dokumenti praćenja stanja u prostoru*, članci 10.-11a.), definirana su dva dokumenta praćenja stanja u prostoru: *Izvješće o stanju u prostoru* i *Program mjera za unapređenje stanja u prostoru*.

Danas je to jedan dokument, čiji su osnovni dijelovi: analitički (utvrđuje se stanje u prostoru) i programske (utvrđuju se smjernice aktivnosti za poboljšanje stanja u prostoru). Njegova svrha je prostor i razvoj prostora s procesima koji se odvijaju i koji se planiraju. Izvješće se bavi elementima

koji su sastavni dio svakog Plana (ovisno o razini), analizirajući ih u cijelosti te predlažući rješenja i smjernice u postupku koji je dinamičniji od postupka donošenja planova.

Sadržaj Izvješća određen je *Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima Izvješća o stanju u prostoru* („Narodne novine“, br.: 117/2012). Primjenjuje se u postupku izrade Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske, županija, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina. Time se osigurava jednoobraznost i minimalan sadržaj Izvješća te postavljanje standarda tako da su iskazane vrijednosti usporedive po različitim jedinicama područne (regionalne) i lokalne samouprave. Ovo je osobito važno kod uspostave informacijskog sustava prostornog uređenja.

Sadržaj ovog Izvješća ulazi u kategoriju Izvješća o stanju u prostoru koji se rade za velike gradove, gradove i općine. U Pravilniku je ovo Izvješće definirano člankom 7.:

„Izvješće na razini jedinica lokalne samouprave izrađuje se prema sljedećem sadržaju:

I. POLAZIŠTA

1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća
2. Zakonodavno-institucionalni okvir
3. Osnovna prostorna obilježja jedinice lokalne samouprave
4. Jedinica lokalne samouprave u okviru prostornog uređenja županije

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TREDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina jedinice lokalne samouprave
2. Sustav naselja
3. Gospodarske djelatnosti
4. Opremljenost prostora infrastrukturom
5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja
6. Obvezni prostorni pokazatelji

III. ANALIZE IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

1. Izrada dokumenata prostornog uređenja
2. Provedba dokumenata prostornog uređenja
3. Provedba drugih razvojnih i programskih dokumenata
4. Provedba zaključka, smjernica i preporuka iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru jedinice lokalne samouprave

IV. PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH

AKTIVNOSTI

1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnog održivog razvoja u prostoru jedinice lokalne samouprave s obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove
2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini jedinice lokalne samouprave
3. Prijedlog aktivnosti za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru

V. IZVORI PODATAKA.“

Izrada izvješća, sudionici u izradi i pristup podacima

Izrada izvješća i sudionici u izradi definiraju se člankom 9. Pravilnika:

„(3) Izvješće na razini velikog grada, grada i općine izrađuju upravna tijela velikog grada, grada i općine nadležna za prostorno uređenje, odnosno zavodi za prostorno uređenje velikog grada ukoliko su ustrojeni.

(4) Nacrt Izvješća na svim razinama mogu izrađivati i pravne osobe, odnosno ovlašteni arhitekti, registrirani za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja, te zavodi za prostorno uređenje županija i zavodi za prostorno uređenje velikih gradova ukoliko su isti ustrojeni.

(5) U izradi Izvješća sudjeluju nadležna državna tijela, tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave, javne ustanove i pravne osobe s javnim ovlastima određene posebnim propisima, koje obavljaju poslove od utjecaja na sadržaj Izvješća.“

Pristup podacima za potrebe izrade Izvješća definira se člankom 10. Pravilnika:

„(1) Nadležna državna tijela, tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave, javne ustanove te druge pravne osobe s javnim ovlastima određene posebnim propisima, koje obavljaju poslove od utjecaja na sadržaj Izvješća, dužna su omogućiti elektronički i drugi pristup potrebnim podacima, odnosno dostaviti tražene podatke iz članka 2. ovog Pravilnika, u roku od 30 dana na zahtjev izrađivača izvještaja.“

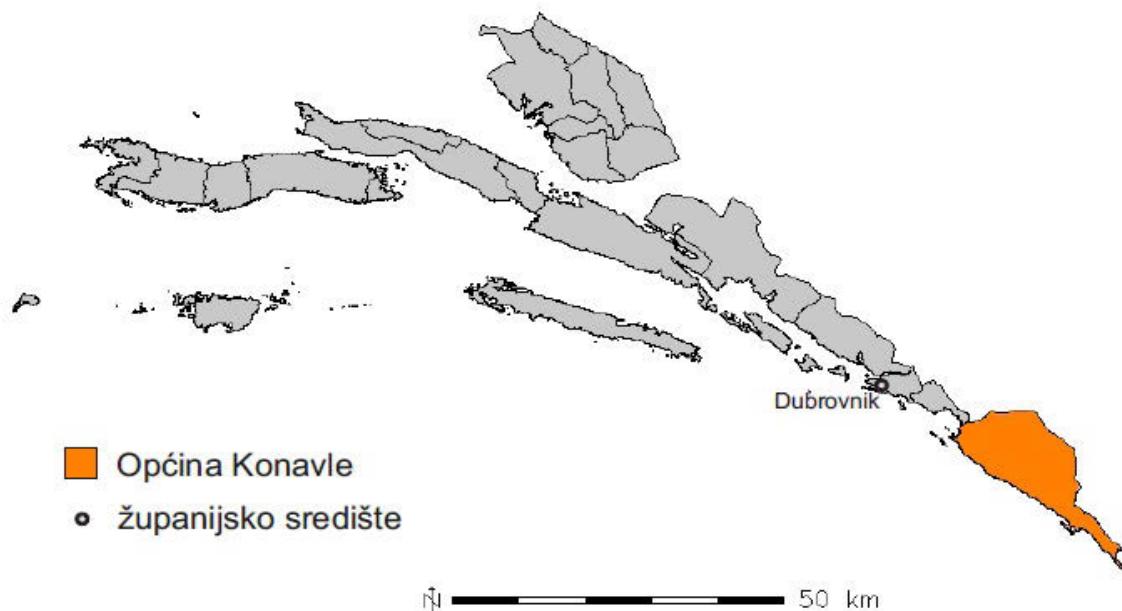
Vremenski okvir i nadležnost

Vremenski okvir Izvješća zakonom je zadan i odnosi se na razdoblje od četiri godine.

Nadležnost za razmatranje Izvješća proizlazi iz ustavnih prava i obveza sadržanih u članku 135. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br.: 56/90, 135/97, 8/98-pt, 113/00, 124/00-pt, 28/01, 41/01-pt, 55/01, 76/10 i 85/10-pt) te Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, br.: 33/01, 60/01-vt, 129/05, 109/07, 125/08 i 36/09). Izvješće predstavlja opći dokument (akt) i podzakonski propis koji je javan i objavljuje se u službenom glasilu. Po primitu izvješća, Ministarstvo i Zavod omogućavaju nadzor i njegovu pohranu u bazu podataka.

3. Osnovna prostorna obilježja Općine Konavle

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ br.: 10/97) na prostoru Dubrovačko-neretvanske županije određene su 22 nove jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi), uključivo naselja u njihovom sastavu. Ovim zakonom definirana je i Općina Konavle u današnjem obuhvatu.

Kartogram 1. Geografski položaj Općine Konavle unutar Dubrovačko-neretvanske županije

Općina Konavle smještena je na krajnjem jugoistoku Dubrovačko-neretvanske županije i najjužnija je jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj (Kartogram 1.). Rasprostire se od uvale Duboka Ijuta na sjeverozapadu do poluotoka Prevlaka na jugoistoku. Kopnena i morska granica Općine predstavlja kopnenu i morskiju granicu države. Na sjeveru ona obuhvaća granicu s Bosnom i Hercegovinom, na istoku s Crnom Gorom, dok na jugu dodiruje državnu morskiju granicu, odnosno granicu teritorijalnog mora. Jedini hrvatski teritorij s kojim Općina Konavle ima granicu je Općina Župa dubrovačka, smještena sjeverozapadno od Konavala. S površinom od 209,58 km² Općina Konavle je najveća jedinica lokalne samouprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Sastoji se od ukupno 32 naselja, u kojima je 2011. godine živjelo 8 571 stanovnika.

3.1. PROMETNO-GEOGRAFSKA OBILJEŽJA

S obzirom na rubni položaj u Dubrovačko-neretvanskoj županiji i Republici Hrvatskoj, Općina ima nepovoljan prometno-geografski položaj. Niz polja koji prirodno spajaju područje Konavala sa zaljevom Boka kotorska omogućili su prometno povezivanje i otvaranje ovog prostora, kako tijekom prošlosti, tako i danas. Razvijeno je nekoliko oblika prometa od regionalnog, nacionalnog i međunarodnog značaja: cestovni, pomorski i zračni.

Duž cijele Općine, u smjeru sjeverozapad-jugoistok, prolazi dionica Jadranske magistrale (državna cesta DC-8), koja omogućuje povezivanje Republike Hrvatske s Republikom Crnom Gorom. Ovo je najvažnija prometnica Općine, koja omogućuje najbrže povezivanje s ostatkom županije i države. Na prostoru Općine nalaze se i tri granična cestovna prijelaza (Karasovići, Dubravka, Prevlaka). Unatoč tome, nedostaje kvalitetna prometnica koja bi prema svojim tehničkim karakteristikama zadovoljila sve veću količinu prometa i bolje povezala Konavle sa svojim zaleđem.

Prometna povezanost Općine Konavle pomorskim prometom ostvaruje se preko luka u Cavatu, Moluntu i Prevlaci, uglavnom u turističke svrhe. Najvažnija je morska luka u Cavatu, koja spada u luke za javni promet, s velikim brojem turističkih linija na relaciji sa Dubrovnikom. Luka u Moluntu je privežište i turističko sidrište lokalnog značaja za gravitacijsko područje naselja Molunat. Luka na Prevlaci predstavlja novi potencijal za odvijanje prometa izrazito turističkog karaktera, budući da je planirana kao luka nautičkog turizma.

Na prostoru Općine, u Čilipima, nalazi se Zračna luka „Dubrovnik“, koja je od prvorazrednog značenja za Konavle, Dubrovnik i Dubrovačko-neretvansku županiju. Preko zračnog prometa ovaj je prostor na zadovoljavajući način povezan sa Zagrebom, Europom i ostatkom svijeta. Osobito je važan za razvoj turizma na području čitave županije.

3.2. PRIRODNO-GEOGRAFSKA OBILJEŽJA

3.2.1. Reljef

U geomorfološkom pogledu, prostor Konavala smješten je u krajnjem južnom i jugoistočnom dijelu planinskog lanca Dinarida. Taj se lanac proteže u zoni širokoj 200 i dugoj 600 km, od istočnih i južnih Alpa na sjeverozapadu do Albanije i Grčke na jugoistoku.

Konavle predstavljaju krški prostor sastavljen uglavnom iz karbonatnih stijena (vapnenci, dolomiti) na kojima su razvijeni različiti površinski (škrape, ponikve, polja, zaravni) i podzemni krški oblici (spilje, jame). Nakon karbonatnih stijena najzastupljeniji je fliš, kojeg čine nepropusne stijene pješčenjaci, konglomerati, lapori i dr. Riječ je o naplavnom pokrovu koji po svojim fizičkim obilježjima predstavlja rastresiti materijal. Fliš je najviše rasprostranjen na prostoru Konavoskog polja.

Na prostoru Konavala mogu se izdvojiti tri jasne reljefne cjeline:

- primorski (i unutrašnji) krški greben
- Konavosko polje
- brdsko područje

Primorski i unutrašnji krški greben međusobno su paralelni i nalaze se između Konavoskog polja i Sutorine na sjeveroistoku te mora na jugozapadu. Primorski greben obuhvaća obalu Konavala, koja je strma, duga i kamenita, a mjestimično prelazi i u klif visine do 300m. Klifovi duž primorskog grebena na jednom svom dijelu evidentirani su kao geomorfološko-hidrografska rezervat „Konavoske stijene“. Između primorskog i unutrašnjeg grebena, od naselja Močići do Vitaljine, pruža se središnja udolina, koja se sastoji od niza polja u kršu oblikovanih procesom korozije.

Od naselja Zvekovica na sjeverozapadu do naselja Karasovići na jugoistoku pruža se Konavosko polje, ukupne dužine 22km, najveće širine 6km i površine 75km². To je udolina, zatvorena sa svih strana, koja je tektonski predisponirana i koja prati smjer pružanja glavnog rasjeda (sjeverozapad-jugoistok). Po svojim pedološkim obilježjima predstavlja najveću i najkompaktniju obradivu površinu, sastavljenu od nepropusnih stijena (fliš), što dodatno potiče razvoj poljoprivrede ovog prostora.

Brdsko područje je viši unutarnji krški dio, koji je na jugu ograničen gornjotrijaskim dolomitnim odsjekom, Grapsko-Mrcinskim rasjedom na istoku te granicom prema Bosni i Hercegovini na sjeveru. Ukupna površina iznosi 75km². U fisionomiji ovog prostora jasno se ističu zapadni i niži dio, čija se nadmorska visina kreće u rasponu od 400 do 500 m sa nekoliko istaknutih vrhova, te istočni i viši dio sa nadmorskom visinom između 600 i 800 m, sa nekoliko vrhova iznad 1 000 m. Ovdje se nalazi i najviša gora u Općini i županiji (Snježnica, vrh sv. Ilija – 1 234 m).

3.2.2. Geologija

Sustav Dinarida izgrađen je od naslaga koje se genetski i paleoambijetalno vežu za prostor karbonatne platforme. Procesom sedimentacije oblikovane su tzv. „bijele“ karbonatne stijene, koje svojim mehaničkim (djelovanje vjetra i dr.) i kemijskim trošenjem (djelovanje vode) formiraju krški reljef sa površinskim i podzemnim reljefnim oblicima.

Na površini Konavala nalazi se preko 3 000 m debeli slijed starijih karbonatnih i mlađih klastičnih naslaga koje su nastajale u vremenskom rasponu od 230 milijuna godina. Geotektonika Afričke i Euroazijske litosferne ploče (proces subdukcije ili podvlačenja) utjecali su na nastanak brojnih i višestrukih borano-navlačnih struktura kao kilometarski izdignutih stijenskih kompleksa, koji su povijani i često u inverznom položaju ili bez normalne podloge. Nešto manji utjecaj na reljef Konavala imali su egzogeni procesi (glacijalni, eluvijalni, fluvijalni i dr.), od kojih su neki prisutni i danas (fluvijalni, marinski i dr.).

Osnovu geološke strukture Konavala čine karbonatne platforme (vapnenci i dolomiti) te nešto kasnije formirane flišne stijenske i aluvijalne naslage Konavoskog polja. Svaka od ovih struktura sadrži stijene različite po svom sastavu i vremenskom periodu nastanka (kartogram 2.). Prema geološkim obilježjima, Konavle se diferenciraju na tri različita dijela: brdsko područje, primorski dio (Donja banda) i Konavosko polje.

a) brdsko područje

Podnožjem južnih padina Snježnice do izvora Ljute, u zoni širokoj 100 do 200 m, proteže se tzv. „Glavni dolomit“ gornjeg trijasa (GDGT), najstarija litostratigrafska jedinica na površini Konavala. Nastajale su u razdoblju od 200 do 230 milijuna godina. Ove naslage sastoje se od izmjene bijelih do svjetlosivih stromatolitnih ranodijagenetskih dolomita i tamnosivih ranodijagenetskih dolomikrita koji mjestimično prelaze u kasnodijagenetske dolomite.

Prema višim predjelima, na trijaskim slojevima, slijede zrnasti vapnenci litostratigrafske jedinice koja objedinjava dolomite donje i srednje jure (ZVDDSJ). Protežu se u središnjem i vršnom dijelu brdsko-planinskog dijela Konavala. Ukupna starost im je od 160 do 200 milijuna godina. Čine ih tamnosivi i smeđi krupnozrnati kasnodijagenetski dolomiti koji u vršnim dijelovima sadrže relikte i tanje prosljoke dolomitiziranih vapnenaca te rijetke tanje slojeve zrnatih vapnenaca.

U vršnom dijelu Snježnice i u njenom zaleđu protežu se naslage vapnenaca i dolomita litostratigrafske jedinice gornje jure (VDGJ), u kojima su prisutni mikritni litotipovi u odnosu na zrnastije i rekristalizirane vapnence raspona starosti od 145 do 160 milijuna godina.

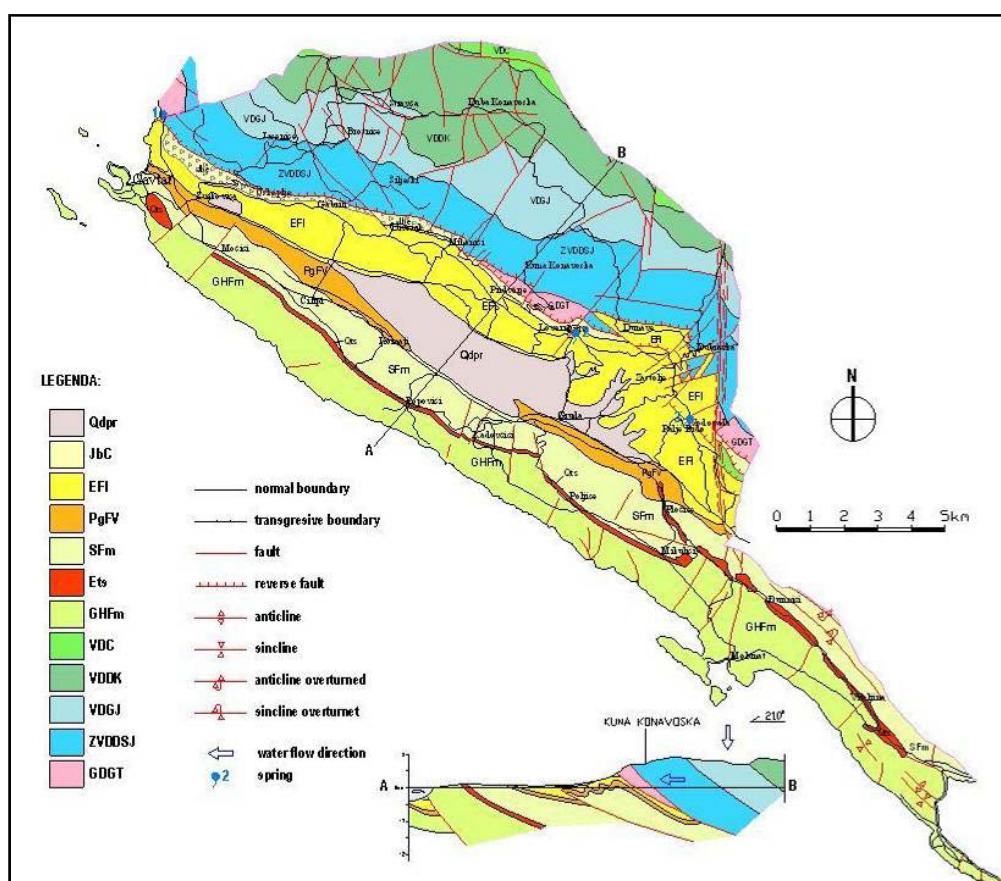
Na prethodne slijede naslage centralnog brdskog dijela Konavala (pojas naselja Stravča i Duba Konavoska), koje spadaju u litostratigrafsku jedinicu donje krede (VDDK), starosti od 110 do 145 milijuna godina. Te su naslage heterogenog sastava, koje su taložene u specifičnim paleookolišima, sa velikom količinom zrnatih vapnenaca brečolikog habitusa, brojnih mikritnih intraklasta s dominantnim sparitnim cementom.

b) primorski dio (Donja banda)

Primorski dio tektonski je odvojen od brdskog područja. Između ove dvije cjeline proteže se Konavosko polje koje je potpuno različito po geološkoj starosti i sastavu. Primorski dio sastoji se od stijena najmlađeg dijela mezozoika, koje u obalnom pojusu prelaze u klifove, spilje i visoravni. Predstavlja jedinstvenu i homogenu litostratigrafsku jedinicu (GHFm), koja se sastoji od rekristaliziranih, dolomitiziranih vapnenaca i/ili dolomita s ulošcima vapnenaca svjetlo smeđih do sivih nijansi. Ukupna starost iznosi 75 do 80 milijuna godina.

Između dva vapnenačka grebena (primorski i unutrašnji) primorskog dijela, od Cavtata do Molunta, nalaze se naslage crvenice (terra rossa) (Ets). Riječ je o udolini koja je oblikovana korozivnim procesom, pri čemu je trošenjem matične stijene nastao pokrov crvenice. Širina ovog pojasa iznosi 50 do 100 m. Naslage su sastavljene od željezovite gline i ilovine, koje su izmjenjene antropogenim utjecajem. Danas su većim dijelom obrađivane.

U prijelaznom području prema Konavoskom polju nalaze se sljedeće strukture: a) na južnom obodnom dijelu Konavoskog polja naslage formacije vršnog dijela krede, tzv. „maastrichta“ (SFm) sa starostu od 65 do 71 milijuna godina, litološki predstavljene mikritima i biomikritima s brojnim bioturbacijama i/ili decimetarskim ulošcima fosilifernih rudostona; b) paleogenski foraminiferski-bioklastični vapnenci (PgFV) duž oboda polja.

Kartogram 2. Geološka karta Općine Konavle, Geološka karta Konavala – nužna prepostavka održivog razvoja, Izvor: Hrvatski geološki institut, www.hgi-cgs.hr, studeni 2012.

c) Konavosko polje

Konavosko polje sastoji se od geološki najmlađih te po fizičkim i kemijskim karakteristikama specifičnih stijena. U središnjem dijelu polja nalaze se eocenski klastiti (EFL), koji dosežu i 150 m debljine. Njihova funkcija je hidrogeološka barijera budući da zadržavaju vodu i omogućavaju poljoprivredu i rast vegetacije.

Najmlađi sedimenti su neogenske breče (Jbc) i kvartarne deluvijalno-proluvijalne naslage (Qdpr). Osim ravničarskog i rubnog dijela Konavoskog polja, gdjesu najviše prisutni, pokrivaju i manja polja u kršu brdskog područja. Imaju debljinu od nekoliko metara, sa više ili manje vezanim klasititima, značajnog hortikulturno-agrarnog potencijala.

3.2.3. Klima

Na prostoru Konavala zastupljena je sredozemna klima (Cs tip¹). Izloženost utjecaju mora i relativno niski reljef u karbonatno-flišnim stijenama s najvišom gorom u neposrednom zaleđu utječu na karakter klime. Maritimni utjecaji odražavaju se u višim temperaturama, manjim temperturnim kolebanjima, nešto većoj količini padalina, kišovitijim jesenima od proljeća te prevladavanju maritimnih vjetrova. Kontinentalni utjecaji su slabi, uglavnom preko povremenih prodora hladnih vjetrova iz zaleđa. Ovo je osobito izraženo u višem, brdskom području Konavala.

Osnovno obilježje klime su ugodna ili samo malo sparna ljeta te blago prohладne ili svježe zime. Srednja temperatura zraka u srpnju iznosi 24,6°C, dok srednja siječanska 9,0°C. Srednja količina padalina, najčešće u obliku kiše, iznosi 1 484mm, uz studeni i prosinac kao najkišovitije mjesecе. Padaline su neravnomjerno raspoređene, s oskudicom u toplom dijelu godine. Ukupno je 313 vjetrovitih dana, od čega je najzastupljenije jugo (30%), potom bura (29%) i maestral (24%).

3.2.4. Vode

Unatoč prevladavajućeg karbonatnog sastava i krškog karaktera zemljišta, na nepropusnim fišnim stijenama Konavala razvijena je površinska riječna mreža. Glavne tekućice su Ljuta i Konavočica s jugoistoka, te Kopačica sa sjeverozapada. Sve imaju pluvijalni riječni režim, što znači da im količina vode direktno ovisi o količini padalina. Ljuta je jedina tekućica sa stalnim tokom (protok 0,8 - 45 m³/s), dok Konavočica (protok 0 – 40 m³/s) i Kopačica (protok 0 – 10 m³/s) imaju karakter bujica. U toplom dijelu godine potonje tekućice presuše. Slivno područje riječne mreže rasprostire se unutar Konavoskog polja. Na njegovom južnom rubu, na najnižoj točki polja, nalazi se prirodni ponor, kapaciteta 20 m³/s, gdje se sva voda pristigla tekućicama prosljeđuje dalje u krško podzemlje.

Zbog nesrazmjera između količine dotjecajnih voda i ograničene sposobnosti ponora da prime veliku količinu vode, prostor Konavoskog polja tijekom povijesti su ugrožavale sezonske poplave. Kako bi se to poboljšalo, 1958. godine do mora je prokopan kanal kapaciteta 60 m³/s, koji je omogućio odvodnjavanje velikih voda.

3.2.5. Tlo

U Konavlima ima veoma malo rastresitog pokrova, a osobito plodnih tala. Rastresiti pokrov obuhvaća uglavnom plodnu flišnu zonu Konavoskog polja. Riječ je o najkvalitetnijem i najdebljem tlu na prostoru Općine. Nastao je trošenjem stijena na licu mjesta, a transportom tekućica pretvoren je u naplavni pokrov.

Na području primorskog krša trošenjem dolomitnih stijena nastala su pržinasta ili glinovita tla, koja su vodopropusna, unatoč svojoj velikoj debljini.

¹ Prema Koppenovoj klasifikaciji oznaka Cs odnosi se na sredozemnu klimu.

U višim krškim predjelima raširenost plodnih tala ograničena je na izolirane dolove, odnosno ponikve. Unatoč svojoj maloj površini, ova tla imaju veliko društveno-gospodarsko značenje jer čine jedine plodne površine u krškoj sredini.

Prema pedološkoj karti bivše Općine Dubrovnik, na području Konavala utvrđeno je nekoliko tipova tala: kamenjar, crnica, rendzina, smeđe tlo, rigolano tlo, močvarno tlo te tla naselja i vodene površine.

3.2.6. Vegetacija

Sukladno klimatskim obilježjima, u Konavlima je prisutna mediteranska vegetacija. U fitogeografskom pogledu područje Konavala pripada eumediterskoj zoni jadranske provincije mediteranske regije, u kojoj se kao klimazonalna vegetacija razvija šumska zajednica hrasta crnike (česvine) i crnog jasena (*Fraxino orni – Quercetum ilicis*). Svaka od reljefnih cjelina Konavala sadrži vegetaciju koja odgovara njenim ekološkim i društvenim prilikama.

Na primorskim vapnenačkim grebenima prevladava makija, koja je gušča i bogatija na unutrašnjem grebenu. Šumska područja nalaze se samo u Cavatu, oko Močića te između Pločica i Vitaljine. Prevladava zimzelena šuma pinjola (*Pinus pinea*), alepskog bora (*Pinus halepensis*), čempresa (*Cupressus sempervirens*) i česmine (*Quercus ilex*). Ovaj se prirodni pokrov rasprostire i na grebenima koji dijele udubljenja u središnjoj udolini. Najveće područje priobalja prekrivaju sastojine crnog jasena i crnike (*Fraxino orni – Quercetum ilicis*), najčešće u obliku makije.

Na prostoru Konavoskog polja rasprostire se nekoliko vegetacijskih zona. Ovdje je prirodna vegetacija pretežito iskrčena, s obzirom da se radi o poljoprivrednoj površini. Na nižem vapnenačkom grebenu na jugozapadu raste makija, vrlo niska i rijetka te bez predstavnika visoke šume. Ovo je uzrokovano vapnenačkim sastavom zemljišta, strmim stranama, manjom količinom padalina te većom izloženošću buri na ovom lokalitetu. Idući prema sjeveroistoku polja nailazi se na sljedeće vegetacijske zone: poljoprivredna, močvarna i livadna zemljišta (naplavno zemljište), vinogradi, oranice i vrtovi (flišne padine), smokve, masline i šuma (rebra). Na strmim odsjecima dominiraju kamenar i žbunje. Na sjeveroistoku polja, kod Dubravke, na visini 500 - 600m javlja se miješana šuma alepskog bora, primorskog hrasta, jasena, briješta i dr.

U brdskom području, u zonama sa plodnim tlom, užgajaju se krumpir, duhan, kukuruz i žito. Na preostalom, vapnenačkom zemljištu, u potpunosti dominira kamenjar te oskudni pašnjaci sa rijetkim žbunjem te aromatičnim i ljekovitim biljem. Šumske površine rasprostranjene su uglavnom na zapadnom kraju, dok su na istočnom rijetke. Prevladava listopadna šuma crnog cera (*Quercus trojana*), a na većim visinama se javlja i cer (*Quercus cerris*), grab (*Carpinus orientalis*) i dr.

Na području Konavala prisutne su i brojne endemske vrste, poput hrasta oštike iz zajednice crnog jasena i oštike (*Fraxino orni – Quercetum cocciferae*), koji je zaštićen na temelju Zakona o zaštiti prirode. Potrebno je zaštiti i brojne druge vrste, kojima je prostor Konavala jedino stanište u Hrvatskoj: pošarskijev zvončić (*Campanula poscharskyana*) južno od Čilipa, grmasta glavulja (*Globularia alypum*) oko Popovića i na Konavoskim stijenama, zajednica šašike i putorije (*Seslerio-Putorietum calabricae*) duž vapnenačkih stijena i gromača i dr.

3.3. DEMOGRAFSKA STRUKTURA

3.3.1. Razmještaj i struktura stanovništva

Kretanje broja stanovnika Općine Konavle razmatra se od prvog službenog Popisa stanovništva 1857. godine do posljednjeg Popisa 2011. godine. Temeljna prostorna razina su naselja Općine, koja su tijekom posljednjih 150 godina značajno mijenjali svoje granice². Također, promijenila se i metodologija popisa zbog čega se javlja problem usporedivosti podataka.

² Cavtat – 1971. godine sadrži dio podataka bivšeg naselja Obod.

Durinići – 1857.-1880. te 1921. i 1931. godine sadrži podatke za naselje Molunat, a 1981. godine smanjeno izdvajanjem istoimenog dijela u samostalno naselje Molunat.

Glavni izvor podataka za istraživanje strukturnih obilježja stanovništva je Popis stanovništva iz 2001. godine. Naime, rezultati Popisa 2011. godine koji se odnose na struktura obilježja stanovništva u fazi su obrade i nisu objavljeni. Zbog toga su podaci iz Popisa 2001. godine još uvijek aktualni te se koriste u brojnim istraživanjima. Radi osiguranja što novijih i točnijih informacija, za pojedine strukture stanovništva koristit će se podaci objavljeni nakon Popisa 2001. godine. Svi podaci dostupni su za slobodno pregledavanje i preuzimanje na službenim internet stranicama Državnog zavoda za statistiku (www.dzs.hr).

RAZMJEŠTAJ I BROJ STANOVNIKA

U tablici 1. prikazan je broj stanovnika Općine Konavle u današnjem teritorijalnom obuhvatu i pripadajućih naselja od 1857. do 2011. godine. Ukupan broj stanovnika Općine se nije značajno promijenio tijekom ovog razdoblja. Godine 2011. zabilježen je pad u odnosu na 1857. godinu. Iako je po svom geografskom smještaju primorska općina, Konavle su tradicionalno poljoprivredni i stočarski prostor. Velike površine pod plodnim tlom i pašnjacima uvjetovale su da do sredine 20. stoljeća poljoprivreda i stočarstvo predstavljaju glavni izvor prihoda i egzistencije stanovništva. Nerijetko su pritom ostvarivani i viškovi. U tim uvjetima zabilježen je visok prirodni prirast stanovništva, što je utjecalo na porast ukupnog broja stanovnika. U razdoblju od 50 godina (1857.-1900.) broj stanovnika se kontinuirano povećavao. Godine 1900. u Konavlima je živjelo 10 701 stanovnika, što predstavlja najviše dosegnuti broj stanovnika Općine u povijesti. Struktura naseljenosti Općine Konavle ukazuje na bitnu razliku u razmještaju naselja i stanovništva. Većina naselja smještena je u unutrašnjosti, dok sa na obali samo dva naselja: Cavtat i Molunat. U ovom se razdoblju najbrže razvijaju naselja u unutrašnjosti Konavala, smještena na sjevernom i sjeveroistočnom rubu Konavoskog polja (Mihanići, Kuna Konavoska, Pridvorje, Ljuta, Dubravka).

Sve veći porast broja stanovnika i gustoće naseljenosti te niska nosivost krške prirodne sredine doveli su do agrarne prenaseljenosti prostora na početku 20. stoljeća. Kriza u poljoprivredi i ostali problemi (bolest vinove loze i dr.) dodatno su potencirali probleme u agraru, što je dovelo do masovnog iseljavanja stanovništva u prekomorske i prekoceanske zemlje. Uslijedio je pad broja stanovnika, koji je potrajan sve do 1921. godine.

Nakon 1921. godine dolazi do porasta broja stanovnika, koji je potaknut razvojem prometne infrastrukture na prostoru Općine. Poboljšane su prometne veze između Konavala i gradskih središta na obali, čime je razbijena dotadašnja izolacija. Najvažnija je izgradnja uskotračne željezničke pruge Vojski do – Nagumanac, dionice željezničke pruge Sarajevo – Gabela – Zelenika. Utjecala je na gospodarski razvoj svih naselja kojima je prolazila i Konavala u cjelini. Osobito se razvijaju naselja uz južni rub polja (Čilipi, Gruda). Trgovina, obrt i ugostiteljstvo postaju nove gospodarske djelatnosti. Čilipi, Cavtat i Gruda su tri najveća naselja Konavala nakon Prvog svjetskog rata.

U sljedećih 40 godina (1931.-1971.) broj stanovnika Općine konstantno opada, što je posljedica zbijanja tijekom Drugog svjetskog rata i opće poslijeratne gospodarske krize. Gradnja zračne luke „Dubrovnik“ u Čilipima 1962. i Jadranske magistrale 1965. godine potaknula je gospodarski i demografski razvoj Konavala, koji je potrajan sve do 1991. godine. Djelatnosti tercijarnog ili uslužnog sektora (turizam i ugostiteljstvo, trgovina, promet i dr.) postaju sve važnije gospodarske djelatnosti. U tom je razdoblju ostvaren najveći porast broja stanovnika, s 8 329 (1971.) na 9 074 (1991.).

Gruda – 1981. godine povećano pripajanjem bivših naselja Baćev Do i Tušići.

Mikulići – 1857. i 1869. godine podaci su sadržani u naselju Pločice.

Močići – 1971. godine dio podataka sadržan u naselju Zvekovica, nakon 1971. godine dio područja pripojen naselju Zvekovica.

Molunat – 1857.-1880. te 1921. i 1931. godine podaci sadržani u naselju Đurinići, od 1981. postaje samostalno naselje nastalo izdvajanjem dijela naselja Đurinići

Pločice – 1857. i 1869. godine sadrži podatke za naselje Mikulići.

Uskoplje – 1971. godine dio podataka sadržan u naselju Zvekovica, 1981. godine dio naselja pripojen naselju Zvekovica.

Zvekovica – 1973. godine formiran kao naselje, uz pripajanje dijelova naselja Cavtat, Močići i Uskoplje. Godine 1981. povećano je za bivše naselje Obod, za koje sadrži podatke do 1961., dok 1971. godine samo dio podataka.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Naselje	Popisne godine															
	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
BROTNICE	110	95	102	104	87	96	94	91	72	78	70	51	33	34	34	30
CAVTAT	749	634	675	723	708	740	700	774	641	654	821	954	1.585	1.930	2.015	2.143
ČILIPI	867	822	821	889	860	844	813	871	837	802	781	771	806	867	838	934
DRVENIK	110	116	116	125	139	133	129	153	144	125	103	98	84	77	70	51
DUBA KONAVOSKA	172	171	172	190	216	225	194	179	154	155	138	119	106	100	75	63
DUBRAVKA	543	581	562	561	580	568	481	500	495	479	423	366	349	313	265	296
DUNAVE	384	405	417	402	376	369	382	381	334	340	341	278	245	231	173	153
ĐURINIĆI	287	310	313	330	329	325	325	360	291	295	272	227	156	166	110	90
GABRILI	195	210	222	233	230	232	224	218	202	195	176	169	177	190	160	208
GRUDA	435	488	518	531	589	612	657	718	696	726	833	814	856	892	753	731
JASENICE	92	92	92	113	118	110	90	86	83	91	84	55	31	38	22	14
KOMAJI	465	441	431	453	441	439	401	453	419	429	403	396	309	329	284	273
KUNA KONAVOSKA	126	152	160	146	164	159	136	146	133	137	114	97	65	46	30	17
LOVORNO	348	361	375	385	351	315	247	259	262	252	239	265	256	213	160	184
LJUTA	248	255	276	291	282	239	207	206	208	215	194	213	201	214	192	196
MIHANIĆI	176	208	179	206	672	249	217	212	212	210	185	150	156	157	106	94
MIKULIĆI	-	-	227	265	267	230	200	219	181	175	161	159	147	116	105	87
MOĆIĆI	449	419	418	445	431	426	375	380	330	331	426	368	382	367	381	431
MOLUNAT	-	-	-	38	43	52	-	-	109	104	87	103	149	199	217	210
PALJE BRDO	144	151	133	168	178	158	168	173	162	177	185	138	135	159	150	127
PLOČICE	381	409	191	249	444	254	243	249	194	186	190	175	149	119	95	83
POLJICE	168	189	194	204	205	205	197	212	190	166	133	110	119	90	81	70
POPOVIĆI	317	323	317	331	363	334	348	342	326	309	297	325	294	296	249	236
PRIDVORJE	433	450	441	458	466	412	378	358	382	379	359	310	249	266	255	231
RADOVČIĆI	356	383	399	396	394	383	359	370	346	335	303	288	254	243	228	230
STRAVČA	203	204	187	186	189	186	160	158	143	138	114	86	78	71	57	60
ŠILJEŠKI	60	66	72	65	67	74	51	68	65	63	62	48	31	36	24	22
USKOPLJE	202	207	197	225	218	218	206	181	183	182	161	136	137	128	124	137
VITALJINA	335	359	392	497	492	518	422	565	423	379	360	340	316	300	242	217
VODOVADA	307	306	293	320	345	330	299	325	293	302	273	227	236	226	212	180
ZASTOLJE	256	245	244	250	264	262	207	201	208	208	194	175	167	142	143	149
ZVEKOVICA	174	182	168	170	193	189	178	182	198	196	247	318	293	519	400	560
Naknadno pop.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	64

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Σ OPĆINA	9.092	9.234	9.304	9.949	10.701	9.886	9.088	9.590	8.916	8.813	8.729	8.329	8.551	9.074	8.250	8.571
-----------------	-------	-------	-------	-------	--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

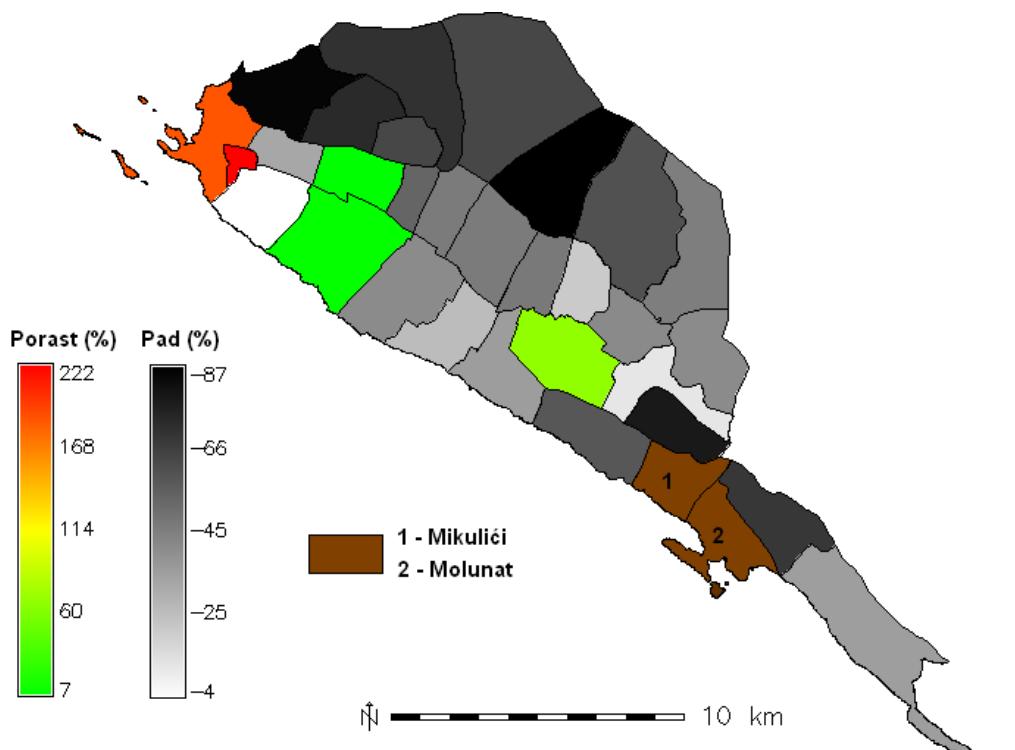
Tablica 1. Broj stanovnika Općine Konavle i pripadajućih naselja 1857.-2011. Godine, Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Najveće naselje je Cavtat, koji je 1981. godine imao više od 1 000 stanovnika. Porast bilježi još samo osam naselja (Čilipi, Gruda, Gabrili, Mihanići, Ljuta, Molunat, Palje brdo, Zvekovica). Naselja koja su početkom 20. stoljeća imala veliki porast broja stanovnika sada stagniraju ili bilježe pad.

Domovinskim ratom su prekinuti pozitivni demografski trendovi, što je dovelo do pada broja stanovnika u sljedećem međupopisnom razdoblju (1991.-2001.). Niže stope nataliteta i emigracija stanovništva osnovne su odrednice kretanja broja stanovnika. Nakon 2001. godine ostvaren je porast broja stanovnika Općine (3,9%). Najveći porast imaju Zvekovica (40%), Dubrovka (11,6%) i Čilipi (11,4%). Za istaknuti je i porast broja stanovnika Cavtata, koji nije prekinut još od 1931. godine. Godine 2011. Cavtat je najveće naselje, u kojem je živjelo 2 143 stanovnika ili $\frac{1}{4}$ ukupnog stanovništva Konavala. Porast broja stanovnika velikim je dijelom posljedica imigracije stanovništva.

U Popisu stanovništva 2011. godine nalazi se kategorija naknadno popisanih stanovnika, koji pritom nisu svrstani po naseljima već se promatraju skupno na razini Općine. S obzirom na udio u ukupnom stanovništvu (0,7%), taj se podatak može zanemariti.

Za očekivati je daljnji porast broja stanovnika, primarno na području Cavtata i Zvekovice, a potom i ostalim naseljima smještenim uzduž i u blizini Jadranske magistrale, koji nisu daleko od najvećih središta rada Općine (Cavtat, Čilipi). Glavni faktor porasta biti će doseljavanje ili imigracija stanovništva. U ostalim naseljima u unutrašnjosti za očekivati je stagnaciju i pad broja stanovnika.

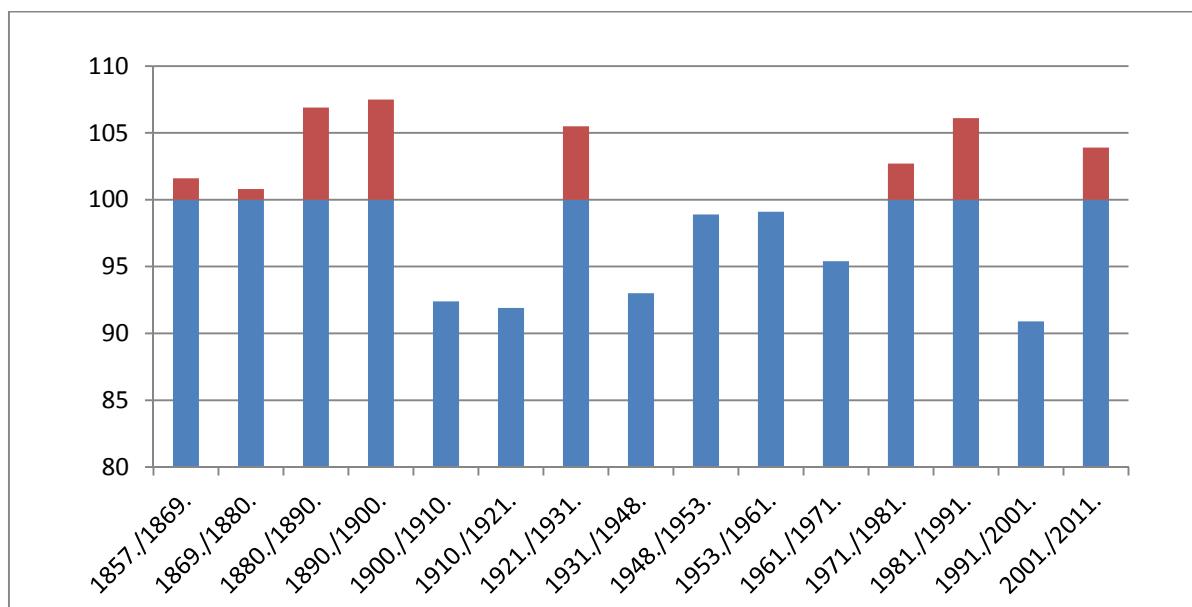
Godine 2011. u Općini Konavle zabilježen je pad broja stanovnika u odnosu na 1857. godinu. Na kartogramu 3. ova je međupopisna promjena prikazana na razini naselja³. Porast je ostvaren u svega pet, a pad u čak 25 naselja. Preostala dva naselja (Mikulići, Molunat) izuzimaju se iz istraživanja jer 1857. godine nisu postojali kao statistička naselja. Najveći porast ostvaren je u Zvekovici i Cavtatu. Najveći pad imaju naselja brdskog predjela (Jasenice, Kuna Konavoska, Stravča).

Na grafikonu 1. prikazan je indeks kretanja broja stanovnika Općine Konavle u svim međupopisnim razdobljima. Porast broja stanovnika ostvaren je osam, dok pad u ostalih sedam međupopisnih razdoblja. Pritom su stope rasta i pada bile različite. Najveći porast ostvaren je u razdoblju od 1890. do 1900. godine (107,6) te od 1880. do 1890. godine (106,9). Najveći pad zabilježen je od 1991. do 2001. godine (-9,1%). Nakon Drugog svjetskog rata najveći porast ostvaren je 80-ih godina (106,1).

PRIRODNI PRIRAST STANOVNJIŠTVA

Prirodno kretanje stanovništva ukazuje na odnos između rodnosti (nataliteta) i smrtnosti (mortaliteta) stanovništva, i jedna je od odrednica ukupnog kretanja broja stanovnika. Ovisno o stopama rodnosti i smrtnosti, prirodno kretanje može biti pozitivno (prirodni prirast) ili negativno (prirodni pad). Za Općinu Konavle se može pretpostaviti kako su u fazama porasta broja stanovnika do druge polovice 20. stoljeća stope nataliteta bilo veoma visoke. Iseljavanjem, prije svega mладог stanovništva, stope nataliteta su značajno smanjene, uz istovremeno povećanje stope mortaliteta. Imigracija stanovništva nakon Drugog svjetskog i Domovinskog rata utjecala je na poboljšanje prirodnog kretanja Općine u cjelini.

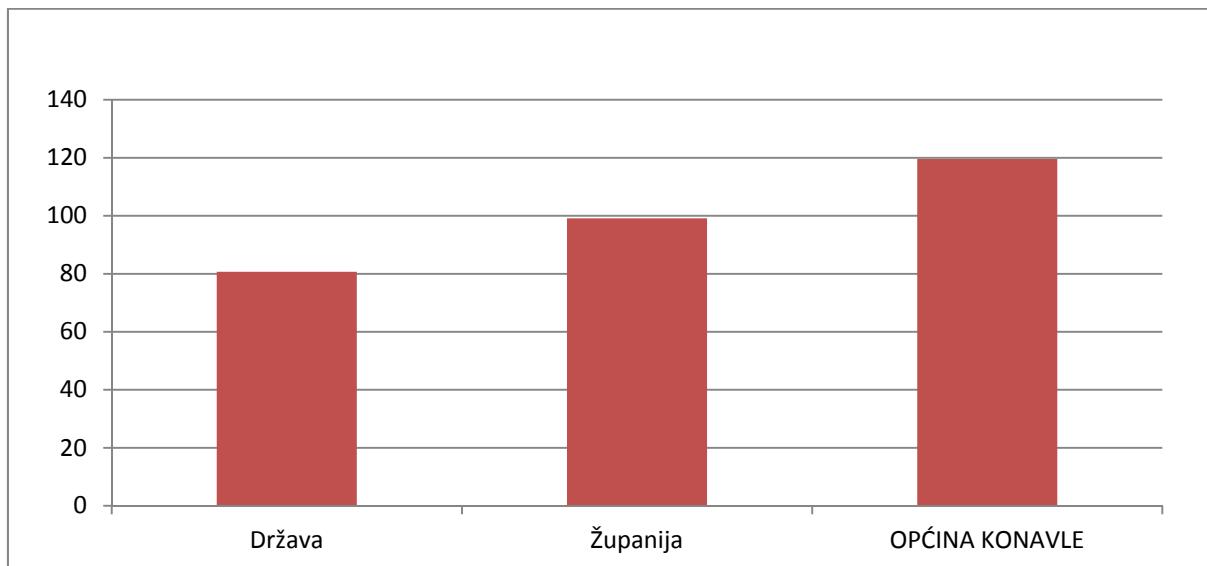
Prema podacima o prirodnom kretanju stanovništva Republike Hrvatske u 2011. godini, broj rođenih u Općini Konavle iznosio je 116, a umrlih 97. Prirodni prirast iznosi 19. Prema tome, indeks vitalnosti stanovništva⁴ iznosi 119,6. To je treći najveći indeks vitalnosti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (nakon Općine Župe dubrovačke i Grada Metkovića). Indeks znatno premašuje indeks vitalnosti županije (99,1) i države (80,7) (grafikon 2.).

Grafikon 1. Indeks kretanja broja stanovnika Općine Konavle, Popis stanovništva 2001. i 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

³ Popis naselja za tumačenje kartografskog prikaza (kartogram 3.) nalaze se na kartogramu 6. (stranica 37 i 38).

⁴ Broj rođenih na 100 umrlih.

Grafikon 2. Indeks vitalnosti Republike Hrvatske, Dubrovačko-neretvanske županije i Općine Konavle, Izvor: Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

STAROSNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA

Starosna struktura stanovništva po naseljima Općine Konavle 2001. godine prikazana je u tablici 2. Dvije osnovne starosne skupine su stanovništvo do 20 godina te stanovništvo iznad 60 godina. Ove se skupine koriste u izračunu dva osnovna pokazatelja starosti stanovništva: koeficijenta i indeksa starosti. Koeficijentom starosti iskazuje se udio stanovništva starijeg od 60 godina u ukupnom stanovništvu. Indeks starosti ukazuje na udio stanovništva starijeg od 60 godina u stanovništvu mlađem od 20 godina.

Koeficijent i indeks starosti po naseljima Općine Konavle prikazani su na grafikonu 3. i 4. Radi brojnosti naselja Općine i preglednijeg uvida u razdiobu njihovog indeksa i koeficijenta starosti izrađena su dva grafikona.

Najpovoljniji koeficijent i indeks starosti imaju Zvekovica i Cavtat te naselja u njihovoј blizini (Drvenik, Gabrili, Močići). Zvekovica i Cavtat prednjače po udjelu mladog stanovništva, s obzirom na njihovu sve važniju gospodarsku ulogu u Konavlima i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. To je utjecalo na stabilizaciju naseljenosti (prestanak depopulacije, zadržavanje mladog stanovništva) i nekih bližih naselja koji im gravitiraju. Osim toga, ova naselja su postala privlačna za doseljavanje stanovništva iz bliže i dalje okolice. Najviše koeficijente starosti imaju pojedina naselja u brdskom dijelu (Kuna Konavoska, Stravča) i Konavoskom polju (Dunave), gdje je još uvijek visok udio starog stanovništva.

Od ukupno 32 naselja, u 15 naselja Konavala (46,9%) indeks starosti je veći od 100%. U nekim naseljima broj stanovnika starijih od 60 godina premašuje ono do 20 godina za nekoliko puta. U Kuni Konavoskoj ovaj je omjer najnepovoljniji. Na grafikonu 4. prikazani su pokazatelji starosti za naselja s indeksima starosti iznad 100%. Najveće indekse imaju naselja u brdskom dijelu (Kuna Konavoska, Jasenice) i Konavoskom polju (Mihanići, Pločice).

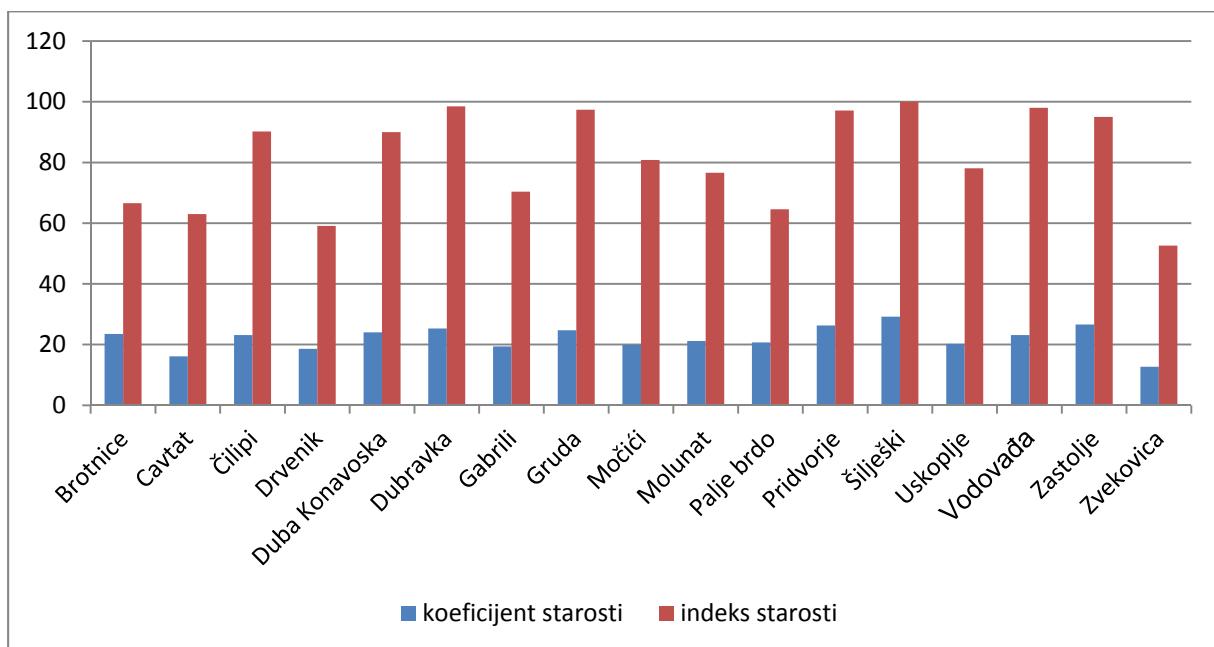
Za očekivati je povećanje razlike u starosnoj strukturi između cjeline koju čine Cavtat i Zvekovica, uključujući i neka obližnja naselja, te naselja Konavoskog polja (Gornja banda), brdskog dijela i obalnog područja (Donja banda). Stanovništvo prostorno udaljenijih i izoliranih ruralnih naselja će sve više stariti, uz istovremeno smanjenje njihovog udjela u ukupnom stanovništvu.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

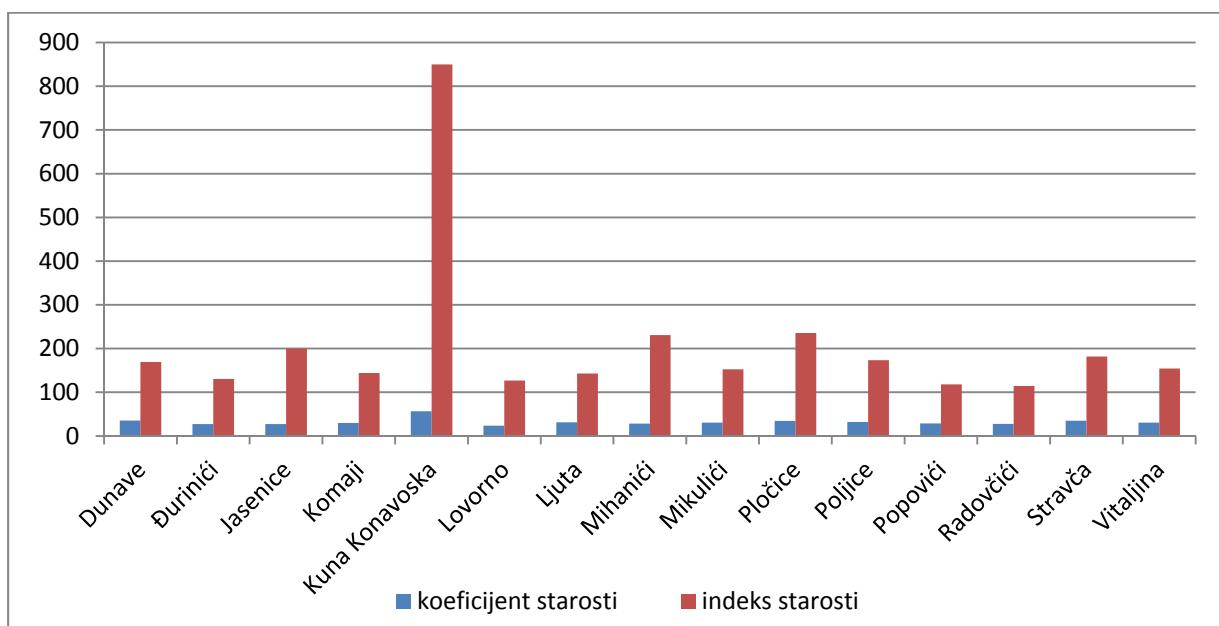
1	2	3	4	5	6	7
redni broj	naselje	stanovništvo 2001.	stanovništvo staro do 20 godina	stanovništvo staro iznad 60 godina	koeficijent starosti (%)	indeks starosti (%)
1.	BROTNICE	34	12	8	23,5	66,6
2.	CAVTAT	2.015	516	325	16,1	63
3.	ČILIPPI	838	215	194	23,1	90,2
4.	DRVENIK	70	22	13	18,6	59,1
5.	DUBA KONAVOSKA	75	20	18	24	90
6.	DUBRAVKA	265	68	67	25,3	98,5
7.	DUNAVE	173	36	61	35,3	169,4
8.	ĐURINIĆI	110	23	30	27,3	130,4
9.	GABRILI	160	44	31	19,4	70,4
10.	GRUDA	753	191	186	24,7	97,4
11.	JASENICE	22	3	6	27,3	200
12.	KOMAJI	284	59	85	29,9	144,1
13.	KUNA KONAVOSKA	30	2	17	56,7	850
14.	LOVORNO	160	30	38	23,7	126,7
15.	LJUTA	192	42	60	31,2	142,9
16.	MIHANIĆI	106	13	30	28,3	230,8
17.	MIKULIĆI	105	21	32	30,5	152,4
18.	MOČIĆI	381	94	76	19,9	80,8
19.	MOLUNAT	217	60	46	21,2	76,6
20.	PALJE BRDO	150	48	31	20,7	64,6
21.	PLOČICE	95	14	33	34,7	235,7
22.	POLJICE	81	15	26	32,1	173,3
23.	POPOVIĆI	249	61	72	28,9	118
24.	PRIDVORJE	255	69	67	26,3	97,1
25.	RADOVČIĆI	228	55	63	27,6	114,5
26.	STRAVČA	57	11	20	35,1	181,8
27.	ŠILJEŠKI	24	7	7	29,2	100
28.	USKOPLJE	124	32	25	20,2	78,1
29.	VITALJINA	242	48	74	30,6	154,2
30.	VODOVADĀ	212	50	49	23,1	98
31.	ZASTOLJE	143	40	38	26,6	95
32.	ZVEKOVICA	400	97	51	12,7	52,6
OPĆINA KONAVLE		8250	2018	1879	22,8	93,1

Tablica 2. Starosna struktura stanovništva Općine Konavle, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Grafikon 3. Starosna struktura stanovništva naselja Općine Konavle – 1.dio, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 4. Starosna struktura stanovništva naselja Općine Konavle – 2.dio, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

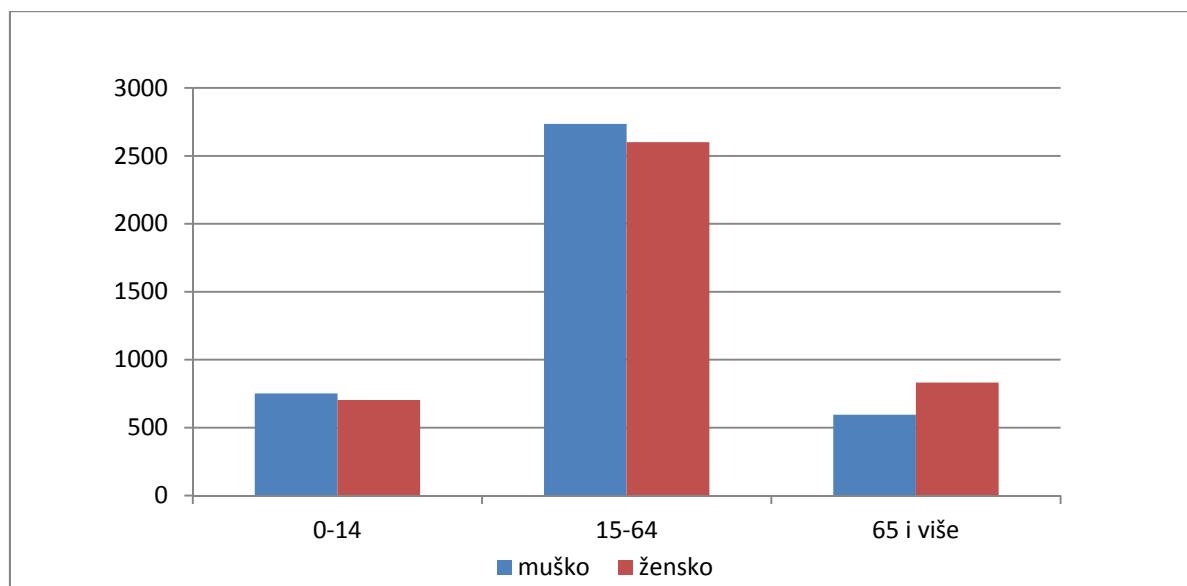
DOBNO-SPOLNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA

Dobno-spolna struktura stanovništva je struktura stanovništva s obzirom na njihovu dob (starost) i spol. U tablici 3. prikazani su podaci o dobno-spolnoj strukturi stanovništva Općine Konavle, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske.

Razlika u udjelu muškog i ženskog stanovništva na razini Općine manje je izražena nego na županijskoj i državnoj razini. Žene su većina u ukupnom stanovništvu sve tri promatrane razine. Kod Općine Konavle taj je udio nešto niži od udjela žena u županiji i državi. U dobnim skupinama 0-14 te 15-64 godina muškarci čine većinu. U najstarijoj doboj skupini, iznad 65 godina, udio žena je mnogo veći od udjela muškaraca. Kod županije i države situacija je drukčija. Muškarci dominiraju jedino u doboj skupini do 14 godina starosti. Taj je udio po svom iznosu nešto manji od udjela u Općini. S druge strane, udio žena u najstarijoj doboj skupini Općine manji je od udjela u županiji i državi.

Područje	Broj stanovnika							
	ukupno		do 14 godina starosti		15-64 godina starosti		preko 65 godina starosti	
	muško	žensko	muško	žensko	muško	žensko	muško	žensko
OPĆINA KONAVLE	4 099	4 151	752	704	2 736	2 601	595	832
	49,70%	50,30%	51,60%	48,40%	51,30%	48,70%	41,70%	58,30%
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA	59 378	63 492	11 511	10 956	39 765	40 518	7 851	11 713
	48,30%	51,70%	51,20%	48,80%	49,50%	50,50%	40,10%	59,90%
REPUBLIKA HRVATSKA	2 135 900	2 301 560	386 167	368 467	1 475 860	1 494 121	265 108	428 432
	48,10%	51,90%	51,20%	48,80%	49,70%	50,30%	38,20%	61,80%

Tablica 3. Dobno-spolna struktura stanovništva Općine Konavle, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 5. Dobno-spolna struktura stanovništva Općine Konavle, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Na grafikonu 5. prikazana je dobno-spolna struktura stanovništva Općine Konavle. Najbrojnija dobna skupina je ona od 15 do 64 godina starosti, što je slučaj i na razini županije i države. Najmlađa i najstarija dobna skupina su skoro približne veličine (0-14: 1 456 stanovnika, >65: 1 427 stanovnika). Udio žena veći je jedino u najstarijoj dobnoj skupini.

Dobna struktura stanovništva u Općini Konavle nije optimalna. Udio starog stanovništva je visok, što pokazuju koeficijent (22,8%) i indeks starosti (93,1%). Međutim, postoji prostorna diferencijacija dobno-spolne strukture. Najpovoljnija situacija je na području Cavtata, Zvekovice i obližnjih naselja, u kojima se očekuje porast stanovnika u dobnim skupinama 15-64 te 0-14. Najnepovoljnije je u naseljima brdskog predjela, s porastom broja stanovnika u dobnoj skupini iznad 65 godina. Ta se naselja već nalaze u dubokoj demografskoj starosti.

Kako bi se detaljnije ustanovio odnos između muškog i ženskog stanovništva, u tablici 4. dana je dobna struktura stanovništva Općine Konavle prema desetogodišnjim dobnim skupinama. Osnovni pokazatelj je udio muškaraca na 1 000 žena.

Dobne skupine	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 i više
Σ OPĆINA	1 127	1 032	1 243	945	1 027	1 058	876	726	530

Tablica 4. Broj muškaraca na 1 000 žena prema naznačenim dobnim skupinama, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Muškarci dominiraju u svim dobnim skupinama do 60 godina, izuzevši skupinu od 30 do 39 godina. Najviše ih je u dobnim skupinama 20-29 te 0-9. Žene čine većinu u dobnim skupinama iznad 60 godina. U njima se s povećanjem dobi smanjuje i broj muškaraca. U najstarijoj dobnoj skupini, s donjom granicom od 80 godina, broj muškaraca je skoro dva puta manji od broja žena.

OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNJIŠTA

Obrazovna struktura stanovništva ukazuje na sastav stanovništva s obzirom na stečeni stupanj obrazovanja. U tablici 5. prikazana je obrazovna struktura stanovništva Općine Konavle, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske.

stupanj obrazovanja	ukupno		osnovno		srednje		više		visoko		ostalo ⁵	
	kontigent stanovništva	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj
muški	4 099	49,7	626	49,3	1 829	55,1	188	60,8	209	49,9	1 247	42,5
ženski	4 151	50,3	643	50,7	1 489	44,9	121	39,2	210	50,1	1 688	57,5
Σ OPĆINA	8 250	100	1 269	15,4	3 318	40,2	309	3,7	419	5,1	2 935	35,6
DNŽ	122 870	100	19 081	15,5	51 337	41,8	5 813	4,7	8 195	6,7	38 444	31,3
RH	4 437 460	100	801 168	18,1	1 733 198	39,1	150 167	3,4	287 867	6,5	1 465 060	32,9

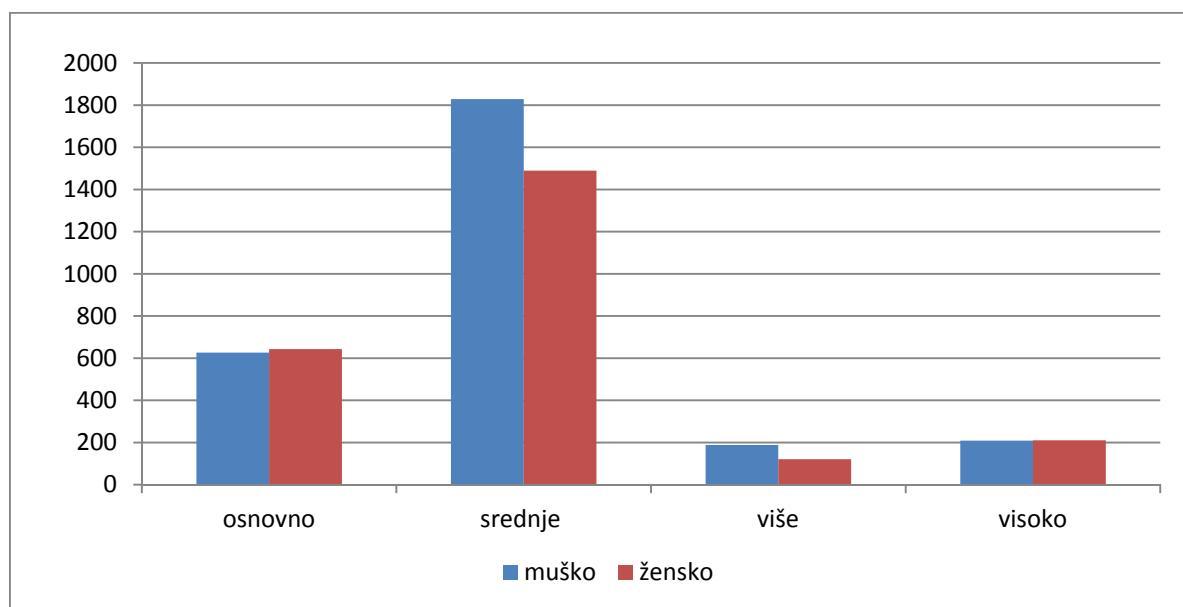
Tablica 5. Obrazovna struktura stanovništva Općine Konavle, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2001., Izvor: www.dzs.hr, listopad 2012.

⁵ Nepoznato obrazovanje, bez obrazovanja i bez završenih osam razreda osnovne škole.

Obrazovna struktura stanovništva Općine Konavle ne odstupa mnogo od obrazovne strukture županije i države. Najzastupljenije je stanovništvo sa srednjim stupnjem obrazovanja (40,2%), potom osnovnim (15,4%), visokim (5,1%) i višim (3,7%). Udio stanovnika sa osnovnim, ali i visokim stupnjem obrazovanja manji je od udjela na razini županije i države. Udio stanovnika sa srednjim stupnjem veći je od udjela na razini države (39,1%), dok je manji od udjela na razini županije (41,8%). Isti odnos vrijedi i kod stanovništva s višim stupnjem obrazovanja.

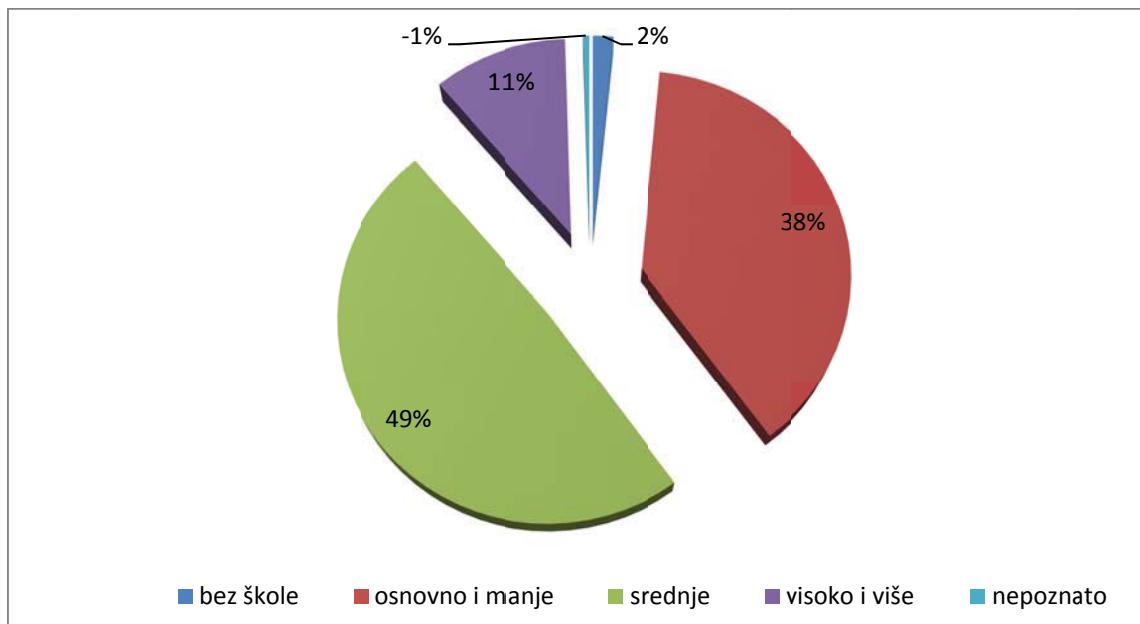
S obzirom na strukturu prema spolu (grafikon 6.), uočava se veći broj muškog stanovništva sa srednjim i višim stupnjem obrazovanja. Udio žena neznatno je veći u visokom i osnovnom stupnju obrazovanja.

U tablici 6. i na grafikonu 7. prikazana je obrazovna struktura stanovništva Općine Konavle starijeg od 15 godina s obzirom na dob i spol. Ovdje je uključeno i stanovništvo koje je završilo nekoliko razreda osnovne škole, kao i ono stanovništvo bez škole. Vrlo je visok udio stanovništva sa osnovnim i manjim obrazovanjem (38,4%). Ovo je i logično s obzirom da glavninu slabije obrazovanih ljudi čini stanovništvo iznad 60 godina, čiji je udio u stanovništvu Konavala vrlo visok (22,8 %). Žene su znatno slabije obrazovane od muškog stanovništva. One čine većinu u stanovništvu bez škole (83%) te u stanovništvu sa osnovnim i manjim stupnjem obrazovanja (58,3%). Razlog ovome je i većinski udio ženskog stanovništva u dobnim skupinama iznad 60 godina. U kategoriji srednjeg te visokog i višeg stupnja obrazovanja muškarci čine većinu.

Grafikon 6. Obrazovna struktura stanovništva Općine Konavle prema spolu, Popis stanovništva 2001., Izvor: www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Grafikon 7. Obrazovna struktura stanovništva Općine Konavle starijeg od 15 godina, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

		ukupno		bez škole		osnovno i manje obrazovanje		srednje obrazovanje		visoko i više obrazovanje		nepoznato	
dobne skupine		Σ	ž	Σ	ž	Σ	ž	Σ	ž	Σ	ž	Σ	ž
15-19		562	268	1	1	403	190	153	74	0	0	5	3
20-24		603	265	1	0	43	6	503	232	54	25	2	2
25-29		532	241	0	0	33	7	372	171	127	63	0	0
30-34		557	293	1	1	59	31	405	212	92	49	0	0
35-39		542	272	1	1	62	31	399	194	78	46	2	0
40-44		565	278	0	0	80	49	409	194	73	34	3	1
45-49		635	314	3	1	152	100	396	172	84	41	0	0
50-54		512	249	5	2	162	111	251	99	93	37	1	0
55-59		377	183	9	8	188	118	128	42	51	14	1	1
60-64		452	238	11	10	296	183	112	32	32	12	1	1
65-69		413	223	22	18	297	178	72	22	20	4	2	1
70-74		434	241	18	17	341	194	63	25	10	3	2	2
75-79		317	194	18	17	259	163	30	11	7	1	3	2
80-84		134	80	5	3	116	74	7	2	6	1	0	0
85 i više		129	94	9	7	112	82	8	5	0	0	0	0
nepoznato		30	14	2	2	4	2	10	2	1	1	13	7
UKUPNO	broj	6 794	3447	106	88	2607	1519	3318	1489	728	331	35	20
	%	100	50,7	1,6	83	38,4	58,3	48,8	44,9	10,7	45,5	0,5	57,1

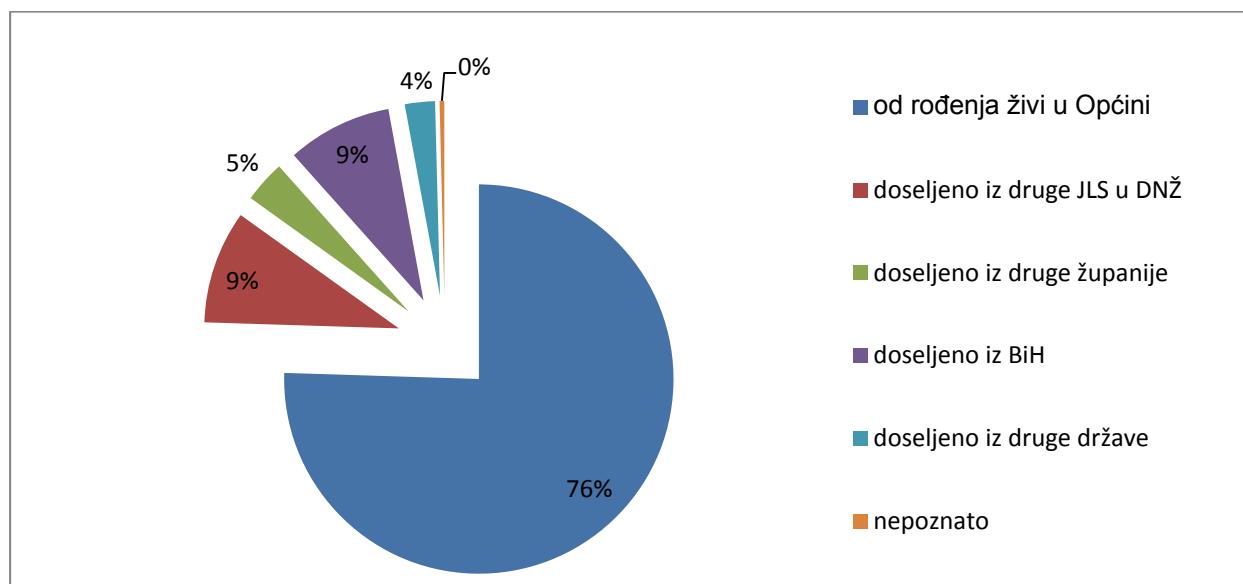
Tablica 6. Stanovništvo Općine Konavle starije od 15 godina prema dobi, spolu i obrazovanju, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

MIGRACIJSKA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA

Ukoliko se razmotri struktura prema migracijskim obilježjima (tablica 7., grafikon 8. i 9.), može se zaključiti kako je stanovništvo Konavala izrazito domicilno stanovništvo. Čak 75,5% stanovništva od rođenja živi u Općini, od čega 76,2% živi u istom naselju od rođenja. Dominiraju doseljavanja unutar Općine. Konavle u prirodno-geografskom i društveno-geografskom pogledu predstavljaju složenu cjelinu u kojoj je u zadnjih 60 godina dolazilo do preseljavanja stanovništva, bilo iz obiteljskih (ženidbe i dr.) ili poslovnih razloga (mogućnost zaposlenja i dr.). Različitosti u karakteru i stupnju gospodarskog razvoja njenih pojedinih dijelova bili su važan potisni i privlačni čimbenik doseljavanja, koji je i danas aktualan. U doseljavanju s prostora izvan Općine dominiraju doseljenici iz drugih jedinica lokalne samouprave te Bosne i Hercegovine. Visok udio doseljenika iz Bosne i Hercegovine karakterističan je za cijeli prostor Dubrovačko-neretvanske županije koji se nalazi uz granicu s Bosnom i Hercegovinom. Udio doseljenika iz BiH u ukupnom stanovništvu 2001. godine iznosio je 9%, a u doseljenom stanovništvu 20,6%.

kontigent stanovništva	broj stanovnika	živi od rođenja u istom naselju	doseljeno u naselje stanovanja							nepoznato	
			ukupno	iz drugog naselja u Općini	iz druge JLS u županiji	iz druge županije	iz inozemstva				
							ukupno	BiH	druge države		
muški	4 099	2 966	1 132	379	272	122	347	262	85	12	
ženski	4 151	1 780	2 369	1 106	507	170	577	458	119	9	
Σ OPĆINA	8 250	4 746	3 501	1 485	779	292	924	720	204	21	

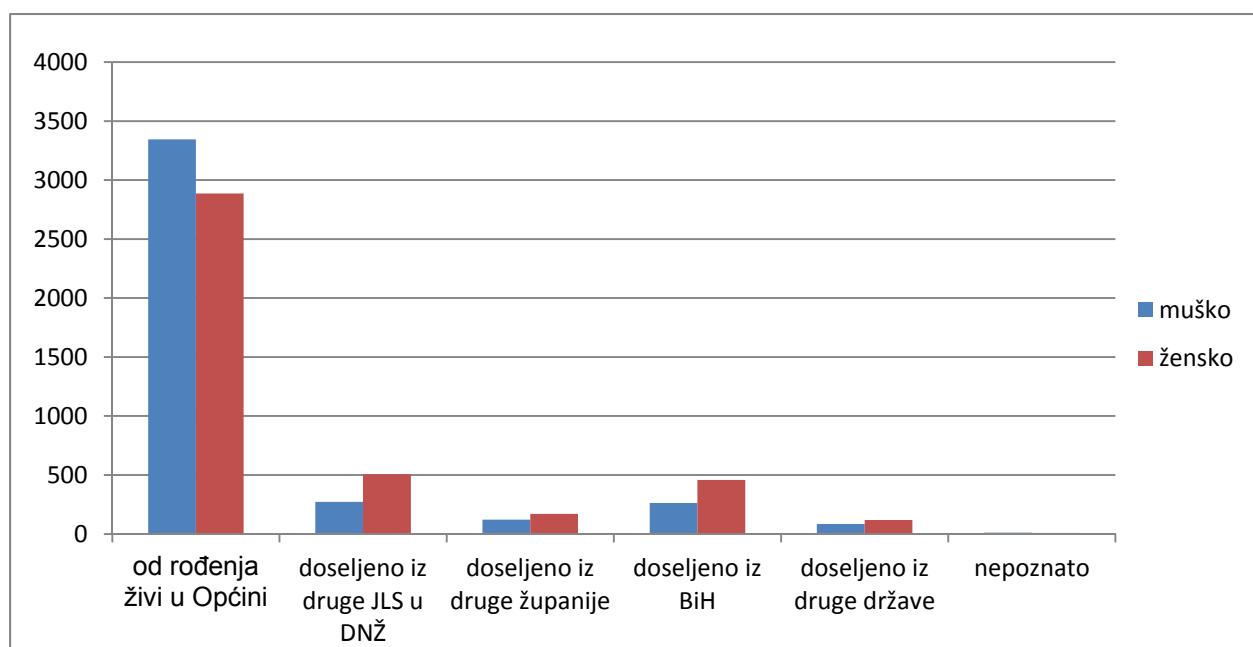
Tablica 7. Struktura stanovništva Općine Konavle prema migracijskim obilježjima, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 8. Struktura stanovništva Općine Konavle prema migracijskim obilježjima, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Najveći porast broja stanovnika Općine Konavle u drugoj polovici 20. stoljeća ostvaren je 70-ih i 80-ih godina. Dinamičan gospodarski razvoj temeljen na djelatnostima sekundarnog (građevinarstvo) i tercijarnog sektora (trgovina, ugostiteljstvo i turizam) odrazio se na porast broja stanovnika. Privućeno s mogućnosti zaposlenja dio ih se doselio iz obližnjih jedinica lokalne samouprave Dubrovačko-neretvanske županije te Bosne i Hercegovine. Dosejavajući su značajna i na početku 21. stoljeća, predstavljajući glavni faktor porasta broja stanovnika Općine. Ovo se osobito odnosi na Cavtat i Zvekovicu, prema kojima je orijentirana većina stanovnika. Ostala ruralna naselja nisu mesta velikog dosejavanja.

Promatrajući ovu strukturu s obzirom na spol (grafikon 9.), u ukupnom broju muškaraca dominiraju domicilni, dok u ukupnom broju žena dosejenice. U domicilnom stanovništvu dominiraju muškarci (62,5%), a u dosejenom žene (67,7%). Žene dominiraju u svim skupinama dosejenog stanovništva prema području odakle se dosejilo.

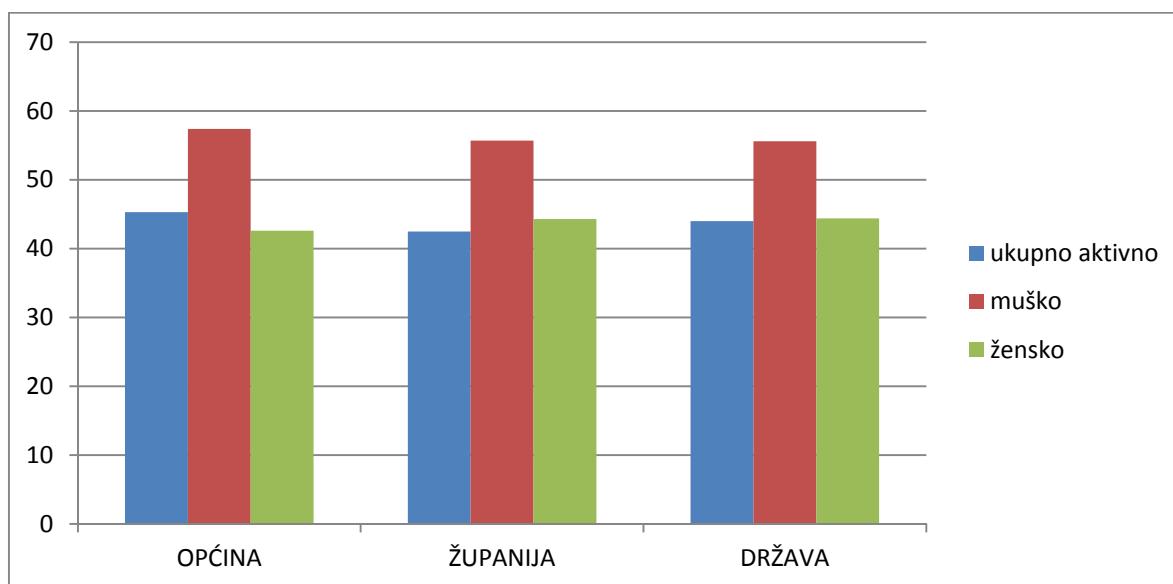
Grafikon 9. Struktura stanovništva prema migracijskim obilježjima s obzirom na spol, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

AKTIVNOST STANOVNIŠTVA

Udio aktivnog u ukupnom stanovništvu Općine Konavle (tablica 8.) iznosi 45,3%, što je više od udjela aktivnog stanovništva u županiji (42,5%) i državi (44%). Većinu u aktivnom stanovništvu čine muškarci (grafikon 10.), kao na razini županiji i države, ali s nešto većim udjelom (57,4%).

područje		ukupno stanovništvo		aktivno stanovništvo	
		ukupno	žensko	ukupno	žensko
OPĆINA KONAVLE	broj	8 250	4 151	3 739	1 594
	%	100	50,3	45,3	42,6
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA	broj	122 870	63 492	52 242	23 155
	%	100	51,7	42,5	44,3
REPUBLIKA HRVATSKA	broj	4 437 460	2 301 560	1 952 619	867 482
	%	100	51,9	44,0	44,4

Tablica 8. Ukupno i aktivno stanovništvo Općine Konavle, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

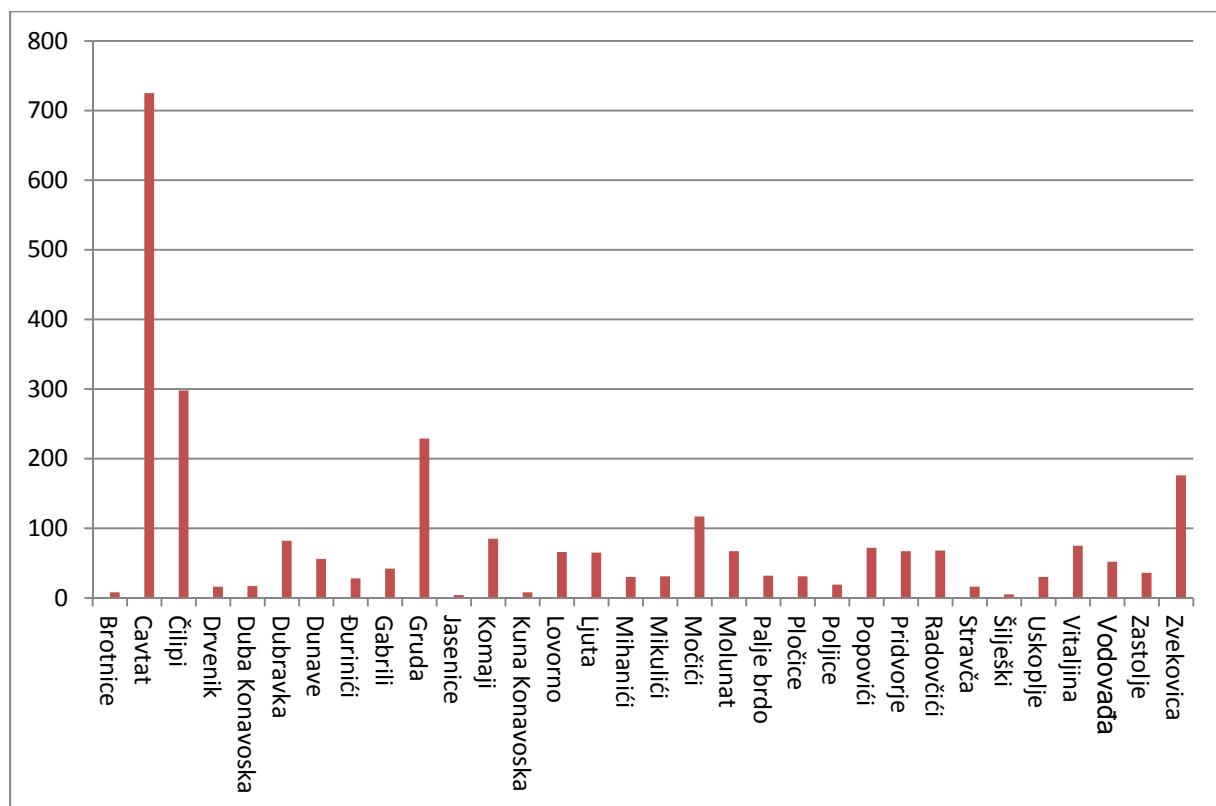
Grafikon 10. Aktivno stanovništvo prema spolu u Općini Konavle, Dubrovačko-neretvanskoj županiji i Republici Hrvatskoj, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

3.3.2. Razmještaj i struktura domaćinstava

Razmještaj domaćinstava 2001. i 2011. godine sukladan je razmještaju broja stanovnika Općine Konavle, pri čemu najviše domaćinstava (iznad 100) imaju najveća naselja: Cavtat, Čilipi, Gruda, Zvekovica i Močići (grafikon 11., tablica 9.). Promjena broja domaćinstava u posljednjem međupopisnom periodu ukazuje na pad u 20 od ukupno 32 naselja Općine (62,5%). U jednom naselju (Komaji) evidentiran je jednak broj domaćinstava u 2001. i 2011. godini. Najveći porast imaju Zvekovica, Lovorno i Cavtat, u kojima je zabilježen porast broja stanovnika. Depopulacijska područja, kao što je brdski predio, bilježe pad broja domaćinstava. Najveći pad imaju Jasenice, Duba Konavoska, Šilješki i Stravča.

Općina Konavle bilježi porast broja domaćinstava u cijelini (1,06), koji je veći od porasta na razini države (1,04), a manji od porasta na razini županije (1,08).

Prosječni broj članova domaćinstava u Općini Konavle 2011. godine iznosi 3,19; što je više od prosjeka za županiju i državu. Razlog je veliki broj ruralnih naselja čija kućanstva imaju još uvijek mnogo članova (Konavosko polje, brdski predio). Najveći prosječni broj članova 2011. godine imaju Gabrili, Uskoplje i Šilješki. S obzirom na aktualne demografske trendove i promjene u prostoru Općine Konavle, u budućnosti se može očekivati daljnji porast broja domaćinstava i pad prosječnog broja njihovih članova.

Grafikon 11. Broj i razmještaj kućanstava Općine Konavle 2011., Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Naselje/područje	Broj stanovnika 2011.	Broj domaćinstava		indeks rasta domaćinstava 2011./2001.	prosječni broj članova domaćinstava 2011.
		2001.	2011.		
BROTNICE	30	10	8	0,8	3,75
CAVTAT	2 143	653	725	1,11	2,96
ČILIPI	934	251	298	1,19	3,13
DRVENIK	51	18	16	0,89	3,19
DUBA KONAVOSKA	63	26	17	0,65	3,7
DUBRAVKA	296	80	82	1,02	3,61
DUNAVE	153	50	56	1,12	2,73
ĐURINIĆI	90	30	28	0,93	3,21
GABRILI	208	48	42	0,87	4,95
GRUDA	731	243	229	0,94	3,19
JASENICE	14	9	4	0,44	3,5
KOMAJI	273	85	85	1	3,21
KUNA KONAVOSKA	17	10	8	0,8	2,12
LOVORNO	184	50	66	1,32	2,79
LJUTA	196	55	65	1,18	3,01
MIHANIĆI	94	34	30	0,88	3,13
MIKULIĆI	87	33	31	0,94	2,81
MOČIĆI	431	110	117	1,06	3,68
MOLUNAT	210	64	67	1,05	3,13
PALJE BRDO	127	35	32	0,91	3,97
PLOČICE	83	36	31	0,86	2,68
POLJICE	70	22	19	0,86	3,68
POPOVIĆI	236	85	72	0,85	3,28
PRIDVORJE	231	71	67	0,94	3,45
RADOVČIĆI	230	64	68	1,06	3,38
STRAVČA	60	22	16	0,73	3,75
ŠILJEŠKI	22	7	5	0,71	4,4
USKOPLJE	137	34	30	0,88	4,57
VITALJINA	217	80	75	0,94	2,89
VODOVAĐA	180	64	52	0,81	3,46
ZASTOLJE	149	35	36	1,03	4,14
ZVEKOVICA	560	131	176	1,34	3,18
NAKNADNO POPISANI	64	0	37	0	1,73
OPĆINA	8 571	2 545	2 690	1,06	3,19
DNŽ	122 783	39 125	42 077	1,08	2,92
RH	4 290 612	1 477 377	1 535 635	1,04	2,79

Tablica 9. Razmještaj i struktura domaćinstava u Općini Konavle, Dubrovačko-neretvanskoj županiji i Republici Hrvatskoj, Popis stanovništva 2001. i 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

3.4. SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA

Socijalno-gospodarska struktura Općine Konavle predočena je kroz sastav stanovništva prema aktivnosti (tablica 10.), sastav stanovništva prema djelatnosti (tablica 11.) i indeks razvijenosti (tablica 13.).

Udio aktivnog u ukupnom stanovništvu Općine Konavle iznosi 45,3%, što je više od udjela na razini županije i države. Od ukupnog aktivnog zaposleni čine 81,2%, dok uzdržavani 70,8%. Iako postoji informacija o nezaposlenom stanovništvu na dan popisa 2001. godine, zbog potrebe za što novijim podatkom koriste se informacije o nezaposlenosti koje mjesечно objavljuje Hrvatski zavod za zapošljavanje. Trenutno najnoviji podatak objavljen je za mjesec rujan 2012. godine. Zbog toga nije usporediv sa ostalim elementima ove strukture pa se promatra samo u apsolutnom iznosu. Prema vrijednosti ovog pokazatelja žene čine većinu nezaposlenog stanovništva (51,7%).

Skupine stanovništva		Ukupno	Žene	
			Broj	%
Ukupno stanovništvo	broj	8 250	4 151	50,3
	%	100		
Aktivno stanovništvo	broj	3 739	1 594	42,6
	% u ukupnom	45,3		
Zaposleno stanovništvo	broj	3 035	1 278	42,1
	% u aktivnom	81,2		
Uzdržavano stanovništvo	broj	2 648	1 529	57,7
	% u aktivnom	70,8		
Nezaposleno stanovništvo⁶	broj	290	150	51,7
	% u aktivnom	-		

Tablica 10. Ukupno, aktivno, zaposleno, uzdržavano i nezaposleno stanovništvo Općine Konavle, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.; Nezaposlene osobe po općinama i gradovima stanovanja, dobi i spolu na dan 30. rujna 2012. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje, www.hzz.hr, listopad 2012.

Muškarci čine većinu u aktivnom i zaposlenom stanovništvu Općine Konavle (grafikon 12.). S druge strane, u kategoriji uzdržavanog stanovništva većinu imaju žene.

Sastav stanovništva prema djelatnosti ukazuje na broj zaposlenih po pojedinim gospodarskim djelatnostima i daje opću informaciju o socioekonomskoj strukturi Općine (tablica 11., grafikon 13.). Konavle su nekada predstavljale izraziti poljoprivredno-stočarski prostor. Nakon Drugog svjetskog rata, pod utjecajem razvoja djelatnosti sekundarnog i tercijarnog sektora, došlo je do socioekonomiske transformacije stanovništva. To je rezultiralo porastom broja zaposlenih u djelatnostima sekundarnog i tercijarnog sektora, a padom u djelatnostima primarnog sektora⁷. Uz funkcionalne promjene u prostoru Konavala, na ovu je transformaciju osobito utjecao gospodarski razvoj Dubrovnika, koji je omogućio zapošljavanje dijelu stanovništva Konavala. Godine 2001. najveći broj zaposlenog stanovništva radilo je u djelatnostima tercijarnog sektora (hoteli i restorani; prijevoz, skladištenje i veze; trgovina na veliko i malo). Zbog velike resursne osnove značajan dio stanovnika (10,9%) i dalje se bavi poljoprivredom, ribarstvom i šumarstvom. Pritom se naglasak stavlja na poljoprivredu kao ključnu djelatnost. Izuzevši

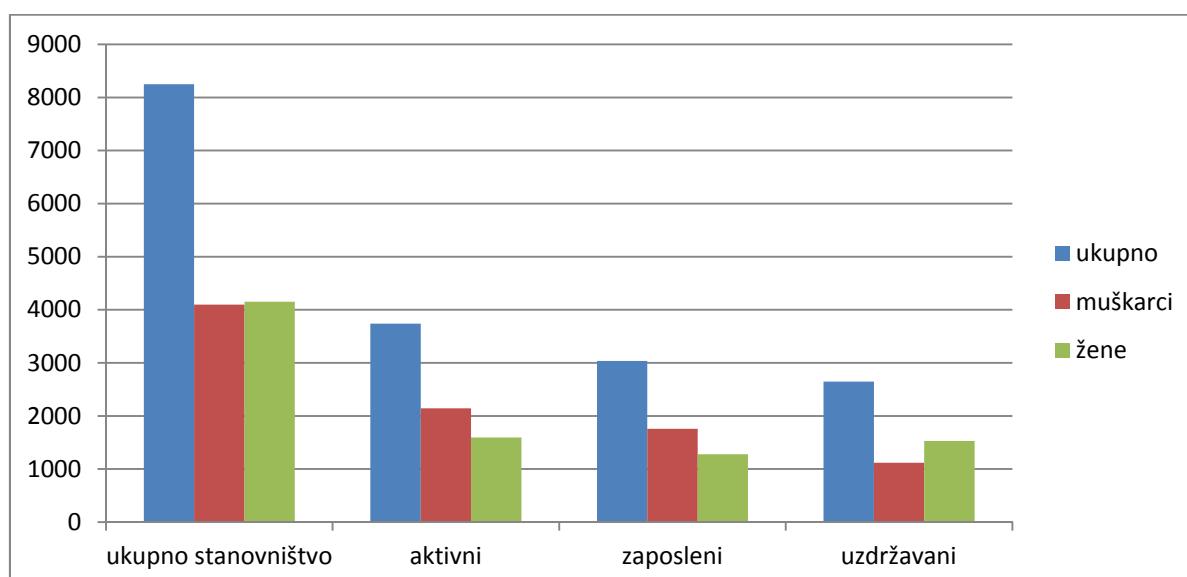
⁶ Podaci o nezaposlenom stanovništvu odnose se na dan 30. rujna 2012. godine.

⁷ Primarni sektor (poljoprivreda, ribarstvo, stočarstvo i dr.) i sekundarni sektor (industrija, rудarstvo, građevinarstvo, proizvodno zanatstvo i dr.) zajedno spadaju u proizvodni sektor, dok je tercijarni sektor djelatnosti (ugostiteljstvo i turizam, trgovina, promet i dr.) uslužni sektor.

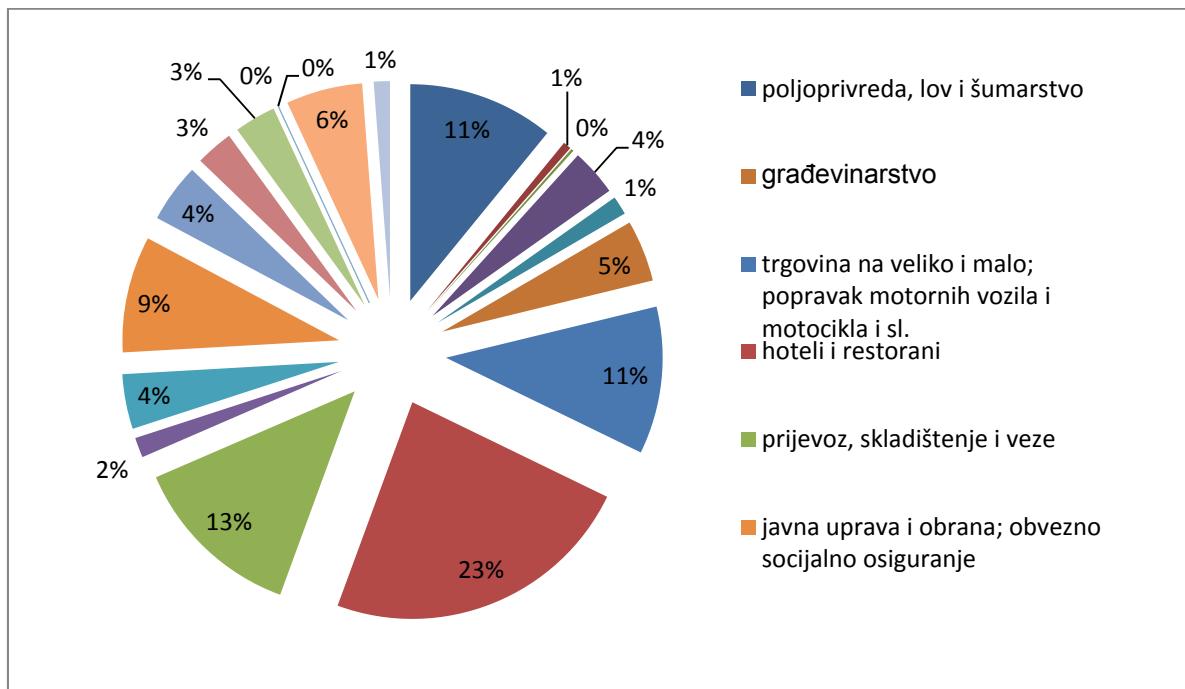
IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Gospodarska djelatnost	Zaposleno stanovništvo					
	ukupno		muško		žensko	
	broj	%	broj	%	broj	%
poljoprivreda, lov i šumarstvo	332	10,9	236	71,1	96	28,9
ribarstvo	17	0,6	16	94,1	1	5,9
rudarstvo i vađenje	5	0,2	5	100	0	0
prerađivačka industrija	105	3,5	77	73,3	28	26,7
opskrba el.energijom, plinom i vodom	43	1,4	37	86	6	14
građevinarstvo	139	4,6	133	95,7	6	4,3
trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla i sl.	333	11	172	51,6	161	48,4
hoteli i restorani	710	23,4	311	43,8	399	56,2
prijevoz, skladištenje i veze	391	12,9	296	75,7	95	24,3
financijsko posredovanje	46	1,5	15	32,6	31	67,4
poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	126	4,1	54	42,8	72	57,2
javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	263	8,7	182	69,2	81	30,8
obrazovanje	134	4,4	21	15,7	113	84,3
zdravstvena zaštita i socijalna skrb	85	2,8	13	15,3	72	84,7
ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	95	3,1	53	55,8	42	44,2
privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	1	0	0	0	1	100
izvanteritorijalne organizacije i tijela	0	0	0	0	0	0
na radu u inozemstvu	173	5,7	111	64,2	62	35,8
nepoznata djelatnost	37	1,2	25	67,6	12	32,4
OPĆINA KONAVLE	3 035	100	1 757	57,9	1 278	42,1

Tablica 11. Struktura stanovništva Općine Konavle prema djelatnosti, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 12. Ukupno, aktivno, zaposleno i uzdržavano stanovništvo Općine Konavle prema spolu, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

Grafikon 13. Struktura stanovništva Općine Konavle prema djelatnosti, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

javnu upravu i obrazovanje, sljedeće najzastupljenije djelatnosti su građevinarstvo, poslovanje nekretninama i prerađivačka industrija.

S obzirom na strukturu zaposlenih prema spolu (tablica 11.), muškarci dominiraju u gotovo svim proizvodnim djelatnostima. Taj udio premašuje 70%. Žene dominiraju u uslužnim djelatnostima, od čega najviše u zdravstvenoj zaštiti (84,7%), obrazovanju (84,3%) i finansijskom posredovanju (67,4%).

DNEVNE MIGRACIJE RADNE SNAGE

Dnevne migracije radne snage su svakodnevna kretanja zaposlenog stanovništva između mjesta stanovanja i mjesta rada, koje se pritom nalazi izvan naselja stanovanja. Dnevne migracije su posljedica razlike u prostornoj raspodjeli zaposlenog stanovništva i radnih mesta. U ovom slučaju one obuhvaćaju migracije između naselja Općine te između Općina/Gradova.

Ukupan broj radnih mesta u Općini Konavle 2001. godine iznosi 2 242. Najveći centri rada su Cavtat (984 radna mjesta), Čilipi (467 radna mjesta) i Gruda (221 radno mjesto). Ukupan broj zaposlenih u Općini iznosi 3 035. Svaki od centara rada formirao je svoje gravitacijsko područje radne snage unutar Općine Konavle. Međutim, dio zaposlenog stanovništva svakodnevno odlazi na rad u Dubrovnik, koji je sjedište i najveći centar rada Dubrovačko-neretvanske županije. U najvećim centrima rada Konavala zaposleno je i stanovništvo iz susjednih jedinica lokalne samouprave (Općina Župa dubrovačka, Grad Dubrovnik), što dokazuje njihovu veliku ulogu i na razini županije.

Udio dnevnih migranata u aktivnom i zaposlenom stanovništvu Općine mnogo je veći od udjela na razini županije i države (tablica 12.). Ovo proizlazi iz činjenice da je u samo tri naselja koncentrirano 75% svih radnih mesta Općine. Na visoke dnevne migracije utjecao je i razvoj nekih susjednih centara rada, prvenstveno Dubrovnika. Među dnevnim migrantima dominiraju muškarci, kao i na razini županije i države. U Općini Konavle taj je udio nešto veći (56,6%).

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Područje	Skupine stanovništva	Aktivno stanovništvo	Zaposleno stanovništvo	Dnevni migranti koji obavljaju zanimanje	Udio dnevnih migranata	
					u aktivnom stanovništvu	u zaposlenom stanovništvu
OPĆINA	ukupno	3 739	3 035	1 613	43,10%	53,10%
	žensko	1 594 42,60%	1 278 42,10%	701 43,40%	-	-
DNŽ	ukupno	52 242	39 848	11 715	22,4%	29,4%
	žensko	23 155 44,3%	17 341 43,5%	4 989 42,6%	-	-
RH	ukupno	1 952 619	1 553 643	460 783	23,6%	29,7%
	žensko	867 482 44,4%	682 589 43,9%	185 781 40,3%	-	-

Tablica 12. Dnevni migranti, ukupno, aktivno i zaposleno stanovništvo Općine Konavle, Dubrovačko-neretvanske županije i Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2001., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, listopad 2012.

INDEKS RAZVIJENOSTI

Zakon o regionalnom razvoju („Narodne novine“, br.: 153/09) i uredba o indeksu razvijenosti („Narodne novine“, br.: 63/10) propisuju razvrstavanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj prema njihovoj razvijenosti. Razvrstavanje općina, gradova i županija provodi se na bazi indeksa razvijenosti, koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih društveno-gospodarskih pokazatelja: stopa nezaposlenosti, dohodak po stanovniku, proračunski prihodi općine/grada i županije po stanovniku, opće kretanje stanovništva i stopa obrazovanosti.

Prema ovim pokazateljima, Općina Konavle je jedna od bolje razvijenih jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj (tablica 13.). S indeksom razvijenosti od 114,72% svrstana je u IV. skupinu razvijenosti (100-125%), koja je iznad državnog prosjeka (100%).

	Vrijednosti osnovnih pokazatelja	Vrijednosti standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek
Prosječni dohodak per capita 2006.-2008.	32 089	130,60%
Prosječni izvorni prihodi per capita 2006.-2008.	4 055	124,20%
Prosječna stopa nezaposlenosti 2006.-2008.	9,40%	107,80%
Kretanje stanovništva 2001./1991.	92,1	97,90%
Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16-65 godina (2001.)	72,30%	109,50%
INDEKS RAZVIJENOSTI	114,72%	
SKUPINA	100-125% IV.	

Tablica 13. Indeks razvijenosti Općine Konavle, Izvor: Ocjenjivanje i razvrstavanje JLS prema razvijenosti, 15.7.2010., Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, www.mrrsvg.hr, listopad 2012.

4. Općina Konavle u okviru prostornog uređenja Dubrovačko-neretvanske županije

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (PPDNŽ) („Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije“, br. 6/03, 3/05, 3/06, 7/10) odredio je za područje Županije funkcionalnu diferencijaciju prostora u „tri prostorno odvojena i po problematiči različita područja“, koja se razlikuju po prirodno-geografskim (reljef, tlo, klima, vode, vegetacija), društveno-geografskim (naselja,

stanovništvo, kulturna obilježja, gospodarske djelatnosti, tržiste, prometna infrastruktura i dr.). Ti uvjeti imaju utjecaj na opstojnost i brojnost stanovnika u tim područjima. To su:

- priobalno
- otočno
- zagorsko.

Priobalno područje obuhvaća gradove Dubrovnik, Ploče i Opuzen te Općine Konavle, Župu dubrovačku, Dubrovačko primorje i Slivno.

U odnosu na smještaj/lokaciju pojedinih Gradova/Općina na teritoriju države, prostor županije dijeli se na:

- pogranično područje (kopno, kopno i more te more)
- ostalo područje

Pod pogranično područje – kopno i more spadaju Grad Dubrovnik te Općine Dubrovačko primorje, Župa dubrovačka i Konavle.

Uz prostorno-funkcionalna obilježja, također je od važnosti obalno područje, čija je upotreba i namjena propisana u Uredbi o uređenju i zaštiti obalnog područja mora (NN, br. 128/2004). Po Članku 1. Uredbom se određuju uvjeti i mjere za uređenje zaštićenog obalnog područja mora u svrhu njegove zaštite, održivog i gospodarski učinkovitog korištenja.

Da se utvrđeni ciljevi i smjernice ostvare, moraju država, lokalna uprava i samouprava poduzeti aktivnosti te odrediti i donijeti mjere za unapređenje stanja u prostoru. Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije smatraju se slijedeće mjere kao glavne i najhitnije:

- *razraditi program naseljavanja ne samo unutar postojećih naselja, već ga i uskladiti s razmještajem gospodarskih sadržaja i mogućih novih radnih mesta, odnosno provoditi poticanjem obiteljskog načina života i rada putem obiteljskog poduzetništva, farmerskog i rančerskog načina života i tipa naseljavanja, posebno u nerazvijenom zaleđu i gdje za to postoje pogodni uvjeti*
- *stimulirati jeftiniju stambenu izgradnju, pojednostaviti proceduru za stambenu izgradnju i osigurati potrebne parcele doseljenom stanovništvu za stambenu i poslovnu izgradnju*
- *pomoći izgraditi svu potrebnu suvremenu infrastrukturu (ceste, elektriku, vodovod, kanalizaciju, telekomunikacije i drugo)*
- *razviti mrežu potrebnih središnjih javnih (uslužnih) funkcija za potrebe lokalnog stanovništva unutar odgovarajućeg sustava središnjih naselja*
- *obnoviti oštećene zaštićene objekte prirode i graditeljstva u skladu s osobinama i tradicijom područja te ih što prije uključiti u gospodarski razvitak*
- *provoditi u praksi nove zakone iz obiteljske, socijalne i zdravstvene zaštite obitelji kao sastavni dio provođenja aktivne i stimulativne pronatalitetne populacijske politike*
- *predlagati i provoditi druge poticajne mjere vezane za populacijsku politiku i popravljanje demografske slike Županije*

“Racionalno korištenje prostora za gradnju” znači (uostalom) očuvanje fizičke cjelovitosti područja resursa ali u jakoj vezi s prirodnim i strukturnim značajkama/karakteristikama. To se smatra kao težište prostornog razvijanja.

Na području Općine Konavle prostorno uređenje treba stajati u funkciji (imati funkciju) ostvarivanja razvijanja i kvalitete života postojećeg i budućeg/potencijalnog stanovništva, stvaranja uvjeta za daljnji razvoj djelatnosti (turizam, sport, gospodarstvo...) u prostoru, te očuvanje prirodnog prostora i krajobraza. Stoga je potreban cjelovit pogled (koji obuhvaća sva područja održivog razvoja, ekonomsko, ekološko i socijalno) da se može utvrditi prikladnost prostora za budući razvoj, u kojem će se očuvati osnovna prostorna ravnoteža te karakteristične osobitosti prostora.

Politika gospodarskog razvijanja Hrvatske i mjere ekonomskih politika (koje će se donositi na razini Države) imaju veliki utjecaj na koncepciju dugoročnog razvijanja Općine Konavle. Uz to treba se navesti da Općina Konavle također pripada pograničnom području koje je znatnim dijelom bilo obuhvaćeno ratnim razaranjima što ima svoj odraz na negativnu sliku tog područja.

Na lokalnoj razini (na području Općine/samouprava Općine) koncepcija razvijanja gospodarstva temelji se na dosadašnjim rezultatima i dostignutom stupnju razvijanja, raspoloživim potencijalima (resursima) i komplementarnosti s okolnim područjima.

Budući razvitak Općine Konavle koji se pretežito orijentira prema uslugama u funkciji turista i stanovnika dijeli se na gospodarsko-poslovno područje (sekundarni i tercijarni sektor), koje je s jedne strane povezano s turističkim razvojem i s druge strane koncentrirano u zoni "Zračne Luke Dubrovnik" te u manjim pojedinačnim zonama; turistički razvoj koji će se nuditi u obliku izdvojenih građevinskih područja (ugostiteljsko-turistička namjena T1 i T2) a poglavito u sklopu postojećih građevinskih područja naselja (eko-/ruralni turizam); poljoprivreda koja je na području Konavoskog polja intenzivnije izražena i kombinirana s eko-turizmom, te sport i rekreacija koji će se odvijati u kombinaciji s ugostiteljsko-turističkom ponudom ali i samostalno.

Pojedini sektori su:

primarni sektor – tradicionalna poljoprivreda (njezino oživljavanje) te poljoprivreda u kombinaciji s eko-turizmom

sekundarni sektor – podrška opstanka i razvoja postojećeg i budućeg/potencijalnog proizvodnog obrtništva te poduzeća na određenim lokacijama, pogotovo u zoni zračne luke,

tercijarni sektor – prvenstveno turizam, ugostiteljstvo, te trgovina

Prioritetni zahvati trebaju se usmjeriti na korištenje slobodnih površina (rezervi) unutar već određenih građevinskih područja (za stambenu i turističku namjenu), na razvoj turističke i sportsko-rekreativne ponude, poboljšanje infrastrukturne/komunalne opremljenosti prostora Općine Konavle, državnog/županijskog i lokalnog značaja.

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TREDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Općine Konavle

1.1. STRUKTURA KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA U OPĆINI

Struktura korištenja zemljišta i površina u Općini Konavle (kartogram 4.) prikazana je na osnovi CLC baze podataka, izrađenoj prema programu za koordinaciju informacija o okolišu i prirodnim resursima pod nazivom CORINE (COoRdination of INformation on the Environment). CORINE Land Cover Hrvatska (<http://corine.azo.hr/viewer.htm>) predstavlja digitalnu bazu podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta Republike Hrvatske za razdoblje 1980.-2006. godine. Prihvaćena je od Europske unije, u kojoj je ocijenjena kao temeljni referentni set podataka za prostorne i teritorijalne analize.

Izrada CLC baze temelji se na vizualnoj interpretaciji satelitskih snimaka prema prihvaćenoj CLC metodologiji, dajući vektorske podatke u mjerilu 1:100 000, minimalne širine poligona 100 m, minimalnog područja kartiranja 25 ha za bazu pokrova zemljišta, odnosno 5 ha za bazu promjena.

Kartogram 4. Struktura korištenja zemljišta u Općini Konavle prema CLC metodologiji, Izvor: www.azo.hr, Corine Land Cover Hrvatska (CLC 2006 Hrvatska), veljača 2006.

Postoje ukupno 44 klase, raspoređene u tri razine, od kojih svaka opisuje različit pokrov zemljišta. Konavle predstavljaju heterogen prostor u pogledu sadržaja prirodnogeografskih i društvenogeografskih komponenti. Struktura korištenja zemljišta je veoma složena. Evidentirano je ukupno 14 klasa:

- 112 – Nepovezana gradska područja,
- 124 – Zračne luke,
- 211 – Nenavodnjavano obradivo zemljište,
- 221 – Vinogradi,
- 222 – Voćnjaci,
- 231 – Pašnjaci,
- 242 – Kompleks kultiviranih parcela,
- 243 – Pretežito poljodjelska zemljišta s većim područjima prirodne vegetacije,
- 311 – Bjelogorična šuma,
- 313 – Mješovita šuma,
- 321 – Prirodni travnjaci,
- 323 – Sklerofilna vegetacija,
- 324 – Prijelazno područje šume – zaraštanje, grmičasta šuma,
- 333 – Područja sa oskudnom vegetacijom.

Na kartogramu 4. izdvojene su površine koje su reprezentativne za svaku klasu. Uočava se da nepovezana gradska područja zauzimaju vrlo malu površinu u Općini, dok je s druge strane velika zastupljenost prirodnih elemenata prostora (šume, obradivo tlo), prisutnih kroz nekoliko različitih kategorija.

1.2. STRUKTURA NAMJENE ZEMLJIŠTA U OPĆINI

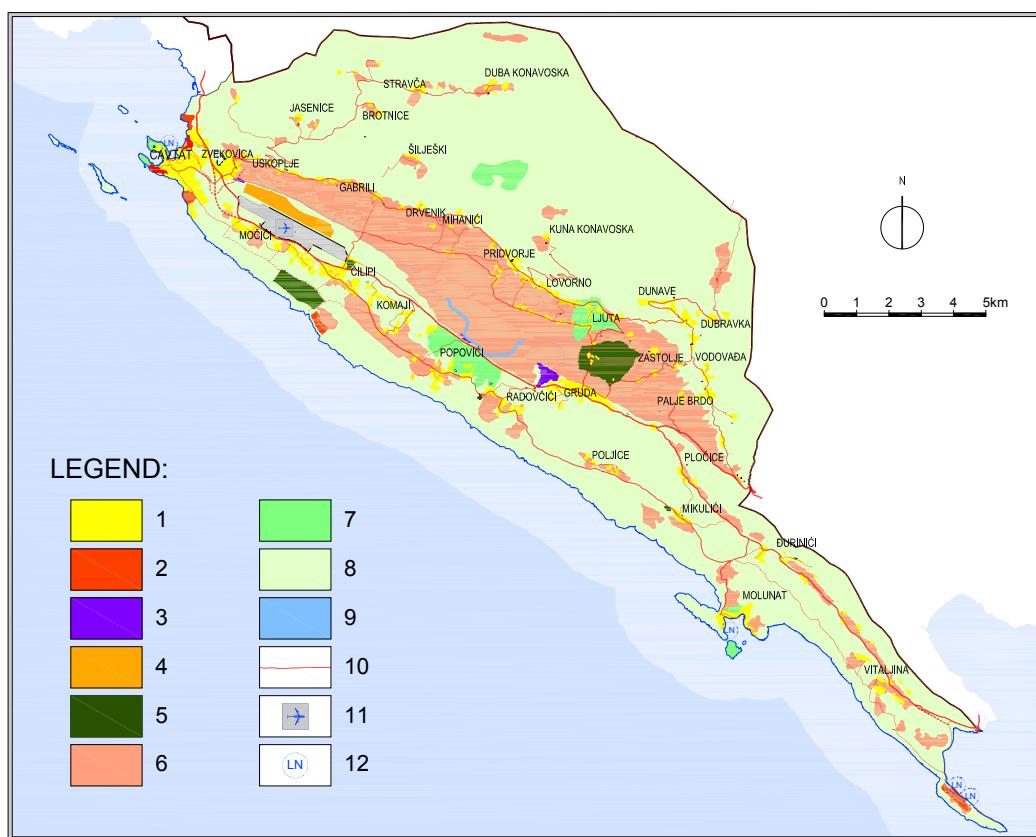
Osnovnom namjenom prostora (kartogram 5.) određuju se i osiguravaju površine za daljnji ili potencijalni razvoj cijele Općine te pojedinačnih naselja, razvoj i očuvanje infrastrukturnih sustava, prometne mreže i različitih djelatnosti. Osnovnu namjenu površina u Općini čine sljedeće površine:

- građevinska područja naselja,
- izdvojena građevinska područja (izvan naselja),
- poljoprivredne površine,
- šumske površine,
- ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište,
- vodne površine.

Površine naselja su područja na kojima već postoji izgradnja i na kojima se predviđa gradnja, odnosno proširenje postojećeg naselja. Građevinska područja 32 naselja Općine Konavle definirana su s obzirom na postojeća demografska kretanja, buduće demografske procese, gospodarske potencijale i potrebe, postojeća ograničenja te druga obilježja i posebnosti značajnih za pojedino naselje. Iz zona s namjenom za razvoj naselja izuzete su površine neprimjerene za izgradnju (klizišta, šumsko i poljoprivredno zemljište i dr.). U građevinskom području naselja razlikuju se izgrađeni i neizgrađeni dio. Izgrađeni obuhvaća građevinske čestice javnog dobra (koridori ulica, javne zelene površine, uređene vodne površine) i korisničke građevinske čestice (stambene, gospodarske, za neproizvodne djelatnosti, za komunalne djelatnosti, za poljoprivredne djelatnosti te za obradu, skladištenje i odlaganje otpada). Neizgrađeni dio građevinskog područja naselja obuhvaća jednu ili više neposredno povezanih neuređenih neizgrađenih građevinskih čestica veće od 5 000 m² te čestice odnosno građevinska područja koja nisu u sklopu izgrađenog građevinskog područja i koja imaju nedostatak zadovoljavajuće infrastrukture.

Izdvojena građevinska područja (izvan naselja) predstavljaju površine u kojima se ne može planirati nova stambena izgradnja, već se mogu uređivati površine za parkove, sport i rekreaciju, te drugi sadržaji koji upotpunjuju osnovne sadržaje i pridonose kvaliteti prostora. U izdvojenim građevinskim područjima (izvan naselja) Općine Konavle definirane su granice građevinskog područja za sljedeće namjene:

- gospodarsku namjenu – proizvodnu (industrijska, prehrambeno-prerađivačka) – Gruda, Popovići i Zvekovica;
- gospodarsku namjenu – poslovnu (uslužna, trgovačka, komunalno-servisna) – Čilipi/Močići, Komaji;
- gospodarsku namjenu – ugostiteljsko-turističku (hotel, turističko naselje) – Čilipi, Vitaljina, Gruda/Ljuta/Zastolje;
- sportsko-rekreativsku namjenu (golf, sportska dvorana, sportsko igralište) – Čilipi, Gruda/Ljuta/Zastolje;
- površine infrastrukturnih sustava – Čilipi/Močići,
- groblja,
- posebnu namjenu (vojska) – Čilipi, Jasenice, Komaji, Mikulići, Molunat, Poljice, Popovići, Vitaljina.

Kartogram 5. Plan namjene površina Općine Konavle, Prostorni plan uređenja Općine Konavle, Izvor: Općina Konavle, www.opcinakonavle.hr, studeni 2012.

Objašnjenje: 1- građevinska područja naselja, 2 – turističke zone, 3 – proizvodne zone, 4 – poslovne zone, 5 – golf igrališta, 6 – poljoprivredne površine, 7 – šumske površine, 8 – ostale šumske površine (makijske), 9 – vodene površine, 10 – ceste, 11 – međunarodni aerodrom, 12 – luke nautičkog turizma

Ostale površine čine poljoprivredne i šumske površine, zatim ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište te vodne površine. Poljoprivredne površine po svojoj se strukturi dijeli na osobito vrijedno obradivo tlo, vrijedno obradivo tlo i ostala obradiva tla. Šumske površine po namjeni se dijele na gospodarske šume i šume posebne namjene (turizam). Gospodarske šume služe za proizvodnju drva i drugih šumskih proizvoda. Osim gospodarske vrijednosti, one imaju i općekorisnu funkciju. Nalaze se na području naselja Popovići i Duba Konavoska. U šumama posebne namjene dozvoljen je izletnički turizam, rekreacija, znanstvena istraživanja i slično. Nalaze se na turistički atraktivnim područjima Konavala: izvoru rijeke Ljute, Moluntu, na poluotoku Metale i otočiću Veli Škoj.

Ostalo poljoprivredno tlo čine neobrađena tla, travnjaci, šikare i sl. Vodne površine obuhvaćaju površinu vodne akumulacije, povremene retencije i vodotoke Ljute, Konavočice i Kopačice, bujice kao javno vodno dobro te hidromelioracijsku odvodnu i zaštitnu kanalsku mrežu.

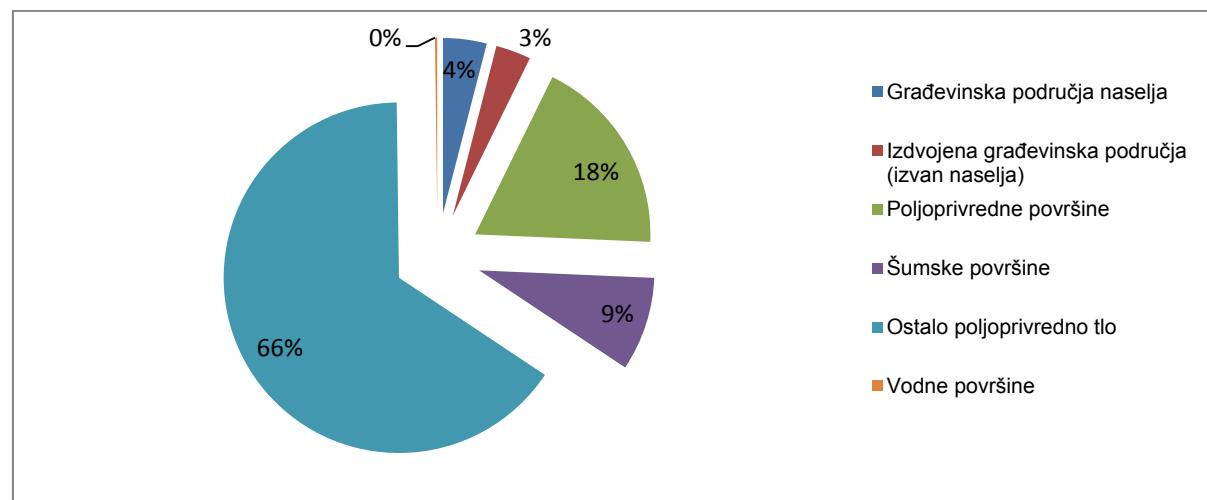
Bitno je spomenuti i plaže, čije su površine dio građevinskih područja sportsko-rekreacijskih centara te građevinskih područja naselja koja se nalaze na obali. Dvije su osnovne skupine plaže: prirodne i uređene. Prirodne plaže se nalaze na sljedećim lokacijama: otočić Bobara, Mrkan i Supetar, poluotok Sustjepan (Cavtat), uvala Godan i na puču (Molunat), uvala Dragorađa (Mikulići), uvala Čelinska i Rastova (Poljice), uvala Šupljki kam (Radovčići), uvala Pasjača (Popovići) te rt Zarubača (Močići). Postojeće uređene plaže se nalaze na ovim lokacijama: od uvala Tiha do rta Prahivac (Cavtat), uvala Tiha (Cavtat), cijela obala poluotoka Cavtat, uvala Lučica/Luka (Molunat) te naselje Molunat.

NAMJENA	POVRŠINA (u ha)			Udio u površini Općine (%)
	Izgrađeni dio	Neizgrađeni dio	Ukupno	
GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA	571,26	272,25	843,51	4,02
IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	265,99	412,92	678,91	3,24
Gospodarska - proizvodna	15,96	11,67	27,63	0,13
Gospodarska - poslovna	0	107,5	107,5	0,51
Gospodarska - ugostiteljsko-turistička	0	42,0	42,0	0,2
Sportsko-rekreacijska	0	245,29	245,29	1,17
Posebna	62,63	0	62,63	0,3
Površine infrastrukturnih sustava	179,75	0	179,75	0,86
Groblja	7,65	6,46	14,11	0,07
POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	-	-	3859,51	18,42
Osobito vrijedno obradivo tlo	-	-	2524,66	12,05
Vrijedno obradivo tlo	-	-	364,36	1,74
Ostalo obradivo tlo	-	-	970,49	4,63
ŠUMSKE POVRŠINE	-	-	1814,35	8,66
Gospodarske šume	-	-	274,68	1,31
Površine za pošumljavanje	-	-	1321,6	6,31
Šume posebne namjene	-	-	218,07	1,04

OSTALO POLJOPRIVREDNO TLO	-	-	13718,90	65,46
VODNE POVRŠINE	-	-	42,50	0,2

Tablica 14. Struktura namjene površina u Općini Konavle, Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Konavle, www.opcinakonavle.hr, studeni 2012.

U tablici 14. i grafikonu 14. prikazana je struktura namjene površina Općine Konavle, sukladno Prostornom planu uređenja Općine Konavle („Službeni glasnik Općine Konavle“, br. 9/07).

Grafikon 14. Struktura namjene površina u Općini Konavle prema osnovnim namjenama površina, Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Konavle, www.opcinakonavle.hr, studeni 2012.

2. Obilježja sustava naselja i područja za razvoj izvan naselja

2.1. STRUKTURA NASELJA

RAZMJEŠTAJ NASELJA

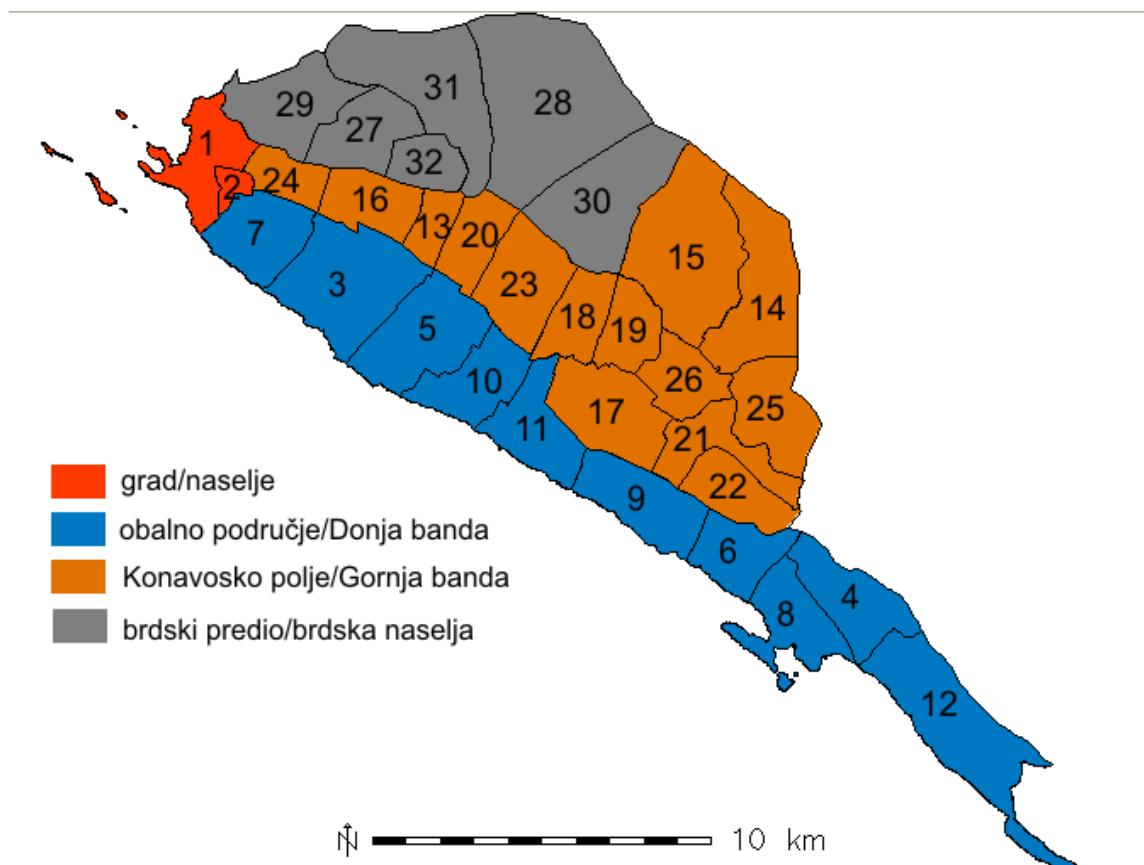
Općina Konavle sastoji se od 32 statistička naselja u kojima je 2011. godine živjelo ukupno 8 571 stanovnika (tablica 15.). U odnosu na broj stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije, to je udio od 7%. Naselja su disperzno razmještena u prostoru, uz poljoprivredne zone u unutrašnjosti te obalnom pojusu. Na njihovu lokaciju i topografski smještaj značajno je utjecala prirodna osnova, koja je odredila i gospodarsku orientaciju naselja. U uvjetima poslije Drugog svjetskog rata, razvojem novih gospodarskih djelatnosti koje su utjecale na socioekonomsku transformaciju prostora Konavala, ta se orientacija promijenila. Ona se odrazila i na demografske procese u naseljima.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

BROJ NASELJA OPĆINE	32
BROJ STANOVNIKA OPĆINE	8 571
POVRŠINA OPĆINE	209,73 km ²
GUSTOĆA NASELJA	152,6 naselja /1000 km ²
GUSTOĆA NASELJENOSTI	40,9 st./km ²
BROJ STANOVNIKA SJEDIŠTA OPĆINE	2 143
GUSTOĆA NASELJENOSTI SJEDIŠTA OPĆINE	349,6 st./km ²
UDIO STANOVNIKA SJEDIŠTA OPĆINE U UKUPNOM STANOVNIŠTVU	25%

Tablica 15. Stanovništvo i naselja Općine Konavle – opći podaci, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, studeni 2012.

S obzirom na heterogenost prostora Konavala u prirodno-geografskom i društveno-geografskom pogledu, sva naselja prostorno se organiziraju u četiri prostorne cjeline, različite po svojim gospodarskim i demografskim obilježjima (kartogram 6.):

Kartogram 6. Naselja i osnovne prostorne cjeline Općine Konavle, Prostorni plan uređenja Općine Konavle, Izvor: Općina Konavle, www.opcinakonavle.hr, studeni 2012.

- **grad/naselje:** Cavtat (1), Zvekovica (2).
- **obalno područje/Donja banda:** Čilipi (3), Đurinići (4), Komaji (5), Mikulići (6), Močići (7), Molunat (8), Poljice (9), Popovići (10), Radovčići (11), Vitaljina (12).
- **Konavosko polje/Gornja banda:** Drvenik (13), Dubravka (14), Dunave (15), Gabrili (16), Gruda (17), Lovorno (18), Ljuta (19), Mihanići (20), Palje brdo (21), Pločice (22), Pridvorje (23), Uskoplje (24), Vodovađa (25), Zastolje (26).
- **brdska predio/brdska naselja:** Brotnice (27), Duba Konavoska (28), Jasenice (29), Kuna Konavoska (30), Stravča (31), Šilješki (32).

VELIČINA I TIP NASELJA

Društveno-geografski uvjeti i prostorna ograničenost utjecali su na veličinsku strukturu naselja (tablica 16.). Prevladavaju mala naselja, raštrkana u čitavom prostoru Općine. Čak 27 naselja (84,3%) ima manje od 300 stanovnika. Pojedinačno gledano, najzastupljenija je kategorija s naseljima do 100 stanovnika (37,6%).

Prosječna veličina naselja 2011. godine iznosila je svega 268 stanovnika, a gustoća naseljenosti 40,9 st./km². Ovo je znatno ispod županijskog i državnog prosjeka gustoće naseljenosti, koji iznose 68,8 st./km², odnosno 75,9 st./km².

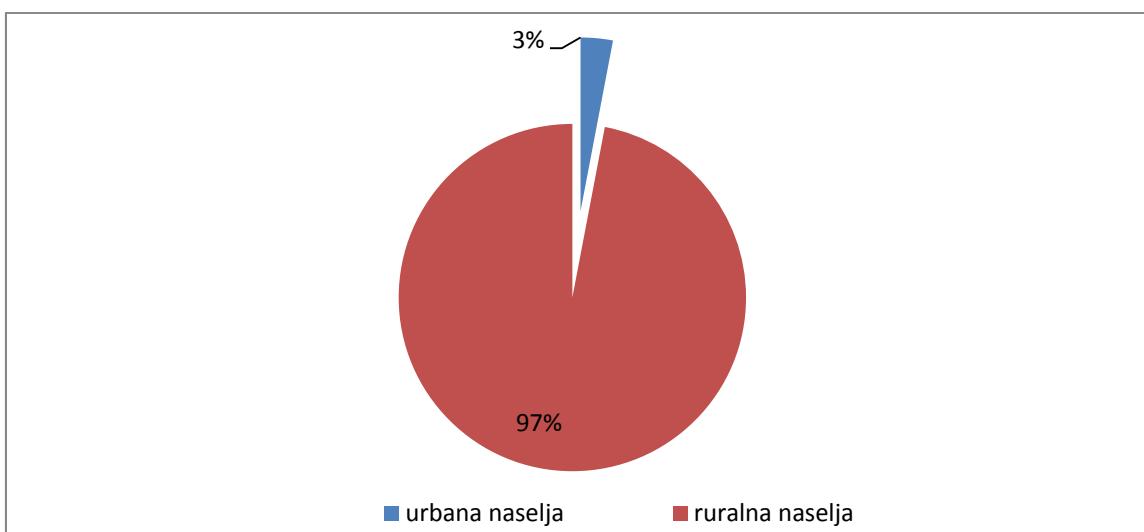
Najveća koncentracija naseljenosti Općine Konavle 2011. godine je na području Gornje bande (Konavoskog polja), gdje živi 33,6% stanovništva Općine. Slijede Donja banda (obalno područje) sa 32,4%, Cavtat i Zvekovica sa 31,5% te najmanji, brdski predio, sa 2,5%. No najznačajnije područje čine Cavtat i Zvekovica, koji danas predstavljaju žarište demografskog i gospodarskog razvoja Općine Konavle.

Broj stanovnika	Broj naselja	Udio u ukupnom broju naselja (%)
<100	12	37,6
100-200	7	21,9
200-300	8	25
300-400	0	0
400-500	1	3,1
500-600	1	3,1
600-700	0	0
700-800	1	3,1
800-900	0	0
900-1000	1	3,1
>1000	1	3,1
UKUPNO	32	100

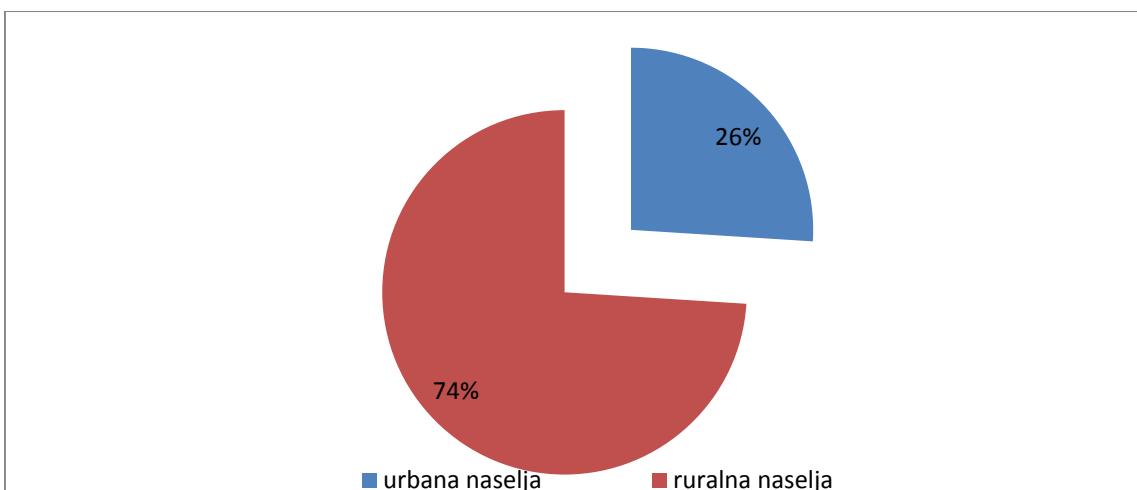
Tablica 16. Veličinska struktura naselja Općine Konavle, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, studeni 2012.

Cavtat je jedino urbano (gradsko) naselje Općine Konavle (tablica 17.). S obzirom na broj stanovnika (iznad 2 000), socioekonomsku strukturu stanovništva i razvijenu funkciju rada, 2001. godine zadovoljio je kriterije za izdvajanje u gradsko naselje. Važnost Cavtata ogledava se i kroz njegovu povijesnu ulogu (druga najveća luka Dubrovačke republike i dr.). Svoj razvoj danas temelji na djelatnostima tercijarnog i sekundarnog sektora. Najvažnije je ugostiteljstvo i turizam, u kojima je najveći broj radnih mesta. Na područje Cavtata i susjedne Zvekovice konstantna je imigracija stanovništva.

Preostala su ruralna naselja, koja uključuju sela, ostala ruralna i suburbana naselja. Čine 96,9% svih naselja i 74,3% stanovništva Općine (grafikon 15. i 16.). Tu su prisutne sve gospodarske djelatnosti, od primarnog do tercijarnog sektora. Ta se naselja razlikuju prema stupnju socioekonomске preobrazbe. S obzirom da kriterij za diferencijaciju još nije razvijen, ovdje su sva neurbana naselja svrstana u ruralna naselja. Čilipi, Gruda i Zvekovica se ističu po broju stanovnika, radnim mjestima i gospodarskim djelatnostima te predstavljaju potencijal za izdvajanje iz skupine ruralnih naselja.

Grafikon 15. Naselja Općine Konavle prema tipu, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, studeni 2012.

Grafikon 16. Naselja Općine Konavle prema tipu i broju stanovnika, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Tip naselja	Naselje/područje	Broj stanovnika	Površina (ha)
RURALNA	BROTNICE	30	530
	ČILIPI	934	1 069
	DRVENIK	51	225
	DUBA KONAVOSKA	63	1 849
	DUBRAVKA	296	921
	DUNAVE	153	1 311
	ĐURINIĆI	90	605
	GABRILI	208	445
	GRUDA	731	753
	JASENICE	14	688
	KOMAJI	273	814
	KUNA KONAVOSKA	17	1022
	LOVORNO	184	402
	LJUTA	196	379
	MIHANIĆI	94	392
	MIKULIĆI	87	455
	MOČIĆI	431	581
	MOLUNAT	210	586
	PALJE BRDO	127	481
	PLOČICE	83	445
	POLJICE	70	639
	POPOVIĆI	236	535
	PRIDVORJE	231	679
	RADOVČIĆI	230	552
	STRAVČA	60	1 149
	ŠILJEŠKI	22	301
	USKOPLJE	137	282
	VITALJINA	217	1 185
	VODOVAĐA	180	608
	ZASTOLJE	149	410
	ZVEKOVICA	560	67
UKUPNO RURALNA NASELJA		6 364	20 360
URBANA	CAVTAT	2 143	613
UKUPNO URBANA NASELJA		2 143	613
NAKNADNO POPISANI		64	-
OPĆINA KONAVLE		8 571	20 973

Tablica 17. Stanovništvo, površine i tipovi naselja Općine Konavle, Popis stanovništva 2011., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, studeni 2012.

FUNKCIONALNA STRUKTURA NASELJA

Cavtat je općinsko središte i naselje najvećeg funkcionalnog ranga u Općini. Tu su smještene sve centralne funkcije za potrebe čitave Općine (upravne, kulturno-prosvjetne, socijalne, zanatsko-servisne i dr.). Nakon toga ističe se Gruda, koja je sa svojim obilježjima polu-urbano naselje. Tu su koncentrirane određene centralne funkcije (područni uredi) kojima se koriste stanovnici svih naselja sa padina iznad Konavoskog polja te pojedinih naselja iz brdskog područja (Kuna Konavoska, Šilješki). Zahvaljujući svom povoljnom topografskom (jugoistočni rub Konavoskog polja) i geografskom smještaju (veća udaljenost od Cavtata, položaj uz Jadransku magistralu) ima veliki potencijal da postane urbano središte Konavoskog polja. Razvoj Čilipa i Zvekovice u funkcionalnom smislu je ograničen zbog blizine Cavtata, iako se u daljoj budućnosti može očekivati širenje njegovih funkcija na obližnja naselja. Ovome u prilog ide i zabilježeni porast broja stanovnika tih naselja (Čilipi, Zvekovica, Močići).

Prema sustavu središnjih naselja i razvojnih središta, utvrđenih prema Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske iz 1997. godine, naselje Cavtat se svrstava u *područno i veće lokalno (malo razvojno) središte*. Preostalo 31 naselje ulazi u kategoriju *ostalih naselja*.

Potrebno je poticati razvoj manjih gradova/naselja, do 2 000 stanovnika, čiji se manjak i nedovoljna razvijenost osjeća posebno u ruralnom prostoru. Ta bi naselja postala nositelji ukupnog razvoja svojih gravitacijskih područja. Također, za optimalan razvoj naselja potrebno je odrediti optimalan stupanj urbanizacije, koji je primjeren društveno-gospodarskoj razvijenosti Dubrovačko-neretvanske županije, te nov sustav središnjih naselja.

2.1.1. Građevinska područja naselja

Građevinska područja naselja Općine Konavle definirane su aktualnim Prostornim planom uređenja Općine Konavle iz 2007. godine (tablica 18.). Riječ je o prijedlogu PPU-a, koji obuhvaća izgrađeno, neizgrađeno i ukupno građevinsko područje naselja. Odnose se samo na postojeća naselja, odnosno postojeće zaseoke.

U postupku određivanja građevinskih područja naselja uvaženi su svi kriteriji, smjernice i mјere u pogledu racionalnog gospodarenja i zaštite prostora. Određivanjem njihove granice obavljeno je razgraničenje površine naselja, uvažavajući kriterije Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije („Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije“, br. 6/03, 3/05, 3/06) i smjernice Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske te na temelju Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle.

NASELJE/ PODRUČJE	Broj stan. 2011.	Građevinska područja naselja (ha)			Udjio GP u JLS (%)	Izgrađ. GP u JLS (%)	Ne- izgrađen. GP u ukupno GP (%)	Broj stan./ ukupno GP (st./ha)	Broj stan./ izgrađeno GP (st./ha)
		Izgrađeno	Neizgrađeno	Ukupno					
BROTNICE	30	3,87	0	3,87	0,02	0,02	0	7,8	7,8
CAVTAT	2 143	114,79	101,61	216,4	1,03	0,55	46,9	9,9	18,7
ČILIPI	934	62,99	18,2	81,19	0,39	0,3	22,4	11,5	14,8
DRVENIK	51	5,51	0,52	6,03	0,03	0,02	8,6	8,5	9,3
DUBA KONAVOSKA	63	7,44	0	7,44	0,03	0,03	0	8,5	8,5
DUBRAVKA	296	22,33	2,78	25,11	0,12	0,11	11,1	11,8	13,2
DUNAVE	153	12,45	2,07	14,52	0,07	0,06	14,3	10,5	12,3

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

ĐURINIĆI	90	9,13	2,72	11,85	0,06	0,04	22,9	7,6	9,9
GABRILI	208	13,43	0,59	14,02	0,07	0,06	4,2	14,8	15,5
GRUDA	731	51,31	13,81	65,12	0,31	0,24	21,2	11,2	14,2
JASENICE	14	4,68	0,55	5,23	0,02	0,02	10,5	2,7	3
KOMAJI	273	17,88	8,9	26,78	0,13	0,08	33,2	10,2	15,3
KUNA KONAVOSKA	17	2,77	0	2,77	0,01	0,01	0	6,1	6,1
LOVORNO	184	12,12	10,66	22,78	0,11	0,06	46,8	8,1	15,2
LJUTA	196	12,72	7,64	20,36	0,09	0,06	37,5	9,6	15,4
MIHANIĆI	94	9,05	0,57	9,62	0,04	0,04	5,9	9,8	10,4
MIKULIĆI	87	6,23	4,6	10,83	0,05	0,03	42,5	8	14
MOČIĆI	431	25,42	7,46	32,88	0,15	0,12	22,7	13,1	17
MOLUNAT	210	20,64	16,15	36,79	0,17	0,1	43,9	5,7	10,2
PALJE BRDO	127	6,67	6,57	13,24	0,06	0,03	49,6	9,6	19
PLOČICE	83	6,28	1,53	7,81	0,04	0,03	19,6	10,6	13,2
POLJICE	70	7,65	0	7,65	0,04	0,04	0	9,2	9,2
POPOVIĆI	236	21,86	9,66	31,52	0,15	0,1	30,6	7,5	10,8
PRIDVORJE	231	19,35	4,84	24,19	0,12	0,09	20	9,5	11,9
RADOVČIĆI	230	17,63	3,53	21,16	0,1	0,08	16,7	10,9	13
STRAVČA	60	8,19	0,52	8,71	0,04	0,04	6	6,9	7,3
ŠILJEŠKI	22	2,39	0	2,39	0,01	0,01	0	9,2	9,2
USKOPLJE	137	8,79	3,56	12,35	0,06	0,04	28,8	11,1	15,6
VITALJINA	217	19,3	5,84	25,14	0,12	0,09	23,2	8,6	11,2
VODOVAĐA	180	14,83	5,46	20,29	0,1	0,07	26,9	8,9	12,1
ZASTOLJE	149	7,93	4,36	12,29	0,06	0,04	35,5	12,1	18,8
ZVEKOVICA	560	15,63	27,55	43,18	0,21	0,07	63,8	13	35,8
OPĆINA KONAVLE	8 571	571,26	272,25	843,51	4,02	2,72	32,3	10,2	15

Tablica 18. Stanovništvo i građevinska područja po naseljima Općine Konavle, Prostorni plan uređenja Općine Konavle, Izvor: Općina Konavle, www.opcinakonavle.hr, studeni 2012.

S obzirom da se radi o prostoru koji je dijelom unutar zaštićenog obalnog pojasa (ZOP), člankom 4. Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja propisano je da se pripadajuće građevinsko područje smije povećati najviše do 20% površine izgrađenog dijela građevinskog područja. Ovo vrijedi ukoliko je već izgrađeni dio građevinskog područja veći od 80% površine ukupnog građevinskog područja. Ako je izgrađeni dio građevinskog područja manji od 50% ukupnog građevinskog područja,

građevinsko područje se mora smanjiti na 70% postojeće površine građevinskog područja. U pojasu ZOP-a nalaze se građevinska područja naselja Cavtata, Molunta i Popovića. Njihova su građevinska područja u odnosu na stari prostorni plan povećana. U Popovićima i Moluntu je uključen prometni koridor, a kod potonjega još i kopnena površina luke nautičkog turizma. Kod Cavtata je u građevinsko područje naselja uvrštena i ugostiteljsko-turistička namjena. Budući da je njihova izgrađenost između 53,05% i 69,35%, njihovo se građevinsko područje naselja dalje ne smije povećavati, ali nije nužno ni da se ono smanji. Ova uvrštena područja čine izuzetak u tome.

Ukoliko se građevinsko područje nalazi izvan granica ZOP-a s više od polovice površine, za planiranje i uređenje tog dijela primjenjuju se smjernice određene Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije. Ovo vrijedi za svih 29 preostalih naselja Općine.

Određivanje i proširivanje građevinskih područja naselja odvijalo se u Prostornom planu uređenja Općine Konavle u dvije faze. U prvoj fazi određivala su se i povećavala građevinska područja naselja po pripadajućim kriterijima, pri čemu su uzeti u obzir svi uvjeti i postojeća ograničenja. Ovo je ukazalo na neravnomjerne mogućnosti prostornog razvoja pojedinih naselja, odnosno turističkih kapaciteta, pa je u drugoj fazi bilo potrebno uravnotežiti mogućnosti razvoja turističkih kapaciteta naselja. Posebnu kategoriju čine brdska naselja, koja se ističu po zauzetosti prostora građevinskog područja po stanovniku. Radi teškog terena koji ne dopušta gradnju na svakoj čestici, potrebno je bilo pripadajućim naseljima dati veće površine za građevinska područja, a da se istodobno sačuvaju oblici pojedinačnih zaseoka i ne stvaraju novi.

Cavtat, Čilipi i Gruda imaju najveće površine pod građevinskim područjima u Općini Konavle (iznad 60 ha). U pogledu neizgrađenosti, odnosno udjelu površina za razvoj naselja u ukupnom građevinskom području naselja, prednjače Zvekovica (63,8%), Palje brdo (49,6%) i Cavtat (46,9%). Izuzevši ruralna naselja sa 100% izgrađenošću (Brotnice, Duba Konavoska, Kuna Konavoska, Poljice, Šilješki), najveći udio izgrađenog dijela građevinskog područja naselja imaju Gabrili (95,8%), Mihanići (94,1%) i Stravča (94%).

U Općini Konavle građevinska područja naselja čine svega 4,02% ukupne površine Općine, od čega je 67,7% izgrađeno.

Cavtat, kao najveće i jedino gradsko naselje u Općini, ima udio neizgrađenih površina u ukupnom građevinskom području naselja iznad 50%. Ostala ruralna naselja ima mnogo veći udio neizgrađenih površina (72,8%). Međutim, taj se udio razlikuje između svakog pojedinog naselja, što odgovara njihovim različitim demografskim i gospodarskim karakteristikama.

Građevinsko područje naselja Cavtat sadrži i površine ugostiteljsko-turističke namjene, koje čine 19,68% ukupne površine građevinskog područja naselja Cavtat. Obuhvaćaju postojeće (Hoteli Albatros/Epidaurus sa 8,42 ha; Hotel Cavtat sa 0,47 ha; Hotel Croatia sa 9,49 ha) i planirane površine ugostiteljsko turističke namjene (Prahivac – hoteli i turističko naselje (10,34 ha i 800 ležaja), Mečajac – hoteli i turističko naselje (13,86 ha i 1 200 ležaja)).

Unutar građevinskog područja naselja Čilipi, Mikulići i Radovčići nalaze se površine Sportsko-rekreacijske namjene: jahački centar unutar naselja (Radovčići) te sportsko-rekreacijski centar (Čilipi, Mikulići).

Unutar građevinskog područja naselja Palje brdo nalazi se Gospodarska namjena, i to poslovna.

Najveću gustoću naseljenosti s obzirom na ukupno građevinsko područje naselja imaju Gabrili (14,8 st./ha), Močići (13,1 st./ha) i Zvekovica (13 st./ha). Ukoliko se razmotri samo izgrađeni dio građevinskog područja naselja, onda Zvekovica ima daleko najveću gustoću naseljenosti (35,8 st./ha), zatim Palje brdo (19 st./ha) i Zastolje (18,8 st./ha). Zvekovica se odlikuje vrlo visokom kocnetracijom stanovništva na malom prostoru (15,63 ha). Najmanju gustoću naseljenosti u ukupnom građevinskom području naselja imaju Jasenice (2,7 st./ha), Molunat (5,7 st./ha) i Kuna Konavoska (6,1 st./ha). U

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

odnosu na izgrađeno građevinsko područje naselja najmanju gustoću imaju ruralna brdska naselja Jasenice (3 st./ha), Kuna Konavoska (6,1 st./ha) i Stravča (7,3 st./ha)

U dalnjem razvoju građevinskih područja naselja postojeći oblik zbijenog zaseoka nužno je zadržati i ne smije se mijenjati tradicionalna slika krajobraza. Građevinsko područje zaseoka treba oblikovati primjereno geomorfološkim značajkama i strukturi graditeljske baštine.

Zaseoci (od kojih se sastoje naselja) ne smiju se spajati izgradnjom uz postojeće ceste. Iznimka je ako se dva građevinska područja, u postojećem obliku ili kroz pojedinačna povećanja, nalaze jedno uz drugo i kao jedno građevinsko područje odnosno jedan zaseok čine jednu cjelinu.

2.2. IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)

U tablici 19. prikazana su izdvojena građevinska područja (izvan naselja) Općine Konavle definirane Prostornim planom uređenja Općine.

Namjena/područje		Izdvojena građevinska područja (ha)			Udio u ukupnom IGP (%)	Ukupno ha/st.	Broj postelja	Broj postelja/km obalne crte
		Izgrađeno	Neizgrađeno	Ukupno				
Gospodarska namjena - proizvodna		15.96	11.67	27.63	4.1	0.003	-	-
Gruda	"Gruda"	13.82	9.85	23.67	3.5	-	-	-
Popovići	"Popovići"	0	1.82	1.82	0.3	-	-	-
Zvekovica	"Zvekovica"	2.14	0	2.14	0.3	-	-	-
Gospodarska namjena - poslovna		0	107.5	107.5	15.8	0.002	100	1.76
Čilipi/Močići	"Poslovna zona-Zračna luka Dubrovnik-sjever"	0	106.49	106.49	15.7	-	100	1.76
Komaji	Poslovna zona "Komaji"	0	1.01	1.01	0.1	-	-	-
Gospodarska namjena - ugostiteljsko-turistička		0	42	42	6.2	0.0007	2 400	42.3
Čilipi	"Čilipi"	0	15	25	3.7	-	600	10.6
Vitaljina	"Rt Oštro"	0	27	27	2.5	-	1 800	31.7
Čilipi	"Čilipi"-obala					-	-	-
Gruda/Ljuta/Zastolje	"Gnjile"					-	-	-
Sportsko-rekreacijska namjena		0	245.29	245.29	36.1	0.004	1 400	24.7
Čilipi	"Čilipi"-obala	0	80	80	11.8	-	300	5.3
Gruda/Ljuta/Zastolje	"Gnjile"	0	165.29	165.29	24.3	-	1 100	19.4
Posebna namjena		62.63	0	62.63	9.2	0.001	-	-
Čilipi	Kaponiri "Čilipi"	23.01	0	23.01	3.3	-	-	-
Jasenice	Vojni kompleks "Jasenice"	0.2	0	0.2	0.03	-	-	-
Komaji	tt 240. Velje brdo	3.14	0	3.14	0.5	-	-	-

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Mikulići	Vojni kompleks "Straža"	0.79	0	0.79	0.1	-	-	-
Mikulići	Vojni kompleks "Resnica"	6.25	0	6.25	0.9	-	-	-
Molunat	Vojni kompleks - RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi	16.31	0	16.31	2.4	-	-	-
Poljice	tt 561. Ilijin vrh	9.32	0	9.32	1.4	-	-	-
Popovići	tt 230. Suvarčina	3.14	0	3.14	0.5	-	-	-
Vitaljina	OUP "Glavica"	0.47	0	0.47	0.07	-	-	-
Površine infrastrukturnih sustava		179.75	0	179.75	26.5	0.003	-	-
Čilipi/Močići	"Zračna luka Dubrovnik"	179.75	0	179.75	26.5	-	-	-
Groblja		7.65	6.46	14.11	2.1	0.0002	-	-
UKUPNO		265.99	412.92	678.91	100	0.08	3 900	68.8

Tablica 19. Izdvojena građevinska područja (izvan naselja) Općine Konavle, Prostorni plan uređenja Općine Konavle, Izvor: Općina Konavle, www.opcinakonavle.hr, studeni 2012

Ukupna površina izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) iznosi 678,91 ha, od čega izgrađeni dio iznosi 265,99 ha, a neizgrađeni dio 412,92 ha. Struktura izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) je sljedeća: gospodarska namjena – proizvodna, gospodarska namjena – poslovna, gospodarska namjena – ugostiteljsko-turistička, sportsko-rekreacijska namjena, posebna namjena, površine infrastrukturnih sustava te groblja.

GOSPODARSKA NAMJENA – PROIZVODNA

Prostornim planom uređenja Općine Konavle utvrđene su površine za gospodarsku namjenu – proizvodnu u naseljima Gruda, Popovići i Zvekovica. Ukupna površina gospodarske namjene – proizvodne iznosi 27,63 ha (izgrađeno 15,96 ha, neizgrađeno 11,67 ha). Površina gospodarske namjene – proizvodne u naselju Gruda odnosi se na prostor na kojem se već nalaze poljoprivredna zadruga te punionica vina, i iznosi 23,67 ha od čega izgrađeni dio iznosi 13,82 ha, a neizgrađeni 9,85 ha. Zona u Popovićima ima površinu od 1,82ha te je u cijelosti neizgrađena. Zona u Zvekovici ima površinu od 2,14 ha te je izgrađena.

Detaljna namjena površina i uvjeti smještaja u pojedinim proizvodnim zonama utvrdit će se izradom detaljnijih planova uređenja.

GOSPODARSKA NAMJENA - POSLOVNA

Prostornim planom uređenja Općine Konavle utvrđene su površine za gospodarsku namjenu – poslovnu (uslužna, trgovačka, komunalno servisna):

Poslovna zona "Komaji" (prijašnja namjena proizvodna "Pilana") - 1,01 ha, neizgrađeno
Poslovna zona – "Konavle Dubrovnik – sjever" - 106,49 ha, neizgrađeno

Ukupna površina poslovne namjene iznosi 107,50 ha (u cijelosti neizgrađeno).

Poslovna zona "Konavle Dubrovnik – sjever" koncipirana je uostalom kao poslovni sustav sadržaja u funkciji pružanja usluga putnicima i turističkim agencijama te Upravi Zračne luke Dubrovnik. Uostalom su predviđeni uslužni, trgovački i komunalno servisni sadržaji. Isključeni su svi sadržaji koji mogu uzrokovati nepovoljan utjecaj na okoliš. Na lokaciji poslovne zone "Konavle Dubrovnik – sjever" također je planiran maksimalni kapacitet od 100 ležaja. Razvrstanim i kategoriziranim smještajnim objektima koji imaju dodatne sadržaje, opremu i uređaje, te pružaju dodatne usluge prilagođene zahtjevima potrošača mogu se, na zahtjev ugostitelja, utvrditi posebni standardi (NN, br. 48/02, 108/02-ispr., 132/03 i 73/04). U poslovnoj zoni "Konavle Dubrovnik – sjever" dozvoljeni su standardi vrsta 1-4 (1. Business (poslovni), 2. Meetings (za sastanke), 3. Kongress (kongressi) i 4. Club (klub)).

Na području poslovne zone "Konavle Dubrovnik – sjever", sjeverozapadno od piste Zračne luke „Dubrovnik“ nalazi se napušteno eksplotacijsko polje, za koje se predviđa sanacija.

Kao što je već navedeno, detaljna namjena površina i uvjeti smještaja u poslovnoj zoni "Konavle Dubrovnik – sjever" utvrdit će se izradom Urbanističkog plana uređenja (UPU) koji obuhvaća navedenu poslovnu zonu i područje Zračne luke Dubrovnik.

GOSPODARSKA NAMJENA – UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA

Ugostiteljsko-turističke površine, utvrđene Prostornim planom uređenja, zauzimaju ukupno 42 ha i u cijelosti su neizgrađene, a nalaze se u Vitaljini (27 ha) i Čilipima (15 ha).

Zone utvrđene ovim Prostornim planom su:

Lokacija Čilipi: "Čilipi" - površine 15 ha; neizgrađeno

Lokacija Vitaljina: "Rt Oštro" - površine 27 ha; neizgrađeno

Lokacija Čilipi - hoteli, turističko naselje (ukupno 600 ležaja)

Maksimalna površina turističke zone je 15 ha, a smještajni kapacitet iznosi maksimalno 600 ležaja s pratećim sadržajima.

Standardi za planiranje turističkih sadržaja „hoteli i servisni sadržaji“:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica hotela te poslovnih i servisnih sadržaja
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 30%
- maksimalno tri nadzemne etaže s potkrovljem ("belvedere")

Standardi za planiranje turističkih sadržaja „turističko naselje i prateći sadržaji“:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica turističkih vila
- minimalna građevinska čestica iznosi 500m²
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 20%
- maksimalno jedna nadzemna etaža s potkrovljem ("belvedere")

Lokacija Vitaljina - hoteli, turističko naselje (ukupno 1 800 ležaja)

"Rt Oštro" (Prevlaka): hoteli i turističko naselje, s maksimalnom površinom od 27 ha i maksimalnim brojem ležaja od 1 800

Temeljna specifikacija za kompleks Prevlaka izrađena je prema Studiji: Prostorne mogućnosti razvitka turizma na području poluotoka Oštro (Rt Oštro – Prevlaka). Investitor navedene studije je javna ustanova "Park Prevlaka d.o.o." i ista je temelj za stručnu analizu i izradu Prostornog plana uređenja

općine Konavle. Kopneni dio određenih luka nautičkog turizma na lokaciji Prevlaka uključen je u površinu ugostiteljsko-turističke zone "Rt Oštros".

Standardi za planiranje turističkih sadržaja „hoteli i servisni sadržaji“:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinske čestice hotela te poslovnih i servisnih sadržaja
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 30%
- maksimalno tri nadzemne etaže s potkovljem („belvedere“)

Standardi za planiranje turističkih sadržaja za „turističko naselje“:

- 80% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica turističkog naselja
- minimalna građevinska čestica 500m^2
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 30%
- tri nadzemne etaže s potkovljem ("belvedere")

SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA

Sportsko-rekreacijske površine predviđene PPU općine Konavle obuhvaćaju golf-igrališta, sportske dvorane, sportska igrališta te zauzimaju ukupno 245,29 ha, u cijelosti neizgrađeno.

Lokacija Čilipi – golf-igralište (18 rupa)

Maksimalna površina izdvojenog građevinskog područja je 80ha.

Dopuštena je izgradnja golf terena s klupskim objektom i 300 ležaja

Lokacija Gruda – golf-igralište (18 rupa)/ sportske dvorane, sportska igrališta

Građevinsko područje golf-igrališta maksimalne površine 165,29 ha sastoji se od prostorno funkcionalnih cjelina golf-igrališta i te sportskih dvorana i sportskih igrališta s maksimalnim kapacitetom od 1 100 ležaja i to:

Površina građevinskog područja golf-igrališta (18 rupa) iznosi maksimalno 110 ha s interpoliranim građevinskim zonama unutar predmetnog građevinskog područja za izgradnju turističkih smještajnih kapaciteta „turističke vile“ (vile, bungalovi i apartmani) ukupne maksimalne površine od 14 ha i smještajnog kapaciteta do 1 100 ležaja.

Standardi za planiranje smještajnih kapaciteta „turističke vile na golf-igralištu“:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica smještajnih kapaciteta
- minimalna građevinska čestica 1.000 m^2
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 20%
- maksimalno jedna nadzemna etaža s potkovljem („belvedere“)

Površina građevinskog područja „sportske dvorane“ i „sportska igrališta s pratećim sadržajem“ iznosi maksimalno 55,29 ha od čega površina građevinskog područja za izgradnju turističkih sadržaja (poslovni i servisni sadržaji) iznosi 10%, tj. 5,53 ha. Ostala površina je namijenjena za izgradnju sportskih sadržaja (zatvoreni i otvoreni sportski tereni sa servisnim zgradama).

Standardi za planiranje poslovnih i servisnih sadržaja:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica poslovnih i servisnih sadržaja
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 30%
- maksimalno tri nadzemne etaže sa potkovljem („belvedere“)

Predviđena je mogućnost istražiti prostor za sportsko-rekreacijsku namjenu na lokaciji Prevlake. To bi mogao biti temelj za zahtjev za izmjene i dopune PPBNŽ.

GROBLJA

Na prostoru Općine Konavle nalazi se 47 postojećih groblja, a planira se jedno novo na prostoru naselja Zvekovica. Naselje Drvenik nema groblje, a sva ostala imaju po jedno ili više groblja. Ukupna površina groblja iznosi 14,11 ha, od čega je površina postojećih groblja 7,65 ha, a planiranog u Zvekovici 6,46 ha.

Groblja su sljedeća:

- Sv. Luka (Brotnice, 0,11 ha)
- Sv. Rok (Cavtat, 0,21 ha)
- Sv. Nedjelja (Čilipi, 0,27 ha)
- Sv. Stjepan (Duba Konavoska, 0,24 ha)
- Sv. Antun (Dubravka, 0,07 ha)
- Sv. Križ (Dubravka, 0,09 ha)
- Sv. Mitar (Dubravka, 0,06 ha)
- Sv. Miho (Dubravka, 0,04 ha)
- Mala Gospa (Dunave, 0,2 ha)
- Sv. Križ (Đurinići, 0,3 ha)
- Sv. Dimitar (Gabrili, 0,1 ha)
- Sv. Martin (Gabrili, 0,13 ha)
- Sv. Ivan (Gruda, 0,13 ha)
- Sv. Nedjelja (Gruda, 0,34 ha)
- Sv. Spas (Jasenice, 0,21 ha)
- Sv. Luka (Komaji, 0,21 ha)
- Sv. Toma (Kuna Konavoska, 0,07 ha)
- Sv. Ana (Lovorno, 0,06 ha)
- Velika Gospa (Lovorno, 0,2 ha)
- Sv. Ivan (Ljuta, 0,23 ha)
- Sv. Mihovil (Mihanići, 0,21 ha)
- Sv. Juraj (Mikulići, 0,07 ha)
- Sv. Đurđe (Močići, 0,17 ha)
- Sv. Ivan (Molunat, 0,16 ha)
- Sv. Petar (Palje brdo, 0,34 ha)
- Sv. Pavao (Palje brdo, 0,04 ha)
- Sv. Ivan (Palje brdo, 0,34 ha)
- Sv. Lazar (Pločice, 0,1 ha)
- Sv. Ana (Poljice, 0,05 ha)
- Sv. Ilija (Poljice, 0,22 ha)
- Sv. Đurđe (Popovići, 0,22 ha)
- Sv. Jelisava (Popovići, 0,15 ha)
- Sv. Srđ (Pridvorje, 0,23 ha)
- Sv. Luka (Radovčići, 0,07 ha)
- Sv. Toma (Radovčići, 0,3 ha)
- Sv. Nikola (Radovčići, 0,04 ha)
- Sv. Spas (Stravča, 0,13 ha)
- Sv. Nikola (Šilješki, 0,27 ha)
- Sv. Ilija (Uskoplje, 0,28 ha)
- Sv. Spas (Vitaljina, 0,28 ha)
- Sv. Ivan (Vodovađa, 0,06 ha)
- Sv. Vid (Vodovađa, 0,13 ha)
- Sv. Andrija (Vodovađa, 0,08 ha)
- Gospa Velika (Zastolje, 0,12 ha)
- Sv. Nikola (Zastolje, 0,04 ha)

- Sv. Toma (Zastolje, 0,13 ha)
- Sv. Petar (Zvekovica 0,15 ha)
- planirano groblje (Zvekovica, 6,46 ha)

LUKE NAUTIČKOG TURIZMA

Luke nautičkog turizma u Općini Konavle (tablica 20.) su na kopnu dio građevinskog područja naselja odnosno izdvojenog građevinskog područja ugostiteljsko-turističke namjene. Na području Općine predviđene su četiri luke nautičkog turizma, od čega su dvije u potpunosti unutar građevinskog područja naselja. Preostale dvije nalaze se unutar i izvan građevinskog područja naselja. Također, predviđena je mogućnost istražiti prostor za luku nautičkog turizma na lokaciji Prahivac.

Naselje	Kapacitet (broj vezova)	Površina na kopnu (ha)		Površina na moru (ha)	Površina ukupno (ha)
		Unutar građevinskog područja	Izvan građevinskog područja		
CAVTAT	200	0,89	0	10,62	11,52
MOLUNAT	200	0,88	0	3,72	4,6
VITALJINA	200	3,09	3,16	8,07	14,32
	200	3,37	3,86	6,73	13,96

Tablica 20. Luke nautičkog turizma u Općini Konavle, Prostorni plan uređenja Općine Konavle, Izvor: Općina Konavle, www.opcinakonavle.hr, studeni 2012.

3. Gospodarske djelatnosti

3.1. POLJOPRIVREDA I ŠUMARSTVO

POLJOPRIVREDA

Obzirom na pedološke, reljefne i klimatske karakteristike Konavle u poljoprivrednom smislu možemo podijeliti na 4 osnovna područja:

- brdsko vapnenačko područje
- Konavosko polje
- primorsko brdsko područje
- visoka zona Konavoskog polja

Brdsko vapnenačko područje karakterizira relativno (400-500m) nadmorska visina gdje je poljoprivrednu proizvodnju moguće organizirati u malim krškim vrtićima i škrupama, ali obzirom na izdašnost ovih resursa možemo govoriti o ekstenzivnoj proizvodnji sezonskog povrća i eventualnom uzgoju vinove loze. Međutim obzirom na relativno veliku površinu oko 75 km^2 poljoprivredu treba usmjeravati k ekstenzivnom stočarstvu i uzgoju ljekovitog i aromatičnog bilja.

Konavosko polje je aluvijalno kaluvijalna udolina s nadmorskom visinom od 48-200 m. Ono u poljoprivrednom smislu predstavlja najvrjedniji dio Konavala, gdje je obzirom na klimatske i pedološke karakteristike (struktura tla) moguć uzgoj svih vrsta poljoprivrednih kultura. U donjem dijelu polja koje karakterizira glinasta struktura poželjan je uzgoj ratarskih kultura i iskorištavanje prirodnih livada. Srednji dio polja i područje uz vodotoke Kopačice, Konavočice i Ljute zbog visokog postotka pješčane

frakcije u teksturi pogodan je za uzgoj vinove loze, voća (breskva, jabuka) i povrća. Viši dijelovi polja zbog insolacije i teksture pogodni su za uzgoj svih poljoprivrednih kultura uključujući i mediteranske (agrumi, smokva, maslina).

Primorsko brdsko područje karakteriziraju mala krška polja crvenice gdje je zbog niske nadmorske visine i klimatskih karakteristika poželjan uzgoj ranog povrća i vinove loze, dok na padinama već tradicionalno uspijeva maslina i smokva, a u novije vrijeme i nasadi agruma

Visoka zona Konavoskog polja je specifičan reljef na kontaktu vapnenca i fliša, gdje se izmjenjuju plodne površine i erodirane vododerine, pa je ovom području potrebno posvetiti posebnu pažnju u zaštiti od erozije, čuvanju poljoprivrednih površina i zaštiti vodotoka. Zbog izuzetno povoljnih klimatskih prilika, obilja vode i teksture plodnih površina područje je povoljno za uzgoj svih vrsta poljoprivrednih kultura. U Konavlima imamo dvije lokacije opisanih površina a to se odnosi na područje od Debelog Brijega do Dunava i šire područje od Oboda do Duboke Ljute.

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta iznosi 2 207,5 ha (0,26 ha/stan.), od čega je neobradivo 1 365,25 ha (0,16 ha/stan.), a obradivo 842,25 ha (0,1 ha/stan.).

ŠUMARSTVO

Temeljna gospodarska vrijednost šume Konavala jest u njenoj dominantnoj prostornoj (krajobraz) i funkcionalnoj (krajobraz kao turistički resurs) vrijednosti i ulozi za turistički razvoj Konavala. Izuzetna vrijednost šumskih površina za razvoj turizma podrazumijeva i odgovarajuću zaštitu od požara obzirom na sporo obnavljanje opozarene krajobrazne cjeline. U Konavlima često kod požara stradavaju čempresove sastojine čija supstitucija je dugotrajna i posebno mlade sastojine bora, koje se ne mogu prirodno obnoviti.

Općina Konavle spada u područje Šumarije Dubrovnik, gdje je evidentirana struktura šuma i šumskih zemljišta (državnih i privatnih). Treba naglasiti da su približno sve šumske površine u Općini Konavle u privatnom vlasništvu.

Ukupna površina šumskog zemljišta u Općini Konavle iznosi 3 017,05 ha (0,35 ha/stan.).

Struktura poljoprivrednog i šumskog zemljišta u Općini Konavle prikazana je tablicom 21.

STRUKTURA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA				
	tip zemljišta	površina (ha)	udio u obradivom zemljištu (%)	udio u raspoloživom zemljištu (%)
obradivo (korišteno) poljoprivredno zemljište	povrtnjaci (okućnice)	22,99	2,7	0,4
	oranice i vrtovi	51,69	6,2	0,9
	livade	130,66	15,5	2,3
	pašnjaci	246,39	29,3	4,3
	voćnjaci	215,04	25,5	3,7
	vinogradi	175,47	20,8	3,1
	rasadnici	0,01	0,0	0,0
	ukupno obradivo zemljište	842,25	100,0	14,7
neobradivo poljoprivredno zemljište		1 365,25	-	23,9
šumsko zemljište		3 017,05	-	52,7
ostalo zemljište		4 879,03	-	85,3
ukupno raspoloživo zemljište		5 721,28	-	100,0

Tablica 21. Struktura poljoprivrednog i šumskog zemljišta Općine Konavle, Popis poljoprivrede 2003., Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, studeni 2012.

3.2. STOČARSTVO I RIBARSTVO

STOČARSTVO

Općina Konavle ne posjeduje značajniji stočni fond. Isti je prisutan u ekstenzivnom načinu uzgoja. Njegov najveći dio smješten je u poljoprivrednim kućanstvima unutar ruralnih naselja, osobito u brdskom predjelu. Socioekonomska transformacija prostora Konavala nije se jednako odrazila na cijele Konavle. U izoliranim ruralnim naseljima, osobito brdskog predjela, Konavoskog polja i obalnog područja, dio stanovnika se i dalje bavi stočarstvom, koje mu predstavlja izvor egzistencije. Prema podacima iz Popisa poljoprivrede od 01.06.2003. godine, najviše kućanstava posjedovalo je perad (6 294 peradi), zatim koze (1 544 koza), ovce (1 452 ovce), svinje (518 svinja) i goveda (496 goveda). U manjoj mjeri uzgajaju se konji, magarci, mazge, mule, kunići, a zastupljeno je i pčelarstvo.

RIBARSTVO

Na području općine Konavle ribarstvo je najrazvijenije na području naselja Molunat. Ukupno je registrirano 18 ribarskih obrta na području cijele Općine. Prostornim planom uređenja planirana su dva ribogojilišta i to na lokacijama naselja Mikulići (241,42 ha) i Vitaljina (98,16 ha). Planirana ribogojilišta nisu realizirana. Detaljnim planom oni će biti obrađeni i kapacitirani. Zabranjen je ribolov pridnenom kočom u priobalnom pojasu od jedne morske milje od obale kopna, otoka, grebena, ili hridi Općine.

3.3. ISTRAŽIVANJE I VAĐENJE MINERALNIH SIROVINA

Konavle su krški kraj sastavljen uglavnom iz karbonatnih stijena (vapnenci i dolomiti) na kojima se nalaze krški reljefni oblici. Poslije karbonatnih stijena prema rasprostranjenosti dolazi fliš. Na flišnim stijenama razvijena je površinska riječna mreža. Eksplotacija građevinskog i arhitektonskog kamena je potreba razvoja i izgradnje u Općini Konavle. Danas se na tradicionalni način eksplotira kamen putem obiteljskih malih kamenoloma i zagađuje prirodna krajobrazna osnova Konavala.

S obzirom na geomorfološku fizionomiju prostora i tradicionalnu orijentaciju stanovnika konavoskih naselja prema eksplotaciji građevinskog i arhitektonskog kamena, kao tradicionalne gospodarske djelatnosti, područje Konavala dijeli se na tri prostorno-funkcionalne i geomorfološke cjeline:

- obala i Donja banda
- Konavosko polje i Gornja banda
- brdska predaja

Obala i Donja banda

Ovo je primorski krški prostor koji ima oblik pravokutnika izduženog u smjeru sjeverozapad-jugoistok (oko 35 km) širine oko 2 km, površine 60 km². U izgledu tog kraja ističu se dva grebena (primorski i unutrašnji) i središnja udolina, koji su međusobno paralelni. Obala je duga, strma i kamenita. U navedenom području eksplotacija kamena je tradicija. Iznimka je ZOP (zaštićeno obalno područje mora), koji obuhvaća pojas kopna od 1 000 m od obalne crte i u kojem se ne može planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina.

Godine 2010. izrađena je geološka karta Konavala, koja će poslužiti kao temelj za utvrđivanje područja pogodnog za eksplotaciju arhitektonskog i/ili građevinskog kamena izvan ZOP-a. Kako je Općina Konavle u cjelini predložena za formiranje Regionalnog parka posebne krajobrazne vrijednosti te je specifično turističko područje označeno autohtonim narodnim graditeljstvom potrebno je primarno turistički valorizirati prostorno-funkcionalne mogućnosti i potrebne kapacitete pogodnih lokacija za nove kamenolome pogodnih za eksplotaciju primarno arhitektonskog kamena te utvrditi i osmisli konačnu namjenu po završetku eksplotacije.

Potrebno je provesti sanaciju napuštenog kamenoloma Močići za potrebe formiranje zone gospodarske poslovne namjene uz zračnu luku „Dubrovnik“. Projektni zadatak za sanaciju kamenoloma bit će definiran tokom izrade Urbanističkog plana uređenja za cijeli kompleks aerodroma. Sanacija ovog kamenoloma važna je i za potrebe izgradnje Centra regionalnog parka. Također, potrebno je sanirati napušteni kamenolom u Poljicama, kao dio projekta sanacije krajobraza.

Konavosko polje i Gornja banda

Druga cjelina zauzima oko 75 km² središnjeg prostora regije i pruža se dinarskim smjerom (sjeverozapad-jugoistok) u dužini od 22 km s najvećom širinom od 6 km. Konavosko polje je udolina zatvorena sa svih strana. Granicu prema unutarnjem krševitom dijelu čini strmi odsjek koji se pruža iznad sela Obod na sjeverozapadu do sela Mrcine na jugoistoku. U navedenom području nema mogućnosti za eksploraciju građevinskog i/ili arhitektonskog kamena.

Brdski predio

Viši unutarnji krševiti dio je na jugu ograničen gornjo-trijaskim dolomitnim odsjekom, grapsko-mrcinskim rasjedom na istoku i granicom prema Hercegovini na sjeveru. Ova cjelina zauzima oko 75 km. Brdski predio također je karakteriziran biljnim pokrovom koji je prilagođen ekološkim prilikama na tom oskudnom plodnom zemljištu (doci, kamenjar i oskudni pašnjaci te listopadna šuma crnog cera). Brdsko područje je s hidrogeološkog aspekta vodonosno i vodozaštitno područje svih izvorišta voda Konavala, te primarno iz navedenog razloga na tom području nije moguća eksploracija mineralnih sirovina kao nezaobilazna mјera zaštite tla, prirode i podzemnih voda

3.4. PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA TE MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

Postojeća prostorna distribucija/podjela proizvodnih i gospodarskih kapaciteta neravnomjerna je i nezadovoljavajuća. Zbog toga nije u mogućnosti osigurati uvjete za kvalitetan život svojih stanovnika na svim područjima Općine.

Mjerama ekonomске politike, poticajima i posebnim olakšicama potrebno je osigurati razvitak svakog naselja s njihovim zaseocima sukladno svojim posebnostima, oživjeti sela te gospodarski osnažiti rubna područja Konavala.

Postojeća te planirana struktura i proizvodni program industrije (proizvodna namjena) te poslovne namjene na području Općine koncentriraju se na postojeće lokacije gospodarske namjene (proizvodna i poslovna), i to u naseljima: Čilipi/Močići, Gruda, Komaji, Palje brdo, Popovići i Zvezkovica.

Za istaknuti je već spomenuto proizvodnu i poslovnu gospodarsku namjenu u naselju Gruda, odnosno Komajima te na području Čilipa i Močića. Površina gospodarske namjene (proizvodne) u naselju Gruda odnosi se na prostor na kojemu se već nalaze poljoprivredna zadruga te punionica vina. Detaljna namjena površina i uvjeti smještaja u proizvodnoj zoni "Gruda" utvrđit će se izradom Detaljnog plana uređenja zone proizvodne namjene "Gruda". Riječ je o najvažnijoj proizvodnoj zoni na prostoru Konavala, ukupno površine 23,67 ha, od čega je Prostornim planom uređenja Općine planirano 9,85 ha.

Poslovna gospodarska namjena obuhvaća uslužne, trgovačke i komunalno-servise sadržaje. Trenutno ne postoji niti jedna zona sa poslovnom namjenom, pa se planiraju sljedeće dvije: „Konavle Dubrovnik-sjever“, ukupne površine 106,49 ha te poslovna zona „Komaji“, površine 1,01 ha. Poslovna zona „Konavle Dubrovnik – sjever“ koncipirana je uostalom kao poslovni sustav sadržaja u funkciji pružanja usluga putnicima i turističkim agencijama te Upravi Zračne luke Dubrovnik. Uostalom su predviđeni uslužni, trgovački i komunalno servisni sadržaji. Isključeni su svi sadržaji koji mogu uzrokovati nepovoljan utjecaj na okoliš. Na lokaciji poslovne zone „Konavle Dubrovnik – sjever“ također je planiran maksimalni kapacitet od 100 ležaja. Detaljna namjena površina i uvjeti smještaja u poslovnoj zoni „Konavle Dubrovnik – sjever“ utvrđit će se izradom Urbanističkog plana uređenja (UPU) koji obuhvaća navedenu poslovnu zonu i područje Zračne luke Dubrovnik.

Koncepcija gospodarskog (proizvodnog i poslovnog) razvjeta postavljena je na usklađenom i gospodarski uravnoteženom razvoju područja Općine, kako bi se postupno ublažile desetljećima kumulirane negativne posljedice prostorno neusklađenog i neravnomjernog razvjeta i gospodarske monokulture i uspostavila održiva gospodarska, demografska i ekološka struktura Općine, koja utječe na Dubrovačko-neretvansku županiju.

3.5. TRGOVINA, OBRT I SKLADIŠTA

Prema podacima iz kataloga obrtnika iz listopada 2012. godine (www.obrtnici.info/katalog) na području Općine bilo je registrirano 235 obrtnika, od čega 62 (30%) sa ugostiteljskom djelatnošću, 35 (14,9%) sa osobnom uslužnom djelatnošću (knjigovodstvo, frizer, turistički vodič, pekar, čišćenje i sl.), 31 (13,2%) sa građevinskim djelatnostima (građenje, usluge završnih radova i sl.), 29 sa trgovačkom djelatnošću, 28 sa djelatnošću prijevoza, 11 sa malom proizvodnjom, 18 s ribolovnim obrtom, te 10 sa djelatnošću raznih agencija (turizam, nekretnine...). Trgovačke i ostale uslužne djelatnosti planirane su unutar poslovne gospodarske namjene, u sklopu obje planirane zone („Konavle-Dubrovnik-sjever“, „Komaji“). Osobito se to ističe unutar prve i veće zone, za koju je planirano veliki broj trgovačkih i ostalih uslužnih sadržaja.

3.6. TURIZAM

Veliki i turistički atraktivan prostor, koji obuhvaća područje Općine Konavle, za potrebe turizma koristi se u vrlo ograničenom dijelu. Glavnina se turističkog prometa koncentrira u Cavatu i okolicu i nosi značajke odmorišnog kupališnog turizma više kategorije. Središnji izletnički punkt Konavala razvio je se oko Vrela Ljute pod nazivom Konavoski dvori. U Moluntu je veća koncentracija uglavnom kuća i apartmana za odmor i iznajmljivanje. Sitni smještajni i ostali ugostiteljski kapaciteti razasuti su po selima na području Donje i Gornje bande, dok ih gotovo nema u brdskim predjelima Konavala. Konavle u svojoj atrakcijskoj osnovi ne raspolaže s više prirodnih plaža za razvoj kupališnog turizma pa je potrebno razvijati neke druge oblike turizma, osobito ruralnog i njegovih podvrsta (turizam na seljačkom obiteljskom gospodarstvu, izletnički, i dr.) Ruralni turizam će ujedno biti i ključan faktor demografske i gospodarske revitalizacije naselja koja depopuliraju i na rubu su izumirana. Tome u prilog ide bogata resursna osnova, koju čine prirodno-geografska (geološke značajke, klima, voda, biljni svijet, životinjski svijet, zaštićena prirodna baština i dr.) i društveno-geografska obilježja prostora (manifestacije, kulturne i vjerske ustanove i dr.).

Na području Općine Konavle je 2005. godine ostvareno ukupno 513 812 noćenja, od čega u Cavatu 487 807, u Moluntu 22 803, u Uskoplju 394 i Zvekovici 2 816 noćenja.

U kolovozu 2005. godine Konavle je raspolagalo s 4 379 stalnih postelja, od čega u hotelima 2 430, u kampovima 150, u grupi soba za iznajmljivanje, u grupi kućanstva – objekti 1 422 i kućanstva-kampovi 360 postelja. Valja naglasiti da je više od polovice konavoskog hotelskog smještaja, čega čak 980 postelja nosi kategoriju od 5*, 610 postelja 4* a 840 postelja 3*. Osim toga, smještajnu ponudu Konavala u kućanstvima (sobe, apartmani, kuće za odmor) čine jednu četvrtinu ukupne konavoske smještajne ponude.

Sukladno podacima iz Prostornog plana uređenja Općine Konavle planirana je disperzija turističkih kapaciteta na slijedeći način:

- planira se ravnomjerni razvoj svih naselja za potrebe 9 000 stanovnika te 7 239 turista u 32 naselja (treba se napomenuti da su ugostiteljsko-turističke površine Prahivac i Mečajac uključene u građevinsko područje naselja Cavat te planirani maksimalni kapacitet za te lokacije iznosi 2 000 ležaja) Općine Konavle (eko-turizam i seoski turizam)

- planira se svega 1 800 turističkih ležaja u izdvojenim zonama gospodarske namjene – ugostiteljsko-turistička
- planira se svega 1 100 turističkih ležaja u zonama sportsko-rekreacijske namjene – golf igrališta

4. Infrastrukturna opremljenost Općine Konavle

4.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA

CESTOVNI PROMET

Cestovnu prometnu mrežu na području Općine Konavle danas čine prometnice svrstane u slijedeće hijerarhijske grupe:

Državne ceste na području Općine Konavle:

- DC-516: Karasovići (DC-8) – G.P. Konfin (granica Crne Gore) - 14,4 km
- DC-8: granica Općine Župa dubrovačka – granični prijelaz Karasovići - 22,8 km

Županijske ceste na području Općine Konavle:

- ŽC-6238: Cavtat – Zvekovica (DC-8) - 2,6 km
- ŽC-6239: Zvekovica (DC-8) – Drvenik – ŽC-6241 - 14,3 km
- ŽC-6240: DC-8 – Radovčići – Mikulići – DC-516 - 18,9 km
- ŽC-6241: Dubravka – Gruda (DC-8) - 9,9 km
- ŽC-6242: ŽC-6240 – Molunat - 2,1 km
- ŽC-6266: Zvekovica (ŽC-6239) – Vučje Ždrijelo – Ljuta – ŽC-6241 - 13,7 km

Lokalne ceste na području Općine Konavle:

- LC-69051 Zvekovica (ŽC-6239) – Stravča - Duba Konavoska - 12,6 km
- LC-69052 Kuna - Lovorno (ŽC-6239) - 4,9 km
- LC-69054 Komaji (DC-8) – ŽC-6240 - 1,5 km
- LC-69055 Radovčići (ŽC-6240) – DC-8 -1,8 km
- LC-69057 ŽC-6241 - Vodovađa – DC-8 - 5,8 km
- LC-69058 Gruda (ŽC-6241) – LC-69057 - 4,4 km
- LC-69059 Palje Brdo – DC-8 - 1,2 km

Ukupna duljina cestovne mreže na području Općine Konavle iznosi 130,9 km. Najviše su zastupljene županijske ceste (47%) sa 61,5 km, potom državne (28,4%) sa 37,2 km te lokalne (24,6%) sa 32,2 km.

Cestovna gustoća je pokazatelj koji ukazuje na razvijenost prometne mreže. Iskazuje se dužinom cesta u km na 1 km² područja. Ukupna cestovna gustoća, na razini Općine, iznosi 0,62 km/km². Gustoća državnih cesta iznosi 0,18 km/km², županijskih 0,29 km/km², a lokalnih 0,15 km/km².

Na svim lokalnim cestama na području Općine trebalo bi poraditi na održavanju i poboljšanju prometno-tehničkih elemenata.

Cestovni promet čine i cestovni granični prijelazi. Ukupno postoje tri granična prijelaza: Karasovići – Crna Gora, Dubravka – BiH i Prevlaka – Crna Gora.

POMORSKI PROMET

Pomorski promet Općine Konavle čine luke (3 postojeće, 1 planirana), granični prijelazi i veze.

Luke u Cavatu (Tiha-Cavtat i stara luka Cavtat), Moluntu i Prevlaci spadaju pod razvrstane morske luke za javni promet lokalnog značaja. Luka Cavtat je prva pogranica luka Republike Hrvatske na južnom dijelu Jadrana. Morska luka Cavtat je ujedno i luka za javni promet uz veliki broj turističkih linija na relaciji s Dubrovnikom. Podatak o kopnenoj površini luke nije moguće dobiti.

Luka Gornji Molunat je danas jedino privezište i turističko sidrište lokalnog značaja za gravitacijsko područje naselja Molunat, jedinog naselja smještenog na obali mora u jugoistočnom dijelu Konavala. Površina kopnenog dijela luke iznosi 0,1 ha.

Luka Prevlaka (naselje Vitaljina) je novi potencijal za odvijanje pomorskog prometa izrazito turističkog karaktera obzirom na potencijalne ugostiteljsko-turističke namjene koje je moguće ostvariti na Prevlaci. Luka Prevlaka je planirana kao luka nautičkog turizma. Riječ je o dvije luke sa površinom kopnenog dijela luke od 6,25 ha, odnosno 7,23 ha.

Na području Općine predviđene su četiri luke nautičkog turizma: Cavtat, Molunat i dvije u Vitaljini, sve kapaciteta od 200 vezova.

Pomorski granični prijelaz

Sezonski međunarodni granični pomorski prijelaz II kategorije: Cavtat

ZRAČNI PROMET

Na prostoru Općine Konavle nalazi se Zračna luka „Dubrovnik“, s pripadajućim međunarodnim stalnim graničnim prijelazom I. kategorije. Spada u kategoriju sekundarnih međunarodnih zračnih luka „4E“ kategorije, kao i preostalih šest međunarodnih zračnih luka u Hrvatskoj. Površina zračne luke iznosi 179,75 ha i rasprostire se uglavnom na teritoriju naselja Čilipi, dok nešto manje u Močićima.

Zračni prometni sustav kako na području Dubrovačko-neretvanske županije tako i na području Općine Konavle jedini je vid prometa koji Županiju i Općinu izvodi iz sadašnje prometne izolacije. Preko Zračne luke Dubrovnik (uzletno-sletna staza dužine 3 300 m) Županija je na zadovoljavajući način povezana sa Zagrebom i svijetom. Najbolji pokazatelj važnosti zračnog prometa u prometnom sustavu Županije i Općine je podatak da je preko Zračne luke Dubrovnik u Čilipima prije rata dolazio 62% turista od ukupnog broja turista u ovom području.

Zračna luka je u poslijeratnom razdoblju obnovljena modernizacijom opreme, sanacijom i rekonstrukcijom svih građevina aerodroma i izgradnjom novog terminala za domaći i međunarodni promet, te izgradnjom novog kontrolnog tornja, kako bi osigurala što kvalitetniju i sigurniju uslugu putnicima i drugim korisnicima zračne luke.

Pripremne aktivnosti uprave za daljnji razvoj Zračne luke otvaraju slijedeće perspektive:

- redefinirati i utvrditi prometno tehničku funkciju aerodroma (prometno-funkcionalne karakteristike, kapacitet terminala za direktnе letove sa ili bez samo prijelaznih letova, broj operacija u zraku danju i noću i sl.), u cilju limitiranja negativnih utjecaja na okoliš (kontaminacija zraka bukom – dan i noć i zagađenim česticama te zagađenje otpadnih voda)
- planirati u prometno-funkcionalnom okruženju Zračne luke suvremeni komplementarni sadržaj osnovnoj funkciji aerodroma (Poslovna zona za razvoj uslužno-trgovačko i servisnih

djelatnosti), obzirom na prostorne mogućnosti lokacije aerodroma i potrebe putnika, pretežno turista sa cijelog područja Dubrovačko-neretvanske županije i poslovнog značaja Zračne luke „Dubrovnik“.

POŠTANSKI I TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

POŠTA

Prema najnovijim podacima *Hrvatske pošte*, na području Općine Konavle nalaze se slijedeći poštanski uredi: Cavtat, Čilipi, Gruda, Dubravka i Karasovići. Poštanski promet u dubrovačkom području se obavlja preko poštanskog središta Dubrovnik i jedinica poštanske mreže raspoređenih po pojedinim naseljima.

TELEKOMUNIKACIJSKI SUSTAV VEZA

Telekomunikacijski promet Općine Konavle odvija se putem automatske telefonske centrale pojedinih naselja preko tranzitne centrale Dubrovnik. Veze između automatskih telefonskih centrala i tranzitne centrale Dubrovnik odvijaju se radiorelejnim ili svjetlovodnim vezama. Modernizacija koja je u tijeku teži povezivanju svih centrala s mjesnim centralama i s ostalim centralama u Hrvatskoj i u svijetu preko svjetlovodnih veza koje pružaju optimalnu vezu. Dubrovačko područje kao i cijela Općina Konavle vezana je u državni i međunarodni (preko međunarodne centrale u Splitu) telekomunikacijski promet svjetlovodnom magistralnom vezom "Jadranko", podmorskim svjetlovodnim kabelom "Adria 1", položenim podmorjem Jadrana između Rijeke i Krfa, i radio relejnom vezom. Završena je izgradnja svjetlovodnog kabela od Dubrovnika do Molunta na dionici Čilipi-Molunat, čime je završena cijela trasa "Jadranka" na području naše županije i ostvarena spojna veza Dubrovnika s Moluntom i svim usputnim automatskim telefonskim centralama.

Na području Općine Konavle postoje podzemni TK kabeli i kapaciteti:

- svjetlovodni kabeli:
 - magistralni – dolazi iz pravca Dubrovnika te se nastavlja preko Čilipa, Grude do graničnog prijelaza Konfin
 - spojni – povezuju UPS-ove (Stravča, Cavtat, Zvekovica, Radovčići, Pridvorje, Dubravka i Molunat) i RSM Velji Do
- mrežni kabeli:
 - pokrivaju područje navedenih mjesnih mreža kao udaljene ogranke i naselja koji gravitiraju mjestima s instaliranim UPS-ovima te RSM-ovima Velji Do i Kuna Konavoska

Na cijelom području Konavala rijetka su udaljena naselja koja su povezana samonosivim trasama.

Na području Općine Konavle instalirano je 10 UPS-ova (UPS Stravča, Cavtat, Zvekovica, Radovčići, Čilipi, Gruda, Pridvorje, Dubravka, Molunat i Vitaljina) te dva RSM-a (velji Do i Kuna Konavoska) koji su vezani na matičnu AXE centralu u Dubrovniku.

Prema planovima razvoja TK infrastrukture na području Općine, u budućnosti se može očekivati:

- izgradnja svjetlovoda Zvekovica-Uskoplje-Pridvorje, svjetlovoda Radovčići-Poljice te podmorskog svjetlovoda Mlini-Tr Sv. Roko-UPS Cavtat
- povezivanje svjetlovodom baznih stanica HT-Mobila
- produžetak tk instalacija do poluotoka Prevlaka

- rekonstrukcija tf. mreže u starom dijelu naselja Cavtat u sklopu radova na kanalizaciji
- proširivanje mjesnih mreža na zone predviđene za stambenu izgradnju

Lokacije postojećih baznih stanica na prostoru Općine Konavle, koje uključuju različite operatere su sljedeće: Cavtat, Cavta_cro, Čilipi, Debeli briješ, Dubrovnik aerodrom, Gruda, Ilijino brdo, Komaji, Prevlaka. Uzveši u obzir broj stanovnika, broj baznih stanica na 100 stanovnika iznosi 0,1.

Odašiljači i veze

Prostornim planom uređenja određene su površine i koridori za rad, rekonstrukciju i gradnju radioodašiljačkih i TV pretvarača i RR koridora mikrovalnih veza odašiljača i veza. Odašiljači i tv pretvarači na području Općine Konavle prikazani su u tablici 22.

Lokacija	NV (m)	Visina stupa (m)	Tip
CAVTAT	80	15	C-zat
GRUDA II (SV.ILIJA)	560	20	R
MOLUNAT II	120	20	R
PLOČICE	285	19	C-zat
VITALJINA	149	6	C-k

Tablica 22. Odašiljači i tv pretvarači na području Općine Konavle, izmjene i dopune prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

4.2. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Opskrba potrošača električnom energijom područja Konavala i šire dubrovačke regije usko je vezana uz zemljopisne specifičnosti promatranog područja koje su opisane u prethodnim cjelinama ovog Izvješća.

Uvažavajući izneseno, strukturu i smještaj urbanih i industrijskih središta kao osnovnih potrošača električne energije, postojeća elektroenergetska mreža neizbjegno je razvijana u svom većem dijelu kao radikalna mreža, što sa stajališta kvalitetne, pouzdane, sigurne i dostatne opskrbe električnom energijom uvjetuje određena ograničenja.

Glede navedenog, osnovno napajanje električnom energijom promatranog područja Konavala, ali i šireg područja grada Dubrovnika ostvaruje se preko postojeće TS 110/35/10kV Komolac, instalirane snage 126 MVA (2x63 MVA), smještene na sjeverozapadnim prilazima gradu Dubrovniku na samom ušću rijeke Omble u zaljev Rijeke dubrovačke.

Spomenuta TS 110/35/10kV Komolac povezana je na elektroenergetski sustav (EES) Hrvatske elektroprivrede (HEP), na 110kV nazivnom naponskom nivou, s TS 110/35/10kV Ston i HE Plat. Od spomenute TS 110/35/10kV Komolac električna energija se distribuira u smjeru Konavala na 35kV nazivnom naponskom nivou, 35kV dalekovodnim vezama od TS 110/35/10kV Komolac preko Mlina (HE Zavrelje instalirane snage 2.1 MW) do TS 35/0.4kV Plat, postrojenja smještenog u neposrednoj blizini HE Plat.

TS 35/0.4kV Plat smještena je, u teritorijalnom smislu, upravo na sjeverozapadnim granicama Općine Konavle i od iste se električna energija, na 35kV nazivnom naponskom nivou, "proslijeđuje" na teritorij Općine Konavle u smjeru dviju osnovnih spojnih točaka na 35kV nazivnoj naponskoj razini smještenih na teritoriju općine Konavle, tj. do TS 35/10kV Cavtat i TS 35/10kV Pločice.

TS 35/10kV Cavtat (instalirane snage 2x4 MVA), transformatorsko je postrojenje smješteno uz sam grad Cavtat, približno 3km jugoistočnije od TS 35/0.4kV Plat, dok je TS 35/10kV Pločice (instalirane snage 1x4 MVA + 1x2,5 MVA) postrojenje smješteno na oko 13 km istočnije od TS 35/10kV Plat, neposredno uz naselje Karasovići, na istočnim prilazima Grude.

Osim opisanih 10kV veza od TS 35/10kV Cavtat ostvaruju se i veze na 10kV nazivnom naponskom nivou u smjeru Gruda i TS 35/10kV Pločice i to tzv. južnim krakom (južno od Konavoskog polja) preko naselja Močići, Čilipi, Popovići i Radovići, te sjevernim krakom (sjeverno od Konavoskog polja) preko Uskoplja, Mihanića, Pridvorja, Lovornog, Ljute, Dubravke i Zastolja. Na oba opisana kraka 10kV veza postoje i zasebne 10kV radikalne veze kao što je na primjer veza od TS 10/0.4kV Uskoplje na sjever u smjeru Jasenica, Veljeg Dola i Dube Konavoske, te Kune Konavoske na sjevernom kraku. Od karakterističnijih radikalnih veza na južnom kraku potrebno je istaknuti 10kV vezu od TS 10/0.4kV Pločice u smjeru Mikulića i Poljica, te od Đurinića do Molunta.

Od spomenuta TS 10/0.4kV Đurinići, osim navedene radikalne 10kV veze prema Moluntu, trenutačno je ostvarena još jedna radikalna veza u smjeru naselja Vitaljina, u duljini od oko 4km, sve do krajnje jugoistočne točke općine Konavle koja se trenutačno napaja električnom energijom tj. TS 10/0.4kV Vitaljina 2 koja se nalazi u zaseoku Mitrovići. Od navedene točke u smjeru jugoistoka tj. poluotoka Prevlake i rta Oštiro trenutačno ne postoje nikakvi elektroenergetski objekti i kapaciteti, te je navedeno područje u elektroenergetskom smislu u cijelosti izolirano od prethodno opisanog elektroenergetskog sustava HEP-a.

Opisana 10kV distributivna mreža uglavnom je izvedena kao nadzemna. Izuzetak predstavljaju 10kV vodovi u užoj urbanoj sredini grada Cavtata koji su uglavnom izvedeni kao podzemni kabelski vodovi. Osnovna veza ostvarena tzv. sjevernim krakom uglavnom je realizirana preko nadzemnih vodova izvedenih na drvenim stupovima, dok je tzv. južni krak i to na dijelu od Cavtata preko Močića, Čilipa, Gruda pa sve do TS 35/10kV Pločice, sredinom 90-tih godina prošlog stoljeća rekonstruiran i obnovljen te je trenutačno u cijelosti izведен nadzemnim vodovima s čelično-rešetkastim stupovima. Kompletna radikalna veza od TS 35/10kV Pločice prema istoku, tj. Đurinićima, Moluntu i Vitaljinima izvedena je kao nadzemna na drvenim stupovima.

Relativno velika udaljenost spomenute napojne točke u odnosu na centre potrošnje u Općini Konavle, a to su prije svega Cavtat sa širom okolicom na zapadnom dijelu Općine i Gruda s pripadnim naseljima na istočnom dijelu Općine, kao i njen radikalni karakter, te 35kV nazivni naponski nivo postojeće mreže preko koje se trenutačno realizira osnovno napajanje glavnog konzuma, s tehničkog aspekta predstavljaju značajni ograničavajući faktor u razvojnem smislu. Opskrba potrošača električnom energijom na području Općine Konavle trenutačno se ostvaruje na nivou 35kV distributivne mreže i to preko TS 35/10kV Cavtat (smještena na jugoistočnim prilazima grada Cavtat) i TS 35/10kV Pločice (smještene jugoistočno od Grude).

Uzveši u obzir planirani porast broja stanovnika te nove funkcionalne promjene u prostoru Konavala (nove zone turističke izgradnje, sportsko-rekreativne namjene te gospodarske poslovne i proizvodne zone) za očekivati je porast vršnog opterećenja elektroenergetskog sustava od oko 40MW. U odnosu na trenutačno instaliranu snagu od oko 14,5MW, vidljivo je da će potreba za osiguranjem vršne snage porasti za čak 275% te će na razini Općine iznositi 55MW (27,6MW se odnosi na TS Cavtat, a 12,4MW na TS Pločice). Također, relativno nepovoljan zemljopisni položaj, s tehničkog stajališta, karakteriziran većim međusobnim udaljenostima i trenutačnom koncentracijom potrošnje oko većih naselja (Cavtat i Gruda), Planom razvoja dodatno je predviđeno disperzirati na nove zone različitog karaktera koje u elektroenergetskom smislu trenutačno nisu adekvatno "pokrivene" postojećom mrežom ili kao što je to slučaj sa širom zonom oko Prevlake i Rta Oštiro, trenutačno nemaju uopće mogućnost napajanja.

Osnovni preduvjet za promišljanje razvoja elektroenergetske mreže Općine Konavle na globalnom planu je izgradnja nove TS 220/110/35kV Plat, na lokaciji približno 1km sjevernije od postojećeg postrojenja HE Plat, odnosno oko 5km udaljeno od postojeće TS 35/10kV Cavtat. Proširenje postojeće mreže i kapaciteta, te podizanje osnovnog naponskog nivoa s kojeg se trenutačno provodi napajanje (35kV) na viši 110kV nazivni naponski nivo jedan je od idućih preduvjeta razvoja elektroenergetske mreže. U tom smislu Prostornim planom Županije je na globalnoj razini predviđena izgradnja novog 110kV voda koji bi omogućio vezu između spomenute nove TS 220/110/35kV Plat i odgovarajućeg 110kV postrojenja TS Herceg Novi u susjednoj državi (Crna Gora) (kartogram 7.). Na ovaj bi se vod naslanjale dvije nove TS 110/35/10kV (TS 110/XkV), na principu „ulaz-izlaz“, i to jedna na lokaciji kod Zračne luke „Dubrovnik“, a druga neposredno kod postojeće TS 35/10kV Pločice. Izgradnjom potonje osigurali bi se nužni preduvjeti za napajanje planiranih kapaciteta na lokaciji Prevlake. Planom razvoja je predviđeno da se postojeća 10kV veza na području između Pločica i Vitaljine (završetak današnje elektroenergetske mreže Konavala) rekonstruira na način da se djelomično po istoj trasi, a jednim dijelom po potpuno novoj trasi, umjesto postojećeg zračnog 10kV voda, izgradi potpuno novi dvostruki 35kV i 10(20)kV vod iz smjera TS 35/10kV Pločice u smjeru Prevlake, koji bi do Đurinića i Molunta bio pretežno zračni, a od Đurinića do Prevlake i Rta Oštiro kabelski zajedno s drugim infrastrukturnim instalacijama. Izgradnjom trafostanice kod Zračne luke „Dubrovnik“, uz planiranu poslovnu zonu „Konavle Dubrovnik-sjever“ (TS Čilipi, 110/35/10kV (TS110/XkV)), preuzela bi se uloga napajanja električnom energijom ove poslovne zone i jednog dijela postojećih i planiranih kapaciteta vezanih uz Zračnu luku „Dubrovnik“ i turističko-rekreativne sadržaje na širem lokalitetu Čilipa i Močića. Osim toga, u spomenuto TS 110kV predviđa se uvod i obližnjeg DV 35kV Plat-Pločice, te izgradnja novog 35kV voda do TS 35/10kV Cavtat.

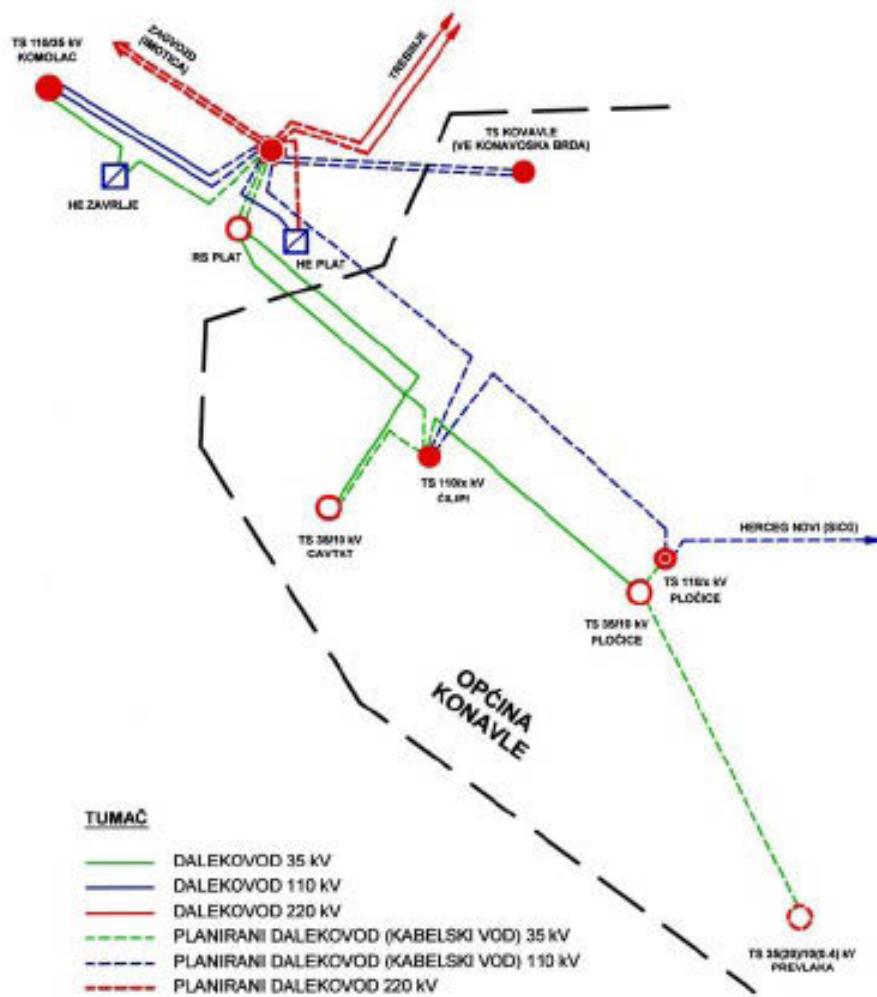
Podatak o duljini elektroopskrbnih vodova i njihovim vrstama nije poznat i naknadno će se utvrditi.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Na teritoriju Općine Konavle od proizvodnih elektroenergetskih kapaciteta planirana je izgradnja hidroelektrane koja bi koristila raspoloživi hidropotencijal rječice Ljuta, odnosno vjetroelektrane Konavoska brda (kartogram 7.).

U slučaju HE Ljuta radi se o relativno skromnom izvoru električne energije iz programa tzv. malih hidroelektrana, smještenom u priobalnom pojusu u blizini naselja Popovići. Za HE „Ljuta“ predviđena je instalirana snaga od 2,2MW.

VE Konavoska brda u principu je planirana kao vjetropark, a izgradnja iste je planirana na širem području Konavoskih brda (naselja Jasenice, Stravča i Duba Konavoska, ukupne površine 672,56 ha). Ukupna instalirana snaga iznosila bi 105MW, uz mogućnost priključka vjetrogeneratora na TS 220/110/35kV i/ili TS 35/10kV Pločice.

Kartogram 7. Visokonaponska i srednjenačinska mreža HEP-a na području Općine Konavle (postojeća i planirana), Prostorni plan uređenja Općine Konavle, Izvor: Općina Konavle, www.opcinakonavle.hr, studeni 2012.

Sustav vjetroelektrana moguće je razviti, kao posebni i ekološki prihvatljiv izvor obnovljive energije na brdskom području Općine Konavle (izolirano i pretežno pusto te rijetko naseljeno područje Općine). To je veliki potencijal Konavoskih brda, s obzirom na učestalost i jačinu vjetrova, koji bi mogli osigurati stalni izvor obnovljive energije za potrebe razvoja Općine Konavle. Za detaljniju lokaciju i uvjete građenja potrebno je zadovoljiti slijedeće kriterije:

- moguća lokacija vjetroparka mora biti izvan:
 - obalnog područja
 - zaštićenih i predloženih za zaštitu dijelova prirode
 - planiranih građevinskih područja, infrastrukturnih koridora, visokih šuma i poljoprivrednog zemljišta
 - zona izloženih vizurama vrijednog krajolika, te s mora i glavnih prometnica
- udaljiti zonu vjetroparka od naselja i drugih građevina najmanje 500m, odnosno razina buke za najbliže objekte ne smije prelaziti 40dB(A)
- uskladiti smještaj vjetroparka u odnosu na telekomunikacijske uređaje (radio i TV odašiljači, navigacijski uređaji) radi izbjegavanja elektromagnetskih smetnji
- voditi računa o (odabiru veličine i boje lopatica i stupa) mogućoj vizualnoj degradaciji prostora

- izraditi za karakteristične lokacije računalnu vizualizaciju radi ocjene utjecaja vjetroelektrane na fisionomiju krajobraza

Konačna lokacija vjetroparka odredit će se temeljem prethodno provedenih istraživanja i provedenog postupka Procjene utjecaja na okoliš.

Programom izgradnje malih hidroelektrana predviđena je mala hidroelektrana „Konavle“, koja bi energetski koristila protočne vode iz odvodnog tunela Konavoskog polja. Još je sredinom 20. stoljeća izgrađen tunel na najnižoj koti Konavoskog polja, kojim se slijevaju vode Kopačice s vodama Ljute i Konavočice. Tunel izlazi u uvali Pasjača podno Konavoskih stijena. Kako bi se energetski iskoristila postojeća voda i raspoloživi pad predviđena je gradnja MHE „Konavle“, koja će pritom raditi protočno. Ukupna instalirana snaga iznosila bi 3,3MW.

OPSKRBA NAFTOM I PLINOM

Opskrba plinom na području Općine nije uspostavljena. Prema tome, nema podataka za proizvodnju i cijevni transport nafte i plina. Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije utvrđene su magistralne plinoopskrbne građevine, koje dijelom prolaze i kroz teritorij Općine Konavle. Riječ je o Jonsko-jadranskom plinovodu magistralnom plinovodu nazivnog promjera DN 1000 mm i maksimalnog operativnog tlaka 75 bara. Na području županije on se pruža od čvora Ploče do Prevlake, s dionicom u Konavlima od Župskog zaljeva preko Konavoskog polja do Prevlake. Predviđena je i gradnja mjerno-redukcionske stanice „Cavtat“.

4.3. VODNOGOSPODARSKA INFRASTRUKTURA

VODOOPSKRBA

Na području Općine Konavle nalaze se tri značajna izvora vode za piće: Duboka Ljuta, Konavoska Ljuta i Veliko vrelo (Vodovađa). Hidrogeološki odnosi su uvjetovali da na području istočnog djela postoje izvori dovoljnog kapaciteta, u Konavlima je to Ljuta, na koje se vežu grupni vodovodni sustavi.

Transport vode kroz Konavosko polje je cjevovodom Ø 600mm. Trasa cjevovoda položena je trasom makadamskog puta do naselja Zvekovica. Od naselja Zvekovica do graničnog prijelaza Karasovići trasa cjevovoda položena je trasom napuštene željezničke pruge. Na lokaciji graničnog prijelaza cjevovod završava u prekidnoj komori. Iz prekidne komore voda se transportira dalje prema Hercegovom.

- Vodoopskrbni sustav Konavle-zapad

Postojeći sustav temelji se na kaptiranju izvora Duboka Ljuta u Župi dubrovačkoj. Minimalna izdašnost izvora, koji je prema procjenama oko 300l/s, zadovoljava potrebe za vodom ovog područja i područja Župe dubrovačke. Preko crpne postaje „Duboka Ljuta“, kapaciteta 115l/s, voda se tlači do vodospremnika u Prahivcu zapremnine 600m³ s kojeg se zajedno s kontra-vodospremnikom „Mečajac“ opskrbљuje Cavtat. Preko crpne postaje „Prahivac“, kapaciteta 75l/s, puni se vodospremnik „Rajčevići“, zapremine 400m³, s kojega se opskrbљuje Zvekovica, „Zračna luka Dubrovnik“, Čilipi i Popovići. Zasebnim cjevovodom su na ovaj vodospremnik priključena naselja Uskoplje, Gabrili, Drvenik i Mihanići. Nastavno na magistralni cjevovod od vodospremnika „Rajčevići“ do naselja Mihanići dijelom je već izgrađen podsustav za opskrbu vodom područja „Konavoska brda“ (Jasenice, Šliješki, Brotnice, Stravča i Duba Konavoska), koji je spojen na navedeni cjevovod u naselju Gabrile.

Radovi na vodoopskrbnim sustavima Konavle-zapad vezani su uglavnom za uređenje izvorišta Duboka Ljuta, rekonstrukciju vodocrpilišta, uvođenje automatike i daljinskog upravljanja. Za naselje

Cavtat potrebno je izgraditi vodoopskrbnu mrežu visoke zone. Nakon određenih građevinskih zahvata za očekivati je otvaranje vodovodnog podsustava prema naseljima u Konavoskim brdima.

- Vodoopskrbni sustav Konavle-istok

Vodoopskrbni sustav Konavle-istok obuhvaća cijeli jugoistočni dio Općine. Ishodišna točka ovog sustava je izvor rijeke Ljute u Konavlima. Kapacitet sustava je 69,5l/s, zadovoljava potrebe stanovništva i omogućava gospodarski razvitak na ovom području. Do sada je na ovom vodoopskrbnom sustavu izgrađeno: vodozahvat i dio glavnog magistralnog cjevovoda Ljuta-Gruda-Molunat te podsustav Pridvorje, podsustav Gruda 1., podsustav Pločice, Mikulići, Poljice, podsustav Karasovići i podsustav Molunat. Stupanj izgrađenosti sustava omogućava vodoopskrbu naselja Gruda, te naselja iz izgrađenih dijelova podsustava. Naselja Dubravka i Dunave opskrbljuju se s istog izvora preko vlastitog podsustava preko crpne postaje "Ljuta".

Na vodovodu Konavle - istok planiraju se, uz uređenje i sanitarnu zaštitu izvorišta Ljuta, radovi na izradi njene kaptaže. Kako bi se osigurala kvalitetna vodoopskrba svih potencijalnih potrošača na području vodoopskrbnog sustava „Konavle-istok“ potrebno je izgraditi slijedeće podsustave:

- područje sustava „Gruda“: podsustav „Radovčići“ (u fazi je izrade) i „Kuna“
- područje sustava „Molunat“: podsustav „Đurinići-Vitaljina-Prevlaka“ (dijelom izgrađen), „Karasovići“, „Crnjegovina-Zastolje-Dobruša“ (u fazi izrade) – ovaj će se sustav realizirati prema izrađenoj projektnoj dokumentaciji „Vodoopskrbni sustav Konavle-istok“ i „Vodovod Vitaljine“
- podsustav „Vodovađa“, koji koristi vode izvora „Veliko vrelo“, u cilju opskrbe vodom naselja Palje brdo, dijelove naselja Vodovađa (Bani, Donja Vodovađa, Gornja Vodovađa, Vatasi) – ovo bi se izvorište, ukoliko se uključi u vodovodni sustav rijeke Ljute, moglo koristiti u zimskom razdoblju, kada obiluje vodom, za opskrbu Molunta, Đurinića, Vitaljine, Prevlake i Pločica, i to gravitacijski, uz isključenje crpne postaje „Karasovići“

Podatak o duljini javne vodoopskrbne mreže i potrošnji pitke vode po stanovniku nije poznat i naknadno će se utvrditi.

SUSTAVI ZA NAVODNJAVANJE

Konavosko polje kao i sva ostala polja s neuređenim vodnim režimom, ima višak voda u jesensko-zimskom razdoblju i manjak voda u ljetnim mjesecima, što jedino omogućuje ekstenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Polje je okruženo brdima, tako da razlikujemo ravni dio polja, površine 1 600 ha, kota između 46,0 i 75,0 m.n.m. i rubni dio polja, položen sjevernim i sjeveroistočnim obroncima brda, površine 1 700 ha, s kotama između 75,0 m.n.m. i 200,0 m.n.m. Međutim veći dio brdskog dijela polja (oko 1 250 ha) je pod šumama ili su to neplodna tla. Radi razvijanja intenzivne poljoprivredne proizvodnje potrebno je osigurati dovoljne količine vode za navodnjavanje u vegetacijskom periodu, odnosno osigurati melioracijsku odvodnju u periodu kada je u polju višak vode.

Svi vodotoci u Konavoskom polju imaju značajke bujica koje u vrlo kratkom vremenu na najnižu točku polja (prirodni ponor i odteretni tunel) donose velike količine vode i plave taj dio polja. Za evakuaciju velikih voda u jesensko-zimskom razdoblju iz Konavoskog polja izgrađen je tunel (kapaciteta $60m^3/s$) kojim se vode s najniže točke polja najkraćim putem evakuiraju u more. Osim toga skupljene vode odvode se u more i putem prirodnog ponora (kapaciteta $20 m^3/s$).

Dio površina Konavoskog polja natapa se iz postojećeg sustava sa zahvatom na izvoru rijeke Ljute a dio iz postojećeg cjevovoda PK "Plat" – PK "Debeli briješ" (cjevovod za dovod vode do Herceg Novog). Sadašnje stanje navodnjavanja ne zadovoljava. Površine koje se navodnjavaju ograničene su, kao što su to i raspoložive količine vode. Navodnjavanje je vezano za pojedine izvore koji u vegetacijskom razdoblju imaju, izuzev izvora Ljuta, Vodovađa i Dubravka, neznatan kapacitet. Sa sustava za navodnjavanje Ljuta natapaju se poljoprivredne površine zapadno od vodotoka Ljute, sjeverno od lateralnog kanala i južno od ceste Zvekovica-Ljuta, površine oko 300 ha. Temelj sustava predstavlja

zemljani kanal iz doba Austrije, dužine 6,5 km, čija je trasa položena od zahvatne građevine na Ljutoj do sela Mihanića. Voda se troši neracionalno, jer je kanal zapušten i dolazi do velikih gubitaka vode. Svi priključci za navodnjavanje polja iz postojećeg tranzitnog voda za Herceg-Novi trebaju se isključiti iz uporabe, obzirom da takav vid usputne potrošnje narušava koncepciju tranzita vode i onemogućava dovod potrebnih količina vode do Debelog Brijega.

Za navodnjavanje poljoprivrednih površina Konavoskog polja predviđa se gradnja zasebnih sustava za navodnjavanje s vodozahvatom na vodnoj komori HE „Dubrovnik“ u Platu. Korištenje vode za navodnjavanje iz vodostana „Plat“, odnosno iz hidroenergetskog sustava HE „Trebišnjica“ definirano je kroz obvezu osiguranja količine vode od 3300 l/s za potrebe navodnjavanja Konavoskog i Župskog polja, te vodoopskrbe naselja od Slanog do Herceg Novog. Sustav ima kapacitet za navodnjavanje svih za poljoprivrednu pogodnih zemljišta Konavoskog polja. Od dopuštena količine od 3300 l/s će se za potrebe navodnjavanja Konavoskog polja uzimati 2010 l/s. Ostatak će se odvojiti za vodoopskrbu Cavtata (110 l/s) te vodoopskrbu Herceg Novog i navodnjavanje Župe dubrovačke. Predloženo tehničko rješenje dovoda novih količina vode za natapanje Konavoskog polja temelji se na gravitacijskom transportu vode do krajnjih korisnika, bez utroška dodatne energije. Riječ je o magistralnom cjevovodu Plat-Debeli brije, koji će se položiti sredinom polja, uglavnom uz postojeće prometnice i vodotoke, ukupne duljine 22 940 m. Uz magistralni cjevovod, izgraditi će se i prekidne komore, vodosprema „Rajčevići“ za vodoopskrbu Cavtata i distribucijska cijevna mreža do natapnih površina. Konavosko polje podijeljeno je na četiri cjeline, odnosno podsustava s obzirom na prekidne komore: podsustav I (prekidna komora Uskoplje, površina 175 ha), podsustav II (prekidna komora Gabrile, površina 255 ha), podsustav III (prekidna komora Mihanići, površina 460 ha), podsustav IV (prekidna komora Pridvorje, površina 1 425 ha).

Ukupna površina područja obuhvata iznosi 2 963 ha, od čega je prema agropedološkim analizama i stupnju uređenosti i grupiranosti pojedinih poljoprivrednih parcela moguće navodnjavati 2 315 ha poljoprivrednog zemljišta.

ODVODNJA

Djelomice izgrađena kanalizacija postoji samo u Cavatu (70%). Kanalizacija otpadnih voda Cavtata obuhvaća staru gradsku jezgru, hotele i samo neke skupine stambenih objekata. Danas odvodnja fekalnih otpadnih voda s područja navedene urbane sredine ne odgovara potrebama i visokim zahtjevima za zaštitu priobalne zone mora. Ista se odnosi na individualna rješenja putem septičkih jama ("crnih jama"). Hotelski objekti odvodnju fekalnih otpadnih voda imaju riješenu na nezadovoljavajući način. Svaki hotel ima svoj pripadni ispust fekalnih voda u more u neposrednoj blizini objekta.

Izgrađenost mreže odvodnje s uređajem za pročišćavanje i ispustom u prijamnik osnovni je faktor mogućnosti izgradnje unutar ZOP-a. Iznimno, u izgrađenim dijelovima naselja, do izgradnje javne mreže odvodnje građevine kapaciteta potrošnje do 10 ES (ekvivalent stanovnika) mogu se spojiti na vodonepropusne sanitarno ispravne septičke ili sabirne jame na način prihvatljiv za okoliš. Izgradnja građevina (stambenih, stambeno-poslovnih, javno-društvenih, poslovnih i proizvodnih) sa kapacitetom preko 10 ES moguća je samo uz realizaciju vlastitog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda sa odgovarajućim ispustom u prijamnik, prema posebnim vodopravnim uvjetima.

Za naselja izvan ZOP-a, koja se zbog topografskih uvjeta i male gustoće naseljenosti neće obuhvatiti javnim kanalizacijskim sustavima, predviđa se individualno zbrinjavanje otpadnih voda sa septičkim jamama ili nepropusnim sabirnim jamama koje bi se praznile na uređajima za pročišćavanje.

Trenutno postoji izrađen projekt kanalizacijskog sustava na prostoru Općine, koji je obuhvatio šire urbano područje grada Cavtata. Koncepcija tehničkog rješenja odvodnje fekalnih voda s područja naselja Cavtat i Zvekovica te Zračne luke „Dubrovnik“ temelji se na izgradnji kanalizacijske mreže (gravitacijski kolektori) putem koje se otpadna voda transportira do objekata završne dispozicije (crpna stanica "C.S.2", uređaja za čišćenje otpadnih voda i podmorski ispust). Navedeni projekt je u realizaciji, a u izgradnji je I. etapa realizacije koja obuhvaća: ispust u more (kopnena i podmorska dionica), pristupni tunel do uređaja za čišćenje, tunel za smještaj uređaja za čišćenje otpadnih voda, tunel odvodnog kolektora, glavni kolektor, uređaj za čišćenje otpadnih voda – mehanički dio, crpna stanica

”Grad”, tlačni cjevovod od C.S.”Grad” do prekidnog okna (P.O.) te potrebni pogonski objekt. Pročišćene otpadne vode Cavtata, Zvekovice i zračne luke ”Dubrovnik” će se ispuštati dugim podmorskim ispustom u otvoreno more s južne strane poluotoka Sustjepana. Do danas je ugrađen pročišćivač otpadnih voda u Cavtatu, s kapacitetom od 80 l/s.

Na području Općine Konavle predviđa se skorašnji dovršetak izgradnje spomenutog zasebnog kanalizacijskog sustava na području Cavtata i gravitirajućih naselja (Zvekovica). Nakon izgradnje glavnog obalnog kolektora naselja Cavtat sa uređajem za pročišćavanje i podmorskim ispustom na koji su priključeni svi hotelski objekti daljnji radovi su vezani za priključenje stambenih objekata naselja Cavtat, te proširenje sustava prema naselju Zvekovica i zračnoj luci. U ostalim područjima kanalizacijski sustav se gradi na području naselja Gruda, Molunat i Čilipi.

Kanalizacijski sustav ”Gruda” obuhvaća odvodnju i pročišćavanje fekalnopotrošnih otpadnih voda s područja naselja Gruda, Tušići, Mihatovići i Bačev Do. Kao recipijent odabrana je rijeka Ljuta. Zbog visokog standarda kakvoće vode u recipijentu osim mehaničkog dijela uređaja za pročišćavanje predviđena je izgradnja i biološkog dijela uređaja.

Kanalizacijski sustav ”Molunat” obuhvaća odvodnju i pročišćavanje fekalnopotrošnih otpadnih voda s područja naselja Molunat. Sagledavajući topografske i hidrografske prilike na području naselja Molunat predlože se tehničko rješenje kanalizacijskog sustava koje se temelji na izgradnji podmorskog ispusta dužine cca 500m, uređaja za mehaničko pročišćavanje otpadnih voda te pripadnih kolektora.

Predviđena je i odgovarajuća oborinska odvodnja na području Općine, ali još nije realizirana. Oborinska odvodnja razmatra se u sklopu radova u odvodnim sustavima za otpadne i oborinske vode, koje predstavljaju prioritet.

Podatak o duljini kanalizacijske mreže i te broju i kapacitetu uređaja za pročišćavanje otpadnih voda nije poznat i naknadno će se utvrditi.

4.4. GOSPODARENJE OTPADOM

Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije („Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 7/10“) utvrđen je cijeloviti sustav gospodarenja otpadom sa županijskim centrom za gospodarenje otpadom. Do realizacije županijskog centra za gospodarenje otpadom, otpad s područja Općine dovozi se na odlagalište „Grabovica“, koje je ujedno zajedničko odlagalište otpada za Općine Dubrovačko primorje, Župa dubrovačka, Konavle i Grad Dubrovnik. Odlagalište se nalazi sjeverozapadno od Dubrovnika, u blizini naselja Osojnik, na nadmorskoj visini od 400 m i 4,7 km od izvora rijeke Omble. To je danas sanirano odlagalište otpada, koje će se i dalje zadržati u funkciji zbrinjavanja otpada, sukladno zakonskoj regulativi, odnosno do otvaranja županijskog centra za gospodarenje otpadom. Nakon izgradnje županijskog centra za gospodarenje otpadom, ovo će se odlagalište koristiti kao odlagalište isključivo inertnog otpada te za smještaj pretovarnih stanica, odlagališta (skladišta) izdvojeno skupljenih vrsta otpada do otpreme na središnje mjesto u županiji. U planu je smanjenje količine i zbrinjavanje otpada, jer je način zbrinjavanja otpada u županiji i Općini nezadovoljavajući.

Građevine za odlaganje otpada na području Općine Konavle prikazane su u tablici 23. Riječ je o građevinama za obradu građevinskog otpada (GO) te reciklažnom dvorištu (RD) i pretovarnoj stanici (PS). U prostornim planovima užih područja (PPUO, UPU) će se utvrditi lokacije sabirališta otpada (reciklažna dvorišta, zeleni otoci). Lokacije reciklažnih dvorišta se mogu odrediti i unutar poslovnih zona. U Mikulićima je 2005. godine, prema „Popisu lokacija otpadom onečišćenog tla i neuređenih odlagališta s planom sanacije otpadom onečišćenog tla“ utvrđeno jedino „divlje odlagalište“ na prostoru Općine. Popovići su jedina lokacija i komponenta (reciklažno dvorište i pretovarna stanica) u cjelokupnom gospodarenju otpadom Dubrovačko-neretvanske županije.

Naselje	Lokalitet	Vrsta	Površina (ha) ⁸	Post/plan	ZOP
Močići	Napušteni kamenolom SZ od zračne luke - Kokotova glava	GO		pl	ne
Popovići	Industrijska zona Popovići	RD, PS		pl	ne

Tablica 23. Građevine za odlaganje otpada na području Općine Konavle, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

5.1. KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA

Bogata prirodna resursna osnova, osobito u pogledu tla i šuma, omogućili su razvoj tradicionalnih gospodarskih djelatnosti poljoprivrede i šumarstva. Iako s mnogo manjim udjelom, ove su gospodarske djelatnosti i danas prisutne na prostoru Općine Konavle i predstavljaju egzistenciju dijelu stanovništva. Poljoprivreda i šumarstvo te struktura poljoprivrednog i šumskog zemljišta već su spomenuti u prethodnom tekstu (cjelina 3.1. Poljoprivreda i šumarstvo) te prikazani tablicom 21.

Vodne resurse Općine predstavljaju vodne akumulacije, povremene retencije i vodotoke Ljute, Konavočice i Kopačice, te sve bujice koje predstavljaju javno vodno dobro, kao i hidromelioracijsku odvodnu i zaštitnu kanalsku mrežu. Tu su i brojni izvori, koji svojim kapacitetom omogućuju vodoopskrbu različitih dijelova Konavala. Ukupna površina kopnenih vodnih površina iznosi 42,5 ha, što čini 0,2% ukupne kopnene površine Općine Konavle. Jedina stalna i ujedno najveća rijeka je Ljuta, s dužinom od 6 km. Podatak o dužini Kopačice i Konavočice nije poznat i naknadno će se utvrditi. Također, informacije o površini vodotoka nisu dostupne i potrebno ih je naknadno utvrditi.

Teritorij Općine Konavle obuhvaća kopneni i veliki morski dio. Površina morskog dijela iznosi 964,80 ha. Prema tome, ukupna površina Općine (kopneni + morski dio) iznosi 1 174,53 ha, od čega na morski dio otpada čak 82,1%. Kopnene vodne površine i morska površina imaju ukupno 1 007,3 ha, što čini 85,7% ukupne površine Općine (kopneni + morski dio). Kao i u cijeloj Županiji, ni u Konavlima more se nije obrađivalo u dosadašnjim prostornim planovima. Određene su bile namjene prostora samo na kopnu, bez posebnog razmatranja osobina i važnosti pripadajućeg mora. Jedini izuzetak je more u postojećim lukama i u posebno zaštićenim područjima. More se do sad koristi kao rezultat korištenja pripadajućeg kopna (a ne prema prostornim planovima koji postupaju s morem kao kopnu ravnopravnim dijelom prostora), znači da je namjena kopna odredila i namjenu mora.

Morska obala i priobalje su posebno vrijedan prirodni resurs Općine. Iako je najvećim dijelom nepristupačna, ona obiluje brojnim geomorfološkim i ostalim prirodnim fenomenima. Od Duboke Ljute do rta Oštros, duljina obalne crte iznosi 56,7 km. Gospodarski je pristupačna s obale i mora samo na dva mjesta, gdje su se razvila naselja Cavtat i Molunat, a na krajnjem jugoistoku do nedavno nepristupačna vojna zona Prevlaka gdje se povjesno s rta Oštros vojno kontrolirao ulaz u Boku Kotorsku. Nepristupačna kamena i strma obala te kamenito neplodno priobalje izloženo jugu očuvale su taj prostor od izgradnje kapaciteta masovnog turizma odnosno urbanizacije obale. Danas je na toj i u cjelini očuvanoj obali i priobalju pristupačno samo par divljih kupališta lokalnog karaktera (Čilipi, Popovići, Mikulići, Vitaljina). Gospodarska uloga obale očituje se u njenoj aktualnoj i predviđenoj pretežito turističkoj valorizaciji.

5.2. ZAŠTIĆENI OBALNI POJAS (ZOP)

Prostor Općine sa udjelom od 18,5% ha kopnene površine (cca 3 865 ha) te sa cca 1680 ha morske površine obuhvaća zaštićeno obalno područje mora. Unutar tog područja nalazi se ukupno 8 od 32 naselja. Mogućnosti, kapaciteti i uvjeti zaštićenog obalnog pojasa mora unutar Općine Konavle već su

⁸ U prostornom planu Županije nedostaju podaci o površini pojedinih građevina.

spomenuti u prethodnom tekstu. Također, u odredbama za provođenje Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije („Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije“ br. 7/10) prikazani su zauzetosti i uvjeti pojedine gradnje u ZOP-u. S obzirom na (ne)pristupačnost obale Konavala, koja je iskazana strmom i nepristupačnom konfiguracijom terena, zauzetost obalne linije je vrlo mala.

5.3. ZAŠTITA PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE

Većina naselja na području Općine Konavle su, zbog svoje lokacije i dinamičnosti reljefnih formi triju karakterističnih područja (brdski predio, Konavosko polje i obalno područje), „naselja na vidiku“, saglediva iz niza pozicija Konavoskog polja i prilaznih cesta Gornje i Donje bande, a posebno s pojedinih vrhova i vidikovaca brdskog područja. Zbog sagledivosti naselja i očuvanja njihovih volumena i oblikovnih karakteristika, značenje kontaktnih zona je utoliko veće što one predstavljaju prostore mogućeg širenja svakog pojedinog naselja. Osnovno morfološko obilježe većine sela i zaseoka, je volumenska kompaktnost koja proizlazi iz grupiranja izgradnje. Odlikuju se ujednačenim mjerilom kuća i gospodarskih zgrada, primjenom karakterističnih materijala završne obrade: vidljivim kamenom u obradi pročelja i kupama kao tradicionalnim pokrovom područja Dubrovačke republike, čime oblikuju prostorne cjeline visoke estetske vrijednosti i prepoznatljivosti.

Svaka nova gradnja u okviru kontaktne zone povijesnih struktura trebala bi polaziti s pretpostavke stvaranja harmonične slike s njom. To znači da se pri dimenzioniranju volumena, korištenju materijala završne obrade mora voditi briga o kontekstu. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje, koji bi onemogućili vizuru na crkve i kapele, a svojim položajem, funkcijom, materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad te stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

Proširenje građevinskih područja postojećih naselja, planirati na način kojim bi se zadržala homogenost slike povijesnog naselja, kvalitetna eksponcija, što u većini slučajeva znači da je neprihvatljivo širenje građevinskih područja u smjeru prilaznih cesta s kojih se doživljavaju kvalitetne vizure na povijesnu jezgru naselja. U planiranju širenja građevinskih područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju, koje je potrebno za razvoj ruralnog turizma u naseljima treba nastojati očuvati njihov karakter, s obzirom na karakterističan tip zbijenog konavoskog zaseoka. Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cijelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture, čini i pripadajuće pejzažno okruženje.

Stanovište je da će u budućnosti prirodna komponenta prostora, njegova netaknutost, njegove ljepote, uz svojstven identitet kraja i krajobraza, biti od presudnog utjecaja na formiranje snažne komparativne prednosti u okviru turističke ponude. Stoga je iznimno važno čuvati vrijednosti prirodne komponente prostora, a kojim Konavle ne oskudijevaju. Raznolikost Konavoskog krajolika, daje nam izrazitu prednost u odnosu na mnoge poznate destinacije uz izraziti kontrast prema ostalim predjelima Dubrovačko - neretvanske županije.

Na bogatstvu sačuvanog krajobraza i njegovih izrazitih vrijednosti te ispravno prezentirane cjelokupne kulturne baštine, odnosno kulturnih dobara velikih umjetničkih, oblikovnih i ambijentalnih djelomično sačuvanih vrijednosti treba temeljiti strategiju cjelovitog turističkog razvoja. Razvoj turističke privrede treba temeljiti, ne na pretjeranom rastu broja turističkih ležajeva, već na podizanju njihove kvalitete.

Očuvanje kvalitete prostora, uvažavanje njegovih prostorno-ekoloških i sociokulturnih parametara, uključivanje prirodne i kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu, unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude u cilju produžetka turističke sezone, pomaganje razvoja poljoprivrednih površina primarno Konavoskog polja i njihova integracija u cjelinu razvoja, parametri su na kojima počiva budući razvoj Općine Konavle.

5.3.1. Zaštićene prirodne vrijednosti i ekološka mreža

Na području Općine Konavle temeljem Zakona o zaštiti prirode zaštićene su sljedeće prirodne vrijednosti:

- u kategoriji „posebnih rezervata“: ornitološki rezervat otoci Mrkan, Bobara i Supetar (37,95 ha)

- u kategoriji „spomenika prirode“: geomorfološki spomenik spilja Šipun (Cavtat) (podatak o površini nije dostupan)
- u kategoriji „značajan krajobraz“: Konavoski dvori (Ljuta) (525,81 ha)

Na temelju Zakona o zaštiti prirode (NN, br. 70/05) predlaže se zaštiti sljedeće dijelove prirode na prostoru Općine Konavle:

- u kategoriji „posebni rezervat“: geomorfološki rezervat „Konavoske stijene“, i to proširenje (1 080,13 ha)
- u kategoriji „značajan krajobraz“: poluotok Molunat (79,65 ha)

Također, predlaže se dodatno vrednovati te ovisno o rezultatima eventualno zaštiti temeljem Zakona o zaštiti prirode potencijalno vrijedna područja:

- u kategoriji „posebni rezervat u moru“: akvatorij otoka Mrkan, Bobara i Supetar
- u kategoriji „značajan krajobraz“: Prevlaka
- u kategoriji „spomenik prirode“: Đurovićeva spilja (Čilipi)

PRIRODNI KRAJOBRAZI

Temeljem Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, na prostoru Općine Konavle predlaže se očuvati 2 osobito vrijedna područja kao prirodne krajobraze, te nakon razmatranja mogućnosti kroz stručne studije nadležne službe zaštite prirode u budućnosti pojedine zaštiti u odgovarajućim kategorijama po zakonu. To su akvatorij južnih obala Bobare i Mrkana do uvale Donji Molunat (rt Lokvica) te poluotok Sustjepan kod Cavtata.

PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE

Naselje	Naziv	Smjernice
Cavtat	Bobara	29,113,114
	Šipun spilja	6000
Cavtat-Vitaljina	akvatorij uz Konavoske stijene (površina 1 386,5 ha)	25,29,31,32,132,133
Čilipi	Đurovića spilja	6000
Jasenice, Stravča, Duba Konavoska, Kuna Konavoska, Dunave, Brotnice	Snježnica i Konavosko polje (površina 11 059 ha)	ostalo:zabrana gradnje izvan naselja
Komaji, Popovići, Radovčići, Lovorno	Ljuta (površina 65,8 ha)	5,100,101,105,106,107
Komaji-Poljice	Konavoske stijene (površina 377,1 ha)	29
Kuna Konavoska	Glogova jama	6000
	Jezero špilja	6000
	Škrabuljica špilja	6000
Molunat	poluotok Molunat (površina 78,3 ha)	29, Ostalo:zabrana gradnje
	Morska špilja kod Molunta 2	11, Ostalo: očuvati povoljne stanišne uvjete
	Morska špilja kod Molunta 1	11, Ostalo: očuvati povoljne stanišne uvjete

Tablica 24. Važna područja za divlje svojte i stanišne tipove na području Općine Konavle, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

Ekološka mreža je sustav funkcionalno povezanih područja važnih za ugrožene vrste i staništa. Funkcionalnost ekološke mreže osigurana je zastupljenošću njezinih sastavnica. Područja ekološke mreže sukladno EU ekološkoj mreži NATURA 2000 podijeljena su na područja važna za ptice te područja važna za divlje svoje osim ptica i stanišne tipove. Unutar ekološke mreže njezini dijelovi povezuju se prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima. Ekološki koridor je ekološka sastavnica ili niz takvih sastavnica koje omogućuju kretanje populacijama živih organizama od jednog lokaliteta do drugog. U Hrvatskoj je ekološka mreža propisana Zakonom o zaštiti prirode, a obuhvaća tzv. ekološki važna područja od međunarodne i nacionalne važnosti koja su međusobno povezana koridorima. Ekološka mreža proglašena je Uredbom Vlade Republike Hrvatske u listopadu 2007. (NN 109/07). Sukladno mehanizmu EU Direktive o staništima, Zakon propisuje da se dijelovi ekološke mreže mogu štititi kao posebno zaštićena područja ili provedbom planova upravljanja, kao i kroz postupak ocjene prihvatljivosti za prirodu svakog ugrožavajućeg zahvata. Negativno ocijenjen zahvat se može odobriti samo u slučajevima prevladavajućeg javnog interesa i uz Zakonom utvrđene kompenzacije uvjete. U tablici 24. prikazana su važna područja za divlje svoje i stanišne tipove na prostoru Općine Konavle. Uz pojedina područja navedena je i njihova površina, dok za ostale taj podatak nije dostupan i potrebno ga je naknadno utvrditi.

Za izradu prostorno-planske dokumentacije potrebno je potrebno je razmotriti i ostale aspekte ekološke mreže, koji su prisutni na prostoru Općine. Ponajprije ugrožena i rijetka staništa, te je sukladno tome potrebno zatražiti i podatak od nadležnih institucija. Potrebno je i poštivati smjernice za mjere zaštite za područja ekološke mreže, zatim u svrhu očuvanja stanišnih tipova, propisanih Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te o mjerama za očuvanje stanišnih tipova (površinske kopnene vode i močvarna staništa, neobrasle i slabo obrasle kopnene površine, travnjaci, cretovi, visoke zeleni i šikare, šume, more i morska obala te podzemlje).

Temeljem članka 36. Zakona o zaštiti prirode, za svaki planirani zahvat koji sam ili s drugim zahvatima može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, potrebno je provesti ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. Prije odobravanja lokacija za vjetroelektrane (Konavoska brda), sagledati pojedinačni i zbirni utjecaj na ekološku mrežu i krajobrazne vrijednosti.

Potrebno je osigurati poticaje za aktivnosti u područjima prirodnih vrijednosti koje doprinose očuvanju biološke raznolikosti (tradicionalna poljoprivreda, ekstenzivno stočarstvo, ekološka poljoprivreda i dr.) kroz suradnju nadležnih tijela državne i županijske uprave. Kao posebnu vrijednost treba očuvati područja prekrivena autohtonom vegetacijom, lokve i njihovu neposrednu okolicu, područja prirodnih vodotoka te obalno područje (prirodne plaže i stijene).

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode svi prostorni planovi općina i gradova koji obuhvaćaju zaštićeno područje i čija provedba može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže moraju prije donošenja ishoditi suglasnost središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite prirode. Zaštićene biljne i životinjske vrste, kao i vrste kojima opada brojnost, nestaju staništa i prijeti odumiranje treba štititi unutar zaštićenih predjela i odgovarajućim planskim mjerama u prostornim planovima uređenja općina/gradova.

Prilikom provođenja postupaka određenih Zakonom o zaštiti okoliša te Zakonom o zaštiti prirode posebnu pozornost obratiti na sljedeće planirane zahvate uključujući i sagledavanje kumulativnih efekata s ostalim postojećim i planiranim zahvatima koji mogu imati negativan utjecaj na područja ekološke mreže:

- planirane hidroelektrane u Konavoskom polju
- planirane lokacije za vjetroelektrane – prije odabira konačnih lokacija potrebno je sagledati zbirni utjecaj svih predloženih lokacija i utvrditi koliko ih je, koje i pod kojim uvjetima su prihvatljive
- planirane regulacije vodotoka Ljute, Konavočice i Kopačice
- planirane turističke zone u posebno osjetljivom području kao što je Prevlaka
- utvrđivanje sa stanovništa zaštite prirode sporne trase za dionicu brze ceste Osojnik-Debeli brijev koja prolazi kroz Općinu Konavle

Navedeni zahvati označavaju se kao istražne lokacije koje su sporne sa stanovišta zaštite prirode te ih nije moguće konačno utvrditi bez provedenog postupka ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

5.3.2. Zaštita i očuvanje kulturne baštine

Kako spomenička baština Konavala do sada nije bila sustavno istraživana, primjereno valorizirana niti zaštićena mnogi spomenici kao takvi nisu prepoznati. U Konavlima je ukupno 248 zaštićenih, preventivno zaštićenih i evidentiranih kulturnih dobara. Zaštićenih i preventivno zaštićenih je 77, dok evidentiranih 171. Podatak o broju i udjelu obnovljenih i oštećenih kulturnih spomenika nije poznat i naknadno će se utvrditi.

Očuvanost jedinstva graditeljskog nasleđa i prirodnog krajobraza, uz spomeničku baštinu osnovna je kvaliteta Konavala te je potrebno maksimalno zaštiti svaku seosku cjelinu čiju vrijednost čini upravo njena uklopljenost u pejzaž, tradicionalna i gospodarska arhitektura. Osnova za bilo kakvo planiranje razvoja Konavala zaštita je spomeničke baštine. Zaštita kulturnog dobra prvenstveno je provedba mjera zaštite pravne i stručne naravi propisanih odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te mjerama Prostornog plana uređenja. Mjere zaštite kulturno-povijesnih cjelina i građevina određene su prema zonama zaštite i klasifikaciji kulturnih dobara zaštićenih na temelju Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Mjerama zaštite određuju se režimi i oblici intervencija u pojedinim zonama ili za pojedine građevine. U svim planovima užeg područja/detaljnijim planovima, koja su predviđena ovim planom a u čijem obuhvatu se nalaze pojedina kulturna dobra, obvezna je detaljna razrada mjera zaštite kulturnih dobara.

ŠIFRA	NAZIV	NASELJE	OZNAKA	VRSTA
	Urbana cjelina Cavtat	Cavtat	K - A/I	Z
	Tvrđava Sokol	Dunave		Z
	Zidine	Molunat		Z
	Ladanjski sklop ljetnikovca Pucić s kapelom sv. Lucije (Navještenja- „Stara škola“) Beroje-Rešetar	Čilipi	K - AG/4	Z
	Sklop mlinica, stupa s akveduktom na rijeci Ljutoj	Ljuta	K - O/1	PZ + Z
	Stampeno - gospodarski sklop Glavić	Poljice	K - AA/1	Z
	Gradske zidine, čest. zgr. 6/1, 6/2, 6/7, 6/9, 7, 420/3 k.o. Cavtat	Cavtat		Z
	Knežev Dvor, čest. zgr.2, 3/1, 3/2, čest. zem. 419/1, 419/2, 419/3, 419/4 k.o. Cavtat	Cavtat	K - A/3	Z
	Knežev dvor u Pridvorju	Pridvorje	K - M/1	Z
	Crkva Sv. Luke s nekropolom stećaka	Brotnice	K - E/1	Z
	Franjevački samostan i crkva Gospe od snijega, čest. zgr. 399, 400, 401, 402/1, 402/2, 402/3, čest. zem. 56, 57, 59 k.o. Cavtat	Cavtat	K - A/1	Z
	Mauzolej obitelji Račić sa grobljem sv. Roka, čest. zgr. 398, čest. zem. 144 k.o. Cavtat	Cavtat		Z
	Crkva Sv. Dmitra s grobljem	Gabrilji	K - I/1	Z
	Franjevački samostan Svetog Vlaha	Pridvorje	K - M/2	Z
	Crkva Presvetog Trojstva	Pridvorje	K - M/3	Z
	Sakralno - grobljanski kompleks Sv. Spasa	Vitaljina	K - AC/1	Z
	Crkva Sv. Nikole, Mitrovići	Vitaljina	K - AC/2	Z
	Arheološki lokalitet s ostacima antičke građevine	Cavtat	K - A/11	Z
	Podmorska arheološka zona Cavtat	Cavtat		Z
	Antički brodolom s teretom amfora kod pličine Velika nedaleko Cavtata	Cavtat		Z
	Podmorsko nalazište antičkih dolia (pitosa) kraj otoka Supetra	Cavtat		Z

Tablica 25. Zaštićena kulturna dobra u Općini Konavle, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

ŠIFRA	NAZIV	NASELJE	OZNAKA	VRSTA
	Poturbana cjelina Čilipi	Čilipi	K - AG/I	PZ
	Ruralna cjelina Selaci-Jasenice	Jasenice	K - D/I	PZ
	Utvrda na Prevlaci, Punta Oštro	Vitaljina		PZ
	Stambeno - gospodarski kompleks Bjelokosić	Čilipi	K - AG/14	PZ
	Stambeno - gospodarski kompleks Krlanović	Čilipi	K - AG/12	PZ
	Kompleks	Dunave	K - P/1	PZ
	Kompleks	Đurinići	K - AB/1	PZ
	Stambeno - gospodarski kompleks Korda	Gruda	K - V/7	PZ
	Skllop Magud	Gruda	K - V/9	PZ
	Stambeno gospodarski kompleks Bušković, Bačev do	Gruda		PZ
	Stambeno - gospodarski kompleks Cupić	Gruda	K - V/5	PZ
	Skllop Drašković	Gruda	K - V/10	PZ
	Stupa Đivanović	Ljuta		
	Kompleks Zupne crkve Sv. Lazara	Pločice	K - Z/1	PZ
	Stambeno - gospodarski kompleks Banac	Popovići	K - AE/3	PZ
	Stambeno - gospodarski kompleks Klačić	Popovići	K - AE/4	PZ
	Stambeno - gospodarski kompleks Vujičić, zaselak Kokoti	Popovići	K - AE/4	PZ
	Ladanjsko gospodarski kompleks Cerva s kapelom Male Gospe	Radovići		PZ
	Ljetnikovac Gučetić-Supilo,čest. zgr. 1,2,3,4/1. 4/2, 5, čest. zem.. 492/2, 49373 k.o.Cavtat	Cavtat	K - A/6	PZ
	Kuća Bukovac,	Cavtat	K - A/4	PZ
	Gospodarsko - ladanjski kompleks Ranjina -Capor, stranj	Komaji		PZ
	Kuća Krlanović	Čilipi	K - AG/9	PZ
	Kuća Rešetar	Čilipi	K - AG/5	PZ
	Kuća Kostopeč	Gruda	K - V/3	PZ
	Kuća Gira (Betica)	Gruda	K - V/8	PZ
	Kuća Brajković	Gruda	K - V/4	PZ
	Kuća Glavić - Bačev do	Gruda	K - V/6	PZ
	Kuća Smišljan	Popovići	K - AE/2	PZ
	Kominata Grbić	Čilipi	K - AG/11	PZ
	Kominata Krlanović	Čilipi	K - AG/13	PZ
	Crkva Sv. Đurđa	Brotnice		PZ
	Crkva Sv. Nikole	Cavtat	K - A/2	PZ
	Ostaci Crkve Sv. Ilike	Obod	K - B/1	PZ
	Crkva Sv. Nikole	Cilipi	K - AG/1	PZ
	Crkva Sv. Martina	Drvenik	K - J/2	PZ
	Crkva Sv. Nikole	Dubrovka	K - R/1	PZ
	Crkva pohođenja Blažene Djevice Marije	Popovići		PZ
	Crkva	Gabrilji	K - I/2	PZ
	Crkva Sv. Ivana, u sklopu „Vinarije“	Gruda	K - V/1	PZ
	Crkva Presvetog Trojstva s grobljem	Gruda	K - V/2	PZ
	Crkva Sv. Ane s grobljem - Grota	Lovorno	K - N/1	PZ
	Crkva Sv. Srđa i Bakha	Pridvorje	K - M/4	PZ
	Crkva Sv. Luke s grobljem	Radovići	K - AD/1	PZ
	Crkva Blažene Gospe od Crna (Mala Gospa), Misletići	Đurinići		PZ
	Mitrej	Močići		PZ
	Varino brdo, crkva sv. Barbare sa srednjovjekovnom nekropolom	Dubrovka		PZ
	Arheološki lokalitet - otok Supetar	Cavtat	K - A/10	PZ
	Kasnootički zid	Cavtat	K - A/13	PZ
	Poluotok Sustjepan	Cavtat	K - A/8	PZ
	Gradina, Kasnoantička memorija, ostaci crkve Sv. Mihovil	Cavtat	K - A/12	PZ
	Špilja Sipun, čest. zem. 245/1, 248/1, 248/2, 249, 250, 251 k.o. Cavtat	Cavtat		PZ
	Crkva sv. Đurđa s grobljem, čest. zgr. 431, čest. zem. 695 k.o. Cavtat	Cavtat		PZ
	Arheološki lokalitet - otok Mrkan (ostaci benediktinskog samostana)	Cavtat		PZ

Tablica 26. Preventivno zaštićena kulturna dobra u Općini Konavle, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

ŠIFRA	NAZIV	NASELJE	OZNAKA	VRSTA
	Ruralna cjelina Brotnice	Brotnice	ev - K - E/I	E
	Ruralna cjelina Obod	Cavtat	ev - K - B/I	E
	Ruralna cjelina Valjali	Dunave	ev - K - P/I	E
	Ruralna cjelina Molunat	Đurinići	ev - K - AB/I	E
	Ruralna cjelina Drvenik	Gabrilici	ev - K - J/I	E
	Ruralna cjelina Gabrilici	Gabrilici	ev - K - I/I	E
	Poluurbana cjelina Gruda	Gruda	ev - K - VII	E
	Ruralna cjelina Baćev Do	Gruda	ev - K - VII	E
	Ruralna cjelina Jasenice	Jasenica	ev - K - D/II	E
	Ruralna cjelina Velji Dol	Jasenice	ev - K - D/III	E
	Ruralna cjelina Komaji	Komaji	ev - K - AF/I	E
	Ruralna cjelina Kuna Konavoska	Kuna Konavoska	ev - K - L/I	E
	Poluurbana cjelina Kuna Konavoska	Kuna Konavoska	ev - K - L/I	E
	Ruralna cjelina Lovorno	Lovorno	ev - K - N/I	E
	Ruralni zaselak na Kapi	Ljuta	ev - K - O/3	E
	Ruralna cjelina Ljuta	Ljuta	ev - K - O/I	E
	Ruralna cjelina Močići	Močići	ev - K - AH/I	E
	Ruralna cjelina Pločice	Pločice	ev - K - Z/I	E
	Ruralna cjelina Poljice	Poljice	ev - K - AA/I	E
	Ruralna cjelina Popovići	Popovići	ev - K - AE/I	E
	Ruralna cjelina Pridvorje	Pridvorje	ev - K - M/I	E
	Ruralna cjelina Radovčići	Radovčići	ev - K - AD/I	E
	Ruralna cjelina Jagnjilo - Njivice	Stravča	ev - K - F/III	E
	Ruralna cjelina Stravča	Stravča	ev - K - F/I	E
	Ruralna cjelina Njivice	Stravča	ev - K - F/III	E
	Ruralna cjelina Kolići - Jagnjilo	Stravča	ev - K - F/II	E
	Ruralna cjelina Silješci	Silješki	ev - K - H/I	E
	Ruralna cjelina Uskoplje	Uskoplje	ev - K - C/I	E
	Ruralna cjelina Vitaljina	Vitaljina	ev - K - AC/I	E
	Ruralna cjelina Vodovađa	Vodovađa	ev - K - S/I	E
	Ruralni kompleks Guljermović	Cavtat	ev - K - B/5	E
	Ruralni kompleks Anić - Klečković	Cavtat	ev - K - B/4	E
	Ladanjski kompleks Vezilić	Cilipi	ev - K - AG/11	E
	Ladanjski kompleks "Diklićeva Taraca"	Cilipi	ev - K - AG/12	E
	Ladanjski kompleks "Frančesko"	Cilipi	ev - K - AG/13	E
	Utvrđeni ladanjsko - gospodarski posjed Saraka	Dubravka	ev - K - R/6	E
	Stambeno - gospodarski kompleks Kukuljice	Komaji	ev - K - AF/3	E
	Ruralni kompleks Grote	Lovorno	ev - K - N/1	E
	Ladanjski kompleks Sorkočević - Kocelj	Močići	ev - K - AH/3	E
	Stambeno - gospodarski kompleks Bronzan	Popovići	ev - K - AE/2	E
	Ruralni kompleks Drašković - Dalmatin	Popovići	ev - K - AE/4	E
	Stambeno - gospodarski kompleks Radić	Popovići	ev - K - AE/3	E
	Kompleks Gumna	Vitaljina	ev - K - AC/1	E
	Kuća Moretti - Velner	Cavtat	ev - K - A/4	E
	Ladanjski kompleks Bakić - Korda	Cilipi	ev - K - AG/10	E
	Kuća Stanković	Cilipi	ev - K - AG/8	E
	Kominata Džuho	Cilipi	ev - K - AG/5	E
	Kuća Perić	Cilipi	ev - K - AG/7	E
	Kominata Kalačić	Cilipi	ev - K - AG/6	E
	Kominata Bjelokosić	Masješi		E
	Kuća Hidža	Komaji	ev - K - AF/4	E
	Ladanjska kuća Dragić	Ljuta	ev - K - O/2	E
	Ostaci ljetnikovca Sorgo	Pločice	ev - K - Z/1	E
	Ladanjska kuća Gradi - Gozze	Pridvorje	ev - K - M/3	E
	Ladanjska kuća Stella	Pridvorje	ev - K - M/2	E
	Ladanjska kuća Sorgo	Pridvorje	ev - K - M/4	E
	Ladanjska kuća Giorgi	Pridvorje	ev - K - M/5	E
	Ladanjska kuća Gozze	Pridvorje	ev - K - M/6	E
	Ladanjska kuća Orsata Bonde	Pridvorje	ev - K - M/1	E
	Gospodarska zgrada Arčanin	Cavtat	ev - K - B/6	E
	Ostaci Vodovoda	Cavtat	ev - K - A/7	E
	Stari kameni most	Cavtat	ev - K - B/3	E
	Gospodarska zgrada Miljanović	Cilipi	ev - K - AG/9	E
	Gospodarske zgrade Perović	Dubravka	ev - K - R/7	E
	Kaštio	Vodovađa	ev - K - S/4	E
	Crkva Gospe od Rozarija	Cavtat	ev - K - A/1	E
	Ostaci crkve Sv. Ivana	Cavtat	ev - K - B/2	E
	Crkva Sv. Ane	Cavtat	ev - K - B/1	E
	Crkva Sv. Nedjeđije sa grobljem	Cilipi	ev - K - AG/2	E
	Crkva Sv. Franje	Cilipi	ev - K - AG/3	E
	Crkva Sv. Ivana sa nekropolom stećaka	Cilipi	ev - K - AG/1	E
	Kapelica u sklopu Ex ljetnikovca Kaboga	Cilipi	ev - K - AG/4	E
	Crkva Sv. Stjepana s grobljem	Duba Konavoska	ev - K - G/1	E
	Crkva Sv. Kriza sa grobljem	Dubravka	ev - K - R/5	E
	Crkva Sv. Dimitrija	Dubravka	ev - K - R/4	E
	Crkva Sv. Antuna sa grobljem	Dubravka	ev - K - R/3	E

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Crkva Sv. Mihajla sa grobljem	Dubravka	ev - K - R/2	E
Crkva Male Gospe	Dunave	ev - K - P/1	E
Crkva Sv. Roka sa nekropolom stećaka	Đurinići	ev - K - AB/1	E
Crkva Sv. Martina - Mratinja crkva	Gabrilici	ev - K - I/1	E
Crkva Sv. Ivana Krstitelja	Gruda	ev - K - V/1	E
Crkva Sv. Spasa s grobljem	Jasenice	ev - K - D/1	E
Crkva Sv. Ivana Krstitelja	Komaji	ev - K - AF/2	E
Crkva Sv. Luke s grobljem	Komaji	ev - K - AF/1	E
Crkva Sv. Tome	Kuna Konavoska	ev - K - L/1	E
Crkva Sv. Nikole	Kuna Konavoska	ev - K - L/2	E
Crkva Sv. Ilije sa nekropolom stećaka	Lovorno	ev - K - N/2	E
Crkva Sv. Ivana	Ljuta	ev - K - O/1	E
Crkva Sv. Mihajla sa nekropolom stećaka	Mihanići	ev - K - K/1	E
Crkva Male Gospe	Mihanići	ev - K - K/2	E
Crkva Sv. Đurđa	Močići	ev - K - AH/1	E
Crkva Male Gospe	Močići	ev - K - AH/2	E
Crkva Sv. Petra sa nekropolom stećaka	Palje Brdo	ev - K - U/2	E
Crkva Sv. Pavla sa grobljem	Palje Brdo	ev - K - U/1	E
Crkva Sv. Ane s grobljem	Poljice	ev - K - AA/1	E
Crkva Sv. Đurđa sa nekropolom stećaka	Popovići	ev - K - AE/1	E
Crkva Sv. Nikole - Nikolja crkva	Radovljići	ev - K - AD/1	E
Crkva Sv. Spasa s grobljem	Stravča	ev - K - F/2	E
Crkva Sv. Đurđa	Stravča	ev - K - F/1	E
Crkva Sv. Andrije	Šilješki	ev - K - H/1	E
Crkva Sv. Petra	Uskoplje	ev - K - C/2	E
Crkva Sv. Ilije sa grobljem	Uskoplje	ev - K - C/1	E
Crkva Sv. Ivana s nekropolom stećaka	Vodovađa	ev - K - S/2	E
Crkva Sv. Vida sa nekropolom stećaka	Vodovađa	ev - K - S/3	E
Crkva Sv. Andrije	Vodovađa	ev - K - S/1	E
Crkva Velike Gospe	Zastolje	ev - K - T/1	E
Crkva Sv. Nikole	Zastolje	ev - K - T/2	E
Crkva Sv. Roka sa nekropolom stećaka	Zastolje	ev - K - T/3	E
Crkva Sv. Tome sa nekropolom stećaka	Zastolje	ev - K - T/4	E
Staro srednjovjekovno groblje	Stravča	ev - K - F/4	E
Gomile - Vukasova, Vandišta	Brotnice	ev - K - E/3	E
Gradina, Velika Gradina, Mala Gradina, Gradinja	Brotnice	ev - K - E/2	E
Arheološka Zona - Uvala Tiha	Cavtat	ev - K - A/6	E
Gradina	Cavtat	ev - K - B/7	E
Antički Lokalitet Sutivan	Cavtat	ev - K - B/8	E
Potencijalne arheološke zone	Cilići	ev - K - AG/14	E
Gradina	Cilići	ev - K - AG/15	E
Gradina - Gradač	Drvenik	ev - K - J/1	E
Miri	Drvenik	ev - K - J/3	E
Gomila	Drvenik	ev - K - J/2	E
Gradine	Dubravka	ev - K - R/9	E
Gomile	Dubravka	ev - K - R/8	E
Gradine	Dunave	ev - K - P/2	E
Gomile	Dunave	ev - K - P/3	E
Potencijalna arheološka zona	Dunave	ev - K - P/4	E
Arheološki lokalitet	Đurinići	ev - K - AB/6	E
Villa Rustica	Đurinići	ev - K - AB/5	E
Gomile	Đurinići	ev - K - AB/2	E
Arheološki lokalitet Crkvine	Đurinići	ev - K - AB/3	E
Ostaci rimskog zida	Đurinići	ev - K - AB/4	E
Gomila	Gabrilici	ev - K - I/3	E
Potencijalna arheološka zona - Minšte	Gabrilici	ev - K - I/2	E
Gradine	Gruda	ev - K - V/4	E
Gomile, Gomilice, Močića Gomila	Gruda	ev - K - V/2	E
Gradina Stražišće	Jasenice	ev - K - D/5	E
Lukova Gomila	Jasenice	ev - K - D/3	E
Gomile na Petrovoj stopi	Jasenice	ev - K - D/2	E
Gradina	Jasenice	ev - K - D/4	E
Gradina	Lovorno	ev - K - N/3	E
Gomila	Lovorno	ev - K - N/4	E
Lokalitet uz rijeku Ljutu	Ljuta	ev - K - O/4	E
Gradina	Ljuta	ev - K - O/5	E
Gomila - Nikšićka gomila	Močići	ev - K - AH/4	E
Gomila - Kobilja	Palje Brdo	ev - K - U/3	E
Mirine - potencijalna arheološka zona	Poljice	ev - K - AA/4	E
Gomile	Poljice	ev - K - AA/3	E
Gradina	Poljice	ev - K - AA/2	E
Gradina	Popovići	ev - K - AE/7	E
Gomile	Popovići	ev - K - AE/5	E
Potencijalni arheološki lokalitet ispod crkve Sv. Đurđa	Popovići	ev - K - AE/6	E
Gomile	Pridvorje	ev - K - M/7	E
Gradina	Pridvorje	ev - K - M/8	E
Gomila	Radovčići	ev - K - AD/3	E
Gradina	Radovčići	ev - K - AD/4	E
Gomile	Stravča	ev - K - F/6	E
Gradine	Stravča	ev - K - F/5	E
Lokalitet Ivanji križ	Stravča	ev - K - F/3	E

Gomile	Šilješki	ev - K - H/2	E
Gradina	Šilješki	ev - K - H/3	E
Gradina	Uskoplje	ev - K - C/4	E
Arheološka zona - ostaci vodovoda	Uskoplje	ev - K - C/3	E
Gradina	Vitaljina	ev - K - AC/3	E
Gomile	Vitaljina	ev - K - AC/4	E
Gradine	Vodovađa	ev - K - S/5	E
Rimski vodovod	Vodovađa	ev - K - S/6	E
Gomile	Vodovađa	ev - K - S/7	E
Potencijalni arheološki lokalitet	Vodovađa	ev - K - S/8	E
Potencijalna arheološka zona	Vodovađa	ev - K - S/9	E
Gradina	Zastolje	ev - K - T/5	E
Gradina - Stol	Zastolje	ev - K - T/6	E
Lokalitet Mirine	Zastolje	ev - K - T/7	E

Tablica 27. Evidentirana kulturna dobra u Općini Konavle, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija, www.edubrovnik.org, studeni 2012.

Na području Općine Konavle određeni su i kulturni krajobrazi, kao osobito vrijedni predjeli, i to:

- kulturni krajolik Pridvorje
- potez sela Konavoskih brda

U sustavu mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara razlikuju se: pojedinačne građevine, kulturno-povjesne cjeline, arheološko lokaliteti i kulturni krajolik.

POJEDINAČNE GRAĐEVINE

- zaštićena i preventivno zaštićena kulturna dobra: postupak zaštite usmјeren je na potpuno očuvanje izvornosti kulturnog dobra, njegovog povijesnog i prostornog okoliša. Mogućnost rekonstrukcije na temelju istražnih radova i detaljne konzervatorske dokumentacije
- evidentirana dobra: postupak zaštite usmјeren na primjenu i provedbu članka 17. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine broj 69/99) kojim je pružena mogućnost tijelima lokalne uprave i samouprave proglašenja zaštićenog dobra od lokalnog značenja, dok će se način njihove zaštite utvrditi uz prethodnu suglasnost nadležnog tijela (Konzervatorski odjel u Dubrovniku). Iz popisa evidentiranih i na lokalnoj razini zaštićenih dobara, moguća je promjena statusa dobra, temeljem detaljnije razrade kroz planove nižega reda.

KULTURNO-POVIJESNE CJELINE

- zaštićene i preventivno zaštićene kulturno povjesne cjeline: na temelju čl. 27. a u vezi s čl.6., stavak 2. Pravilnika o registru kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj37/01) i Uputa o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra predložena za upis u registar kulturnih dobara utvrđuje se zaštita kulturno-povjesnih cjelina. Utvrđen je slijedeći sustav mjera zaštite (ovisno o utvrđenoj valorizacijskoj karti za svaku cjelinu zasebno): 1. Potpuna zaštita povjesnih struktura (zona A), 2. Djelomična zaštita povjesnih struktura (zona B), 3. Ambijentalna zaštita (zona C)
 1. Potpuna zaštita povjesnih struktura (zona A) - Odnosi se na kulturno povjesnu cjelinu ili njezine dijelove koji sadrže dobro očuvane osobito vrijedne povjesne strukture. Sustavom mjera zaštite u ovoj zoni, uvjetovati će se mjere cjelovite zaštite i očuvanja svih kulturno povjesnih vrijednosti uz najveće moguće poštivanje tradicije i funkcija prostora i sadržaja. Na području ove zone strogo se kontrolira unošenje novih struktura i sadržaja stranih ili neprikladnih sačuvanim kulturno-povjesnim vrijednostima. Prilagođavanje postojećih povjesnih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama može se prihvatiti uz minimalne fizičke

intervencije u povijesne strukture. Prihvatljive su metode sanacije, konzervacije, restauracije, konzervatorske rekonstrukcije i prezentacije.

2. Djelomična zaštita povijesnih struktura (zoni B) uvjetuje se u dijelovima kulturno povijesne cjeline koji sadrže vrijedne elemente povijesnih struktura različitog stupnja očuvanosti. Sustavom mjera zaštite u ovoj zoni, odnosno zonama koje se nalaze na području kulturno-povijesne cjeline unutar prostornih međa, utvrđenih rješenjem o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra, uvjetovat će se zaštita osnovnih elemenata povijesne planske matrice i karakterističnih skupina građevina, pojedinih posebno zaštićenih građevina i drugih, za ukupnost određene kulturno-povijesne cjeline važnih vrijednosti, a prije svega oblika građevina i sklopova, gabarita i povijesnih sadržaja. Na području ove zone uvjetovati će se intervencije u smislu prilagođavanja funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, interpolacije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Na području ove zone sve intervencije u prostoru uvjetovane su prethodnim arheološkim i konzervatorskim istraživanjima, a svaka je podređena rezultatima provedenih istraživanja.
 3. Ambijentalna zaštita uvjetuje se u dijelovima kulturno povijesne cjeline (zona C) s prorijeđenim povijesnim strukturama ili bez značajnih primjera povijesne izgradnje koji osiguravaju kvalitetnu i funkcionalnu prezentaciju kulturno povijesnih vrijednosti zona potpune i djelomične zaštite (zona A i B). Na području prihvatljive su sve intervencije uz pridržavanje osnovnih načela zaštite kulturno-povijesne cjeline. Pri radovima na uređenju prostora prihvatljive su metode obnove postojećih struktura i izgradnja novih uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika kulturno-povijesne cjeline, napose tradicijskih oblika, krajobraznog karaktera i harmoničnog sklada cjeline.
- evidentirane povijesne cjeline: postupak mjera zaštite usmjeren je na očuvanje osnovne povijesne matrice cjeline, temeljem valorizacije i razrade stupnjeva zaštite kroz Planske dokumente nižih redova

ARHEOLOŠKI LOKALITETI

- zaštićeni, preventivno zaštićeni i evidentirani arheološki lokaliteti: kopneni arheološki lokaliteti - sustav mjera zaštite odnosi se na obavezu provedbe prethodnih zaštitnih arheoloških istraživanja, konzervaciju nalaza, te osiguravanje uvjeta za njihovu prezentaciju, podvodni arheološki lokaliteti - sustav mjera zaštite

KULTURNI KRAJOLIK

- evidentirani kulturni krajolik: postupak mjera zaštite usmjeren je na ograničavanje intervencija unutar navedenog područja, te dalnjeg provođenja postupka valorizacije, temeljem čega bi se utvrstile mjere očuvanja i rekultivacije.

NEMATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA

Potpuna zaštita nematerijalnog kulturnog dobra upisom u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Listu zaštićenih kulturnih dobara, uz slijedeći utvrđeni sustav mjera zaštite:

- usvajanje opće politike i odnosa sa ciljem promicanja funkcije i značaja nematerijalnog kulturnog dobra u društvu;
- izrada i čuvanje zapisa o nematerijalnom kulturnom dobru;
- poticanje njegova prenošenja i njegovanja u izvornim sredinama;
- uključivanje zaštite nematerijalnog kulturnog dobra u programe planiranja;
- osigurati održivost nematerijalnog kulturnog dobra kroz edukaciju, identificiranje, primjereni dokumentiranje kulturnog dobra u svim oblicima, uključujući i načine suvremenog bilježenja, te znanstveno istraživanje;
- promicanje mogućnosti prenošenja tradicije nasljednicima putem formalnog i neformalnog obrazovanja.

U vezi smjernica za prostorno uređenje u naseljima sa zaštićenim kulturnim dobrima i etnozonama unutar zaštićenog kulturnog krajobraza, potrebno je poštivati smjernice propisane Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije.

Potrebno je istražiti svaku pojedinu karakterističnu etnozonu, uočiti i zaštiti arhetipske pojave te poticati obnavljanje i zaštitu izvornih nastambi pojedinog kraja, primjerice bunje u Konavlima i dr.

Za naselja koja imaju zaštićene spomeničke cjeline i dijelove tih cjelina, građevinske sklopove ili pojedinačne spomenike kulture izrađuju se prostorni planovi na temelju konzervatorske dokumentacije koja sadrži kulturno povjesnu analizu i valorizaciju prostora te sustav mjera zaštite s kartografskim prikazom zona zaštite. U zonama neposredne okolice povjesne jezgre Cavtata treba primijeniti mjere urbane rekonstrukcije, odnosno uspostaviti primjereni stanje radi poboljšanja uvjeta života i rada. U istome se može primijeniti urbana rekonstrukcija prema načelu „zgušnjavanja“.

U sklopu modela revitalizacije ruralnih cjelina ambijentalne vrijednosti potrebna je primjena integralnih oblika zaštite radi odgojno obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka, te poticanje brige za nacionalnu baštinu kod lokalnog stanovništva. To se odnosi na sela i predjele kulturnog krajolika u Konavlima - Pridvorje i Ljuta, sela Gornjih Konavala - Duba, Stravča, Velji do, Seljak.

Etnozone unutar zaštićenih kulturnih krajobraza (prepostavljene nacionalne i županijske razine značaja) kao što je šire područje Konavskog polja, posebice naseljeni prostor uz rub obradivih polja, uređuju se stvaranjem mreže naselja u kojima se planskim pristupom revitaliziraju lokalne tradicije. Kako je očuvanje etnoloških vrijednosti neposredno vezano uz očuvanje vitaliteta naselja, potrebno je kroz djelovanje ustanova, zaklada ili fundacija promovirati elemente duhovnosti u kulturnom stvaralaštvu stanovnika etnozona, a razvoj gospodarskih djelatnosti vezati za radne običaje stanovnika (poljoprivredna proizvodnja, obrt, turizam na seljačkim domaćinstvima).

5.4. PODRUČJA POSEBNIH KARAKTERISTIKA

5.4.1. Područja od posebnog državnog interesa i obilježja

Područje općine Konavle spada u područja posebne državne skrbi prve skupine.

Stanovništvo i naselja – područja posebne državne skrbi		
Područja posebne državne skrbi	Broj stanovnika	8 571
	Broj naselja	32

Također, područje Općine Konavle temeljem odredbi Prostornog plana Dubrovačko – neretvanske županije svrstava se u cijelosti u pogranično područje.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

Stanovništvo i naselja – pogranična područja		
Područja posebne državne skrbi	Broj stanovnika	8 571
	Broj naselja	32

Područja za potrebe obrane

Ministarstvo obrane, Uprava za materijalne resurse – Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša dala je očitovanje (Zakon o obrani (NN, broj 33/02 i 58/02) i Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03)) pri izradi PPU Općine Konavle. Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata

Tijekom izrade Prostornog plana uređenja Općine Konavle definirani su vojni kompleksi od interesa obrane kao zone posebne namjene. Određeno je nekoliko lokaliteta, no za njihovu stvarnu realizaciju potrebno je očitovanje i suglasnost Ministarstva obrane Republike Hrvatske.

III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

1. Izrada dokumenata prostornog uređenja

Tema pokrivenosti područja jedinice lokalne samouprave zbog interaktivnosti na određenim razinama mora se sagledavati kroz prizmu strateških i provedbenih dokumenata (članak 56. Zakona), odnosno kroz prostor jedinice lokalne samouprave kao dijela šireg prostora Države i Županije te prostor jedinice lokalne samouprave kao samostalne cjeline. Pored toga na prostorno uređenje reflektira se niz drugih dokumenata i aktivnosti u pojedinim granama djelatnosti.

Prostor Općine Konavle zahvaćen je Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske, kao planom najviše razine u Republici Hrvatskoj te Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Riječ je o strateškim dokumentima prostornog uređenja koji su doneseni 1997., odnosno 1999. godine, i još su uvijek na snazi. Strateški dokumenti niže prostorne razine koji pokrivaju prostor Općine Konavle su Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije i Prostorni plan uređenja Općine Konavle.

Od osnutka Općine Konavle kao jedinice lokalne samouprave 1997. godine doneseni su sljedeći prostorni planovi: Prostorni plan uređenja Općine Konavle („Službeni glasnik Općine Konavle“, br. 09/07., 01/08., 06/08.) te sljedeći urbanistički planovi uređenja: Cavtat sa Zvekovicom (Cavtat, Zvekovica 1, Zvekovica 2, Zvekovica 3), Gruda (uključujući tri zaseoka: Bačev do, Mihatići, Tušići), Gruda radna zona (Gruda), Popovići Kopačica (Kopačica), Molunat (Molunat) i Popovići (Popovići).

Do danas su donesene dvije izmjene i dopune, i to prostornog plana uređenja Općine („Službeni glasnik Općine Konavle“, br. 01/08., 06/08.). Za urbanistički plan uređenja „Cavtat sa Zvekovicom“ trenutno je na snazi obustava od primjene.

Trenutno su u izradi izmjene i dopune prostornog plana uređenja Općine, s jasno definiranim razlozima i ciljevima izmjene.

STRATEŠKI DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA NA SNAZI			
1	2	3	4
red.br.	dokument	Službeno glasilo NN RH/ godina	napomena
1.	STRATEGIJA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE	1997.	DONESENA NA SJEDNICI ZASTUPNIČKOG DOMA SABORA REPUBLIKE HRVATSKE 27. LIPNJA 1997.
2.	PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE	50/99	-

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

PROSTORNI PLANOV NI NA SNAZI - STRATEŠKI				
1	2	3	4	5
red. .br.	prostorni plan	površina obuhvata /km2/ ukupno/ kopno/more	Službeno glasilo; objave odluke o izradi; faza izrade	napomena
1.	PROSTORNI PLAN DUBROVAČKO- NERETVANSKE ŽUPANIJE	9.288,69/ 1.780,86/ 7.507,83	SG DNŽ* 06/03, 03/05, 03/06 i 07/10	-
2.	PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE KONAVLE	1175,53 209,73 964,80	SG OK 9/07, 01/08, 06/08	

PROSTORNI PLANOV NI NA SNAZI – PROVEDBENI					
URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA					
1.	UPU POPOVIĆI	Popovići	56,96 ha	11/2011.	
2.	UPU CAVTAT SA ZVEKOVICOM	Cavtat Zvekovica 1 Zvekovica 2 Zvekovica 3	288,88 ha	9/2011	OBUSTAVA OD PRIMJENE
3.	UPU GRUDA	Bačev do Mihatići Tušići	51,25 ha	10/2011	
4.	UPU GRUDA RADNA ZONA	Gruda	10,40 ha	10/2011	
5.	POPOVIĆI KOPAČICA	Kopačica	5,50 ha	10/2011	
6.	UPU MOLUNAT	Molunat	39,16 ha	12/2011	

U sljedećoj tablici nalaze se prostorni planovi u okviru građevinskog područja naselja, koji se donose temeljem Prostornog plana uređenja Općine Konavle. Riječ je o urbanističkim planovima uređenja, mjerila 1:1000 i 1:2000, koji obuhvaćaju pojedine lokalitete u građevinskim područjima naselja Općine.

A.	GP naselja/dijelova naselja	UPU 1:2000/1:1000			Usklađenje s člankom 9 Uredbe
		Naziv lokaliteta	Obuhvat	Ukupno ha	
1	2. Cavtat	Cavtat	UPU 1	251,62	+
2		SRC Čilipi	UPU 9	20,09	
3		Arbutiči 1	UPU 10	1,26	
4		Arbutiči 2	UPU 11	2,24	
5		Arbutiči 3	UPU 12	0,78	
6		Škurići	UPU 13	2,78	
7		Župani	UPU 14	2,31	
8		Ivanje brdo	UPU 15	3,17	
9	4. Drvenik	Prihodnje	UPU 17	0,94	
10		Kovačevići	UPU 18	2,13	
11		Butkovine	UPU 19	1,07	

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

12	7. Dunave	Torac 1	UPU 20	0,71	
13		Torac 2	UPU 21	0,77	
14		Dunave	UPU 22	0,98	
15	8. Đurinići	Đurinići	UPU 23	4,93	
16		Višnjići	UPU 24	0,71	
17	9. Gabrili	Gabrili	UPU 25	0,6	
18	10. Gruda	Bačev Do	UPU 26	0,67	
19		Mihatovići	UPU 27	0,92	
20		Tušići	UPU 29	49,66	
21		Gnjile	UPU 96	170,43	
22	11. Jasenice	Jasenice	UPU 30	0,65	
23	12. Komaji	Komaji 1	UPU 31	2,57	
24		Komaji 2	UPU 32	0,79	
25		Komaji 3	UPU 33	1,73	
26		Grušići	UPU 34	2,71	
27		Komaji 4	UPU 35	1,21	
28		Vignje	UPU 36	1,63	
29	14. Lovorno	Lovorno 1	UPU 38	7,3	
30		Lovorno 2	UPU 39	2,52	
31		Lovorno 3	UPU 40	1,88	
32		Sv. Ana	UPU 41	0,88	
33		Arbanasi	UPU 42	0,75	
34	15. Ljuta	Konavoski dvori	UPU 43	0,68	
35		G. Ljuta 1	UPU 44	0,86	
36		D. Ljuta 1	UPU 45	2,95	
37		G. Ljuta 2	UPU 46	2,65	
38		D. Ljuta 2	UPU 47	2,03	
39		Ljuta 1	UPU 48	1,85	
40	16. Mihanići	Mihanići	UPU 49	0,69	
41	17. Mikulići	Mikulići	UPU 50	9,34	
42	18. Močići	Pende	UPU 51	0,84	
43		Močići	UPU 52	13,38	+
44		Durovići 1	UPU 53	0,79	
45		Durovići 2	UPU 54	1,36	
46	19. Molunat	Molunat	UPU 55	39,16	+
47	20. Palje Brdo	Palje Brdo 1	UPU 56	0,74	
48		Palje Brdo 2	UPU 57	0,89	
49		Karasovići	UPU 58	1,81	
50		Gunjina	UPU 59	1,84	
51		PZ Palje Brdo	UPU 60	2,18	
52	21. Pločice	Pločice 1	UPU 61	1,15	
53		Pločice 2	UPU 62	0,68	
54	23. Popovići	Popovići	UPU 63	56,96	+
55	24. Pridvorje	Rudež	UPU 64	0,9	
56		Pridvorje 1	UPU 65	1,03	
57		Pridvorje 2	UPU 66	0,67	
58		Pridvorje 3	UPU 67	0,96	
59		Pridvorje 4	UPU 68	2,35	
60	25. Radovčići	Radovčići 1	UPU 69	0,96	
61		Radovčići 2	UPU 70	1,25	
62		Radovčići 3	UPU 71	1,87	
63	26. Stravča	Stravča	UPU 72	0,62	
64	28. Uskoplje	Rajčevići	UPU 73	1,13	
65		Miljanići	UPU 74	0,8	
66		Bijelići 1	UPU 75	1,95	
67		Bijelići 2	UPU 76	0,69	
68	29. Vitaljina	Misletići	UPU 77	1,17	
69		Bezboge	UPU 78	0,71	+
70		Tripkovići	UPU 79	0,82	
71		Mitrovići	UPU 80	6,55	+

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

72		D. Kraj	UPU 81	1,12	
73	30. Vodovađa	Vatasi	UPU 83	1,86	
74		G. Vodovađa 1	UPU 84	0,63	
75		G. Vodovada 2	UPU 85	0,77	
76		G. Vodovađa 3	UPU 86	2,44	
77		Bani	UPU 87	0,67	
78	31. Zastolje	Brajkovići	UPU 89	1,21	
79		Zastolje	UPU 90	5,64	
80		Bare	UPU 91	0,85	
81		Crnjegovina	UPU 92	0,63	
82	32. Zvekovica	Zvekovica 1	UPU 93	7,77	
83		Zvekovica 2	UPU 94	0,65	
84		Zvekovica 3	UPU 95	28,84	

Definirano je i pet prostornih planova za lokalitete izvan građevinskog područja naselja, sa sljedećim namjenama: ugostiteljsko-turistička, gospodarska – poslovna, gospodarska – proizvodna te sportsko-rekreacijska namjena.

B.	Izdvojeno GP (T, K, I, R)	UPU 1:2000/1:1000			Usklađenje s člankom 9 Uredbe
		Naziv lokaliteta	Obuhvat	Ukupno ha	
85	3. Čilipi	Zračna luka Čilipi	UPU 8	388,7	
86		Suvarevina	UPU 16	108,06	+
87	10. Gruda	Gruda	UPU 28	10,4	
88	12. Komaji	Komaji	UPU 37	1,14	
89	23. Popovići	Kopačica (stočna farma)	UPU 88	5,5	
90	29. Vitaljina	Prevlaka	UPU 82	111,96	+

Prema sadašnjim saznanjima, većina spomenutih urbanističkih planova se ukida (crvena boja). Među ostalim planovima izrađeno ih je 11 (zelena boja), a ostale je potrebno revidirati (plava boja). Lokaliteti na kojima se ukidaju popisani urbanistički planovi uređenja predstavljaju infrastrukturno opremljena zemljišta, koja mogu sadržavati ilegalno sagrađene objekte te određene infrastrukturne sadržaje. Takve lokacije je potrebno preispitati.

Preispitivanje i potreba izrade navedenih urbanističkih planova uređenja je jedno od razloga izmjena i dopuna prostornog plana uređenja Općine Konavle koje su trenutno u izradi. Svrha je da se smanji broj ovih planova (UPU-ova).

Za zaštićeno područje „Konavoski dvori“, u kategoriji „značajni krajobraz“, na području naselja Ljuta, predviđena je izrada prostornog plana područja posebnih obilježja, koji se mora donijeti temeljem Prostornog plana uređenja Općine Konavle. Ovaj je prijedlog potrebno preispitati te donijeti odluku sukladnu prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije.

**PROSTORNI PLANOV PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA, KOJI SE MORAJU DONIJETI
TEMELJEM PPU OPĆINE KONAVLE**

RBr.	Naselje	Naziv lokaliteta	Obuhvat	Ukupno ha	Mjerilo
1	15. LJUTA	Značajni krajobraz - Konavoski dvori, Konavle	PPPO	793,15	

PROVEDBA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

Dokumenti prostornog uređenja provode se sukladno poglavlјima 2.7. i 3.3. Zakona. Poglavlja nose nazive „2.7. *Provođenje dokumenata prostornog uređenja*“ i „3.3. *Građenje građevina*.“

Nadležnost za izdavanje akata prilikom provođenja dokumenata prostornog uređenja određena je člancima 105. (Poglavlje 2.7. *Provođenje dokumenata prostornog uređenja*) i 212. Zakona (Poglavlje 3.3. *Građenje građevina*).

Za izdavanje akata za područje Općine Konavle nadležan je Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša Dubrovačko-neretvanske županije – Ispostava u Grudi.

U slučajevima određenim Uredbom o određivanju zahvata u prostoru i građevina za koje Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva izdaje lokacijsku i/ili građevinsku dozvolu ("Narodne novine" br.: 116/07 i 56/11), akte izdaje Ministarstvo.

U sljedećoj tablici izdvojeni su svi akti (lokacijske dozvole, građevinske dozvole, uporabne dozvole) izdane na prostoru Općine Konavle. Obuhvaćaju nekoliko kategorija: ceste, elektrika, hoteli, poslovni, pošta i telekomunikacije, školski i sportski objekti, vodovod i kanalizacija, razno (ostali sadržaji) te stambeni i obiteljski objekti. Ove dozvole za obiteljske objekte nisu prikazane zbirno u tablici, s obzirom da su još akti o gradnji o još uvijek u postupku izdavanja. Riječ je o preko 700 investitora, za kojih je još uvijek dio dozvola i akata u postupku izdavanja.

IZDANI AKTI NA PROSTORU OPĆINE KONAVLE			
1	2	3	4
red.br.	vrsta akta	broj izdanih akata	napomena
1.	LOKACIJSKA DOZVOLA	122	-
2.	GRAĐEVINSKA DOZVOLA	181	
3.	UPORABNA DOZVOLA	99	

**PROVEDBA ZAKLJUČAKA, SMJERNICA I PREPORUKA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU
U PROSTORU JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE**

U sljedećoj tablici prikazani su do danas doneseni dokumenti praćenja stanja u prostoru koji obuhvaćaju područje Općine Konavle.

DOKUMENTI PRAĆENJA STANJA U PROSTORU				
1	2	3	4	
red.br.	dokument	Službeno glasilo	napomena	
1.	IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU I PROGRAM MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U PROSTORU DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE OD 2005. DO 2009. GODINE	SG DNŽ 09/05	-	
2.	IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU I PROGRAM MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U PROSTORU OPĆINE KONAVLE		-	

Uzevši u obzir zadnje Izvješće o stanju u prostoru, koje je obuhvaćalo i program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine, djelomično su realizirane sve zadane smjernice i preporuke. Izrađen je novi Prostorni plan uređenja Općine Konavle, uključujući i dvije Izmjene i dopune („Službeni glasnik Općine Konavle“, br. 09/07., 01/08., 06/08.) te su doneseni i brojni urbanistički planovi uređenja (UPU-ovi). Ovi su planovi obuhvatili nekoliko ključnih točaka razvoja Općine (Cavtat sa Zvekovicom, Gruda, Popovići, Molunat. Realizirana je i serija projekata za infrastrukturno opremanje te ishođene posebne geodetske podloge, koje su poslužile za izradu UPU-ova.

INSPEKCIJSKI NADZOR

Inspeksijski nadzor može se sagledavati kroz rad inspekcija:

- građevinska inspekcija
- nadzor gradnje u skladu s dozvolom
- nadzor gradnje – obustava gradnja građevina bez dozvole
- izvršenja rješenja o uklanjanju
- urbanistička inspekcija
- nadzor pojedinačnih akata
- nadzor općih akata
- inspekcija zaštite okoliša
- nadzor pojedinačnih slučajeva kršenja odredbi zakona
- nadzor sustava uspostavljenog zakonom o zaštiti okoliša i podzakonskim aktima
- nadzor nad odlagalištima otpada
- upravni nadzori nadležnog Ministarstva nad radom Upravnog odjela prilikom izdavanja akata za gradnju
- inspekcija ministarstva kulture nad zaštićenim kulturnim dobrima
- inspekcija zaštite prirode nad zaštićenim prirodnim dobrima i dr.

Podatke za slijedeće Izvješće treba specificirati po godinama i temama.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE KONAVLE 2012.

PROVEDBA DRUGIH RAZVOJNIH I PROGRAMSKIH DOKUMENATA

U sljedećoj tablici navedeni su doneseni drugi razvojni i programski dokumenti županijske i općinske razine.

DRUGI RAZVOJNI DOKUMENTI I PROGRAMI ŽUPANIJSKE RAZINE			
1	2	3	4
red.br.	dokument	Službeno glasilo/godina	izrađivač
1.	RUDARSKO-GEOLOŠKA STUDIJA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	-	Hrvatski geološki institut
2.	STRUČNA EKSPERTIZA GOSPODARSKOG RAZVITKA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE S NAGLASKOM NA TURIZAM	-	URBING d.o.o. Zagreb
3.	PRIRODOSLOVNA PODLOGA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	-	Državni zavod za zaštitu prirode
4.	STRUČNA EKSPERTIZA GLAVNIH CESTOVNIH KORIDORA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	-	Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

DRUGI RAZVOJNI DOKUMENTI, DOKUMENTI I PROGRAMI OPĆINSKE RAZINE			
1.	GEOLOŠKA KARTA KONAVALA – NUŽNA PRETPOSTAVKA ODRŽIVOG RAZVOJA		Hrvatski geološki institut
2.			
3.			

IV. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnog održivog razvoja u prostoru Općine Konavle obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja dati će se na primjeru stanovništva, gospodarstva i prostora te stanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti.

STANOVNIŠTVO

U međupopisnom razdoblju 2001.-2011. godine zabilježen je porast broja stanovnika. S obzirom na stupanj i trend trenutnog gospodarskog razvoja za očekivati je daljnji porast broja stanovnika, koji će biti uglavnom posljedica imigracije stanovništva. Međutim, porast nije homogeno rasprostranjen na prostoru Općine. On se ostvaruje uglavnom u Cavatu i obližnjim naseljima. Naselja brdskog dijela i ostala prometno izolirana naselja (dijelovi Donje bande i Gornje bande) bilježe veliki pad broja stanovnika, koji traje već nekoliko desetljeća. Ovu je depopulaciju potrebno smanjiti i uravnotežiti kretanje broja stanovnika Općine u svim njenim dijelovima. Prostor Općine Konavle treba postati atraktivan za naseljavanje svih njegovih dijelova, što će se primarno potaknuti razvojem lokalnog gospodarstva temeljenog na intenzivnoj poljoprivredi te djelatnostima sekundarnog i tercijarnog sektora. Za istaknuti je veliki potencijal u razvoju različitih oblika ruralnog turizma.

Nadalje, novi društveni i gospodarski poticaji za obnovu i razvoj gospodarstva Konavala, za koji se razvoj gospodarstva ostvaruju prostorne mogućnosti i pretpostavke u trenutno važećem Prostornom planu uređenja, jest ujedno i poticaj za demografsku obnovu lokalnog stanovništva kao i osmišljavanje strukture i veličine migracije kontinentalnog stanovništva u vječito poželjna i gospodarski virulentna obalna područja

GOSPODARSTVO I PROSTOR

Realizacija intenzivnog korištenja poljoprivrednog potencijala Konavoskog polja, u više navrata je bila prioritet razvoja, te su sustavi odvodnje poplavnih voda u kišnom razdoblju te navodnjavanja u sušnom razdoblju godine projektirani i djelomično realizirani kao temelj za razvoj prehrambene industrije u radnoj zoni centralnog naselja Gruda.

Daljnji gospodarski razvoj Konavala kao izrazito turističkog područja je nastavak obnove, kako bi smisao povratka stanovništva na tradicionalna staništa u naselja i zaseoke u potpunosti poprimio i gospodarski karakter kroz integraciju tradicionalne vještine bavljenja poljoprivredom i turizma (primarno razvoj ruralnog turizma). U ukupnoj turističkoj ponudi Hrvatske, temeljene na načelima održivog razvoja, područje Konavala nudi slijedeće gospodarske potencijale:

- kulturni potencijal Konavoskog krajolika (cjeloviti sustav prirodne i kulturne baština) kao temeljni fenomen za atraktivnost ponude ruralnog turizma u naseljima i zaseocima Konavala
- prirodni potencijal za razvoj nautičkog turizma - izgradnja graničnih morskih luka za nautički turizam (lokacije Prevlaka i Cavtat)
- brza cesta Dubrovnik (Osojnik) – Debeli brije (odvaja tranzitni od lokalnog turističkog prometa) zajedno sa Zračnom lukom „Dubrovnik“ približuje prirodno i stvoreno bogatstvo Konavala turističkoj potražnji

- prirodni potencijal cijelovite stjenovite obale Konavala duljine oko 35km, uz dominantan geomorfološki – hidrografski rezervat Konavoske stijene (prijetlog za zaštitu) i zaštićene dijelove priobalja i podmorja, je izrazito vrijedan prirodan krajolik za razvoj cijelovite i specifične konavoske rivijere. „Dnevni boravak“ svih turista Konavala, Uredbom oslobođen od pritiska izgradnje stacionarnih turističkih kapaciteta masovnog turizma jest prirodni prostor pogodan za raznolike oblike rekreacije na kopnu, moru i podmorju sukladno raznolikosti prepoznatih turističkih atrakcija
- koncept seoskog turizma Konavoskog kraja temelji se na tipologiji autentičnih smještajnih kapaciteta, mogućnosti ponude ekološki proizvedene hrane uz suvremeni komfor i ekonomski opravdava oživljavanje stare autentične arhitekture, te sjećanja na tradicionalni način života. Za ekološku proizvodnju hrane postoje raznovrsni potencijali poljoprivrednog zemljišta od udolina u primorskom grebenu, zaravni i flišnih padina Konavoskog polja do vrtača i udolina brdskog područja.

OCJENA STANJA PRIRODNIH I KRAJOBRAZNIH VRIJEDNOSTI

U krajobraznom području Općine i u posebnim krajobraznim jedinicama, očitavaju se mnoge problemske teme. Zaštitni interesi koji se odnose na cjelinu krajobraznog područja Konavala i na krajobrazne jedinice s naglašenim obilježjima obličja i ustroja, prirodnih i antropogenih, ugroženi su dugovremenjskim nedostatkom planske strategije zaštite krajobraza i strategije provođenja zaštite.

Potreba se uočava u području:

- cjeline krajobrazne prirodne osnove i ukupnosti krajobraznih prizora
- u području tradicionalnog oblikovanja kultiviranog pejzaža: poljoprivrednog i okolišnog
- u području koncentracije prirodnih krajobraznih zanimljivosti
- u području posebnih pojedinačnih izraza/fenomena/objekata/ sadržaja antropogenog oblikovanja krajobraza

Postoji određena neusuglašenost strateškog opredjeljenja za opću zaštitu krajobraza te ponašanja pojedinih subjekata koji pri korištenju prostora agresivno zadiru u prirodnu osnovu i tipološka svojstva krajobraza. Te pojave su u krajobraznom području Konavala danas još u opusu koji je moguće kontrolirati/ zaustavljati/preusmjerivati/transformirati kroz striktne provedbe, pravila i propisa zaštite. Vizualno agresivno nametnute infrastrukturne, građevinske ili eksploatacijske pojave, u području Konavala još su na donjoj razini štetnog utjecaja na krajobrazna svojstva i prirodnu osnovu krajobraza. Veliki je udio netaknutih kvaliteta pojedinih sastavnica i cjeline krajobraza pa još uvijek prevaže krajobrazna kvaliteta nad kvantitetom negativnih pojavnosti. U krajobraznu strukturu Konavala još je gotovo u potpunosti čitko utisnut povijesni razvoj i utjecaj gospodarskih i kulturno-socioloških mijena što je nemjerljiva prednost Konavala u perspektivi privređivanja kroz nemasovni turizam.

U krajobraznom području Konavala čitka je povijesna tendencija nejednakog interesa za pojedine prostorne jedinice. Intenzitet korištenja prirodne osnove krajobraza još je i danas primarno usmjeren na kopneni plodni dio a namjena priobalja/obale je sekundarna izuzev u turističkim destinacijama. Čitava namjenska konstrukcija područja još sugerira da namjena kopna Konavala podređuje namjenu mora (izuzev luka/lučica, plaža/plažica). Stanje komunalne infrastrukture u područnom odlaganju otpada do odvoza u centralno zbrinjavanje, pročišćavanja otpadnih voda, regulacije ispusta u more, nepostojanje tehnologije obrade biološkog otpada (kompostiranje, bioplinski), cijelovite regulacije oborinskih i bujičnih voda, cijelovitog melioracijskog sustava na principima održivog razvoja, tehnologije reciklažne obrade edimentiranog mulja, nepostojanje alternativnih izvora obnovljive energije neke su od problemskih točaka koje mogu bitno opteretiti ustroj krajobrazne ekologije Konavala u uvjetima jačeg antropogenog opterećenja. Intenziviranje poljoprivrednog uzgoja nosi u

sebi opasnost zagađenja podzemnih voda i kontaminacije tla kemijskim supstancama što je kontradiktorno strateškom opredjeljenju razvoja eko-agro turizma. Onečišćenje zraka s izvorom u cestovnoj infrastrukturi, proizvodnji i zbrinjavanju otpada u Županiji (deponijski plin i krute čestice – zračne struje iz županijskog zbrinjavalista otpada) na razini je podnošljivosti ekološke supstance što predstavlja prednost u turističkoj eksploataciji biosfere krajobraza, ukoliko se bitno ne umnože izvori zagađenja neprovođenjem strateškog opredjeljenja.

POTENCIJAL ZA RAZVOJ I ZAŠTITU KRAJOBRAZA NA TEMELJIMA ODRŽIVOG RAZVITKA

Cjelovit krajolik Konavala je jedan od najznačajnijih elemenata moguće turističke ponude, a turizam se ubraja među najvažnije gospodarske grane Hrvatske, pogotovo Dubrovačko-neretvanske županije. Sačuvan krajolik Konavala, jedinstvene karakteristike obalnog pojasa – „Konavoske stijene“, uz vrlo ugodno podneblje prirodno dinamičnog područja (obalno područje – donja banda, Konavosko polje - Gornja banda i brdski predio/brdska naselja), već su odavno prepoznate kao poseban, izuzetno sačuvan i vrijedan krajobraz u ukupnoj raznolikosti krajobrazne osnove hrvatskog Jadrana.

Konavle predstavljaju izvor raznovrsnih motivacija/aktivnosti suvremenog turista te potencijal za prvu modernu turističku destinaciju Južnog hrvatskog primorja. Moguće je razvijati sljedeće oblike turizma:

- ruralnog: upoznavanje s tradicionalnim oblicima života i rada južnog primorja u regionalnim seoskim strukturama – ruralna arhitektura (dvori) i tradični vrtovi, povrtarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo te lokalnim tradicijama Konavala u domeni gastronomije, folklora, rukotvorstva, tradičnih obrta...
- prirodnog: doživljavanje prirodnih fenomena – cjelovit i očuvan tradicionalni krajobraz Konavala te prirodan nezagađen okoliš...
- kulturnog: upoznavanje povijesti kraja i kulture življenja Konavala, kulturne i prirodne baštine, atlase specifične flore i faune, područja kopna, mora i podmorja te bogatog spektra kulturnih dobara susjeda – grada Dubrovnika kulturnog centra cijelog južnog primorja...
- zdravstvenog: uživanje u blagodatima klime – morskom zraku uz obalu, planinskom u brdskom dijelu, suncu i čistom moru, nezagađenom krajoliku, moru i podmorju...
- rekreativnog: mogućnost bavljenja planiranjem, biciklizmom, golfom, jedrenjem, sportskim ribolovom, sportskim ronjenjem, „foto-safari“...

Turizam predstavlja jednu od ključnih gospodarskih djelatnosti Općine Konavle, koju je potrebno planirati sukladno temeljima i odrednicama održivog razvoja. Visoka očuvanost prirodnih vrijednosti te raznolikost kultiviranih i prirodnih krajobraza predstavlja najznačajniji razvojni potencijal Općine Konavle kroz razne oblike turističkih djelatnosti. Također, očuvanje krajobrazne raznolikosti i identiteta područja kroz zaštitu prirodnih fenomena i ekosustava, revitalizaciju tradicionalnog načina korištenja prostora te usmjerenu urbanizaciju, predstavlja prioritet u dalnjem razvoju ovog tradicionalno poljoprivredno-stočarskog i marikulturalnog kraja.

2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Općini Konavle

U tijeku je izrada izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Konavle. Obuhvaćaju područja naselja i područja izdvojenih građevinskih područja za ugostiteljsko-turističku namjenu. Osnovni razlozi izmjena i dopuna su:

- usklađivanje sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji

- usklađivanje sa Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije i to:
 - definiranje izdvojenog građevinskog područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene – Prevlaka (T1,T2 i T3 – 27 ha, 1 800 ležaja)
 - ukidanje zone Čilipi (lokalitet Suvarevina) kao zone namijenjene za golf (R1) i definiranje izdvojenog građevinskog područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene označene oznakama T1 i T2
 - prenamjena zone posebne namjene uz zračnu luku Čilipi u zonu poslovne namjene Čilipi
- ukidanje potrebe izrade urbanističkih planova uređenja (crveno označeni u tablici „Prostorni planovi u okviru građevinskog područja naselja, koji se moraju donijeti temeljem PPU Općine Konavle)
- promjena granice obuhvata UPUova zračne luke Čilipi na način da se predviđi izrada zasebnih UPU-ova: UPU „Poslovna zona – Zračna luka Dubrovnik – sjever“, UPU „Poslovna zona Zračna luka“ i UPU „Zračna luka“.

3. Prijedlog aktivnosti za unapređenje održivog razvoja u prostoru

Cjelina krajobraznog prostora Konavala neprocjenjiva je nacionalna vrijednost prirodnog i tradicijskog nasljeđa kao neobnovljiva ekološka, okolišna i krajobrazna kategorija. Plansko-razvojna strategija u takvom prostoru treba inzistirati na mogućnostima gospodarskog iskorištavanja krajobraza u skladu s principima održivog razvoja, te se stoga strategija i ciljevi zaštite i unapređenja krajobraza uobičajuju kao proces usklađivanja s važećim europskim dokumentima održivog razvoja pri Vijeću Europe i po Europskoj konvenciji o krajoliku.

Strategija prostornog uređenja Općine u kojoj je gospodarsko-razvojni okvir određen namjerom razvoja kroz nemasovni turizam i njegove komplementarne djelatnosti, treba kao primarni cilj odrediti redukciju faktora stresa u prirodnoj osnovi krajobraza. U tom kontekstu težište turizma treba biti stavljeno na užitke u doživljavanju sačuvane prirodnosti, sačuvanih biotičkih čimbenika i doživljajnih posebnosti pojedinih morfoloških cjelina krajobraza – prirodnih i antropogenih. Strategija gospodarskog razvoja primarno kroz turizam uključuje ciljeve zaštite okoliša kroz očuvanje kvalitete žive i nežive prirode, unapređenje stanja okoliša i unapređenje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika.

Za osiguranje upravne podrške na planskoj, provedbenoj i kontrolnoj razini u redukciji faktora stresa prirodne osnove i sprečavanju destrukcije krajobraza sljedeći su strateški ciljevi:

- eliminacija zagađenja štetnim emisijama
- eliminacija buke, artificijelnog svjetlosnog zagađenja
- racionilazacija građevinske ekspanzije
- racionilazacija prometne ekspanzije
- racionalna ekspanzija sadržaja turističkih usluga
- racionalna uporaba kemijskih sredstava – orientacija na biotehničke metode zaštite
- eliminacija aktivnosti sadržaja kojima se razaraju lokalne okolišne značajke
- sprečavanje destrukcije vizualnih, estetsko-doživljajnih i ugodljivo ambijentalnih karakteristika krajobraza

- eksploatacija krajobraza kroz oblike turizma/kategoriju turista koji uvažavaju štovanje prirode, kulture, običaja i domicilnog stanovništva
- eksploatacija prirodne osnove/krajobraza na niskoj razini antropogenog utjecaja, na osnovi interesa za očuvanje prirodnosti
- orientacija dominantno na lokalno ustrojeni ekoturizam kao nestresnu formu turizma temeljenu na očuvanim prirodnim resursima i poštivanju pravila prirode; ekoturizam eksploatira sve forme krajobraza kao kompleksna turistička kategorija sa složenim potrebama a može sadržavati aspekte avanture u posebnim prirodnim inscenacijama samo ako uvažavaju prirodne uvjete i habitate
- poticanje mjera za očuvanje i unapređenje tradicijskih načina korištenja prirodne osnove i krajobraza u kontekstu mogućeg očuvanja svih aspekata složenosti krajobraza
- planske i provedbene mjere zaštite razine očuvanosti biološke raznolikosti/raznolikosti vrsta u krajobraznom području
- strategija gospodarskog razvoja na osnovi racionalnog korištenja resursa biosfere; voda (slatka i slana), zrak, tlo, flora i fauna shvaćeni kao faktori koji određuju prihvatni kapacitet krajobraznog potencijala za graditeljstvo, infrastrukturu, turizam i komplementarno gospodarstvo
- redukcija činitelja promjena u kompleksu ekoloških uvjeta koji degradiraju staništa/biocenoze i ugrožavaju bio-ekološku ravnotežu/krajobraznu ekologiju kao stanje ustroja i funkcionalnosti krajobraza
- održanje ekološke stabilnosti posebnih ekosustava voda i podmorja; interesu očuvanja ekološke ravnoteže podređuju se ciljevi gospodarenja/načini korištenja
- strategija razvoja na racionalnom postupanju s tlom u prenamjenama za izgradnju u svim kategorijama namjene; trajno oštećenje tla izgradnjom smatra se najtežim vidom devastacije krajobraza ukoliko se radi o vrijednim tlima u kategoriji „vrijedno obradivo tlo“ koja se mogu koristiti za poljoprivrednu i šumarstvo
- strategija iskorištenja svojstava složenosti krajobraza u svrhu posrednog i neposrednog uključivanja krajobraza u obogaćenje turističke ponude kroz diferentne oblike sporta, aktivne/pasivne rekreacije, edukacije, koji nisu suprotni trajnom održanju očuvanosti svih sastavnica prirodne osnove krajobraza
- strategija iskorištenja perceptivnih atraktivnosti krajobraza u svrhu gospodarskog razvoja na način koji nije suprotan očuvanju svih identitetskih svojstava krajobraza
- strategija gospodarskog razvoja na osnovi štovanja tradicionalno uspostavljenog omjera/međuodnosa poljodjelski kultiviranog i prirodnog krajobraza. Pri tomu se pod šumskim krajobrazom smatra šuma sa svim prelaznim degradacijskim oblicima uključivo goleti s niskom grmolikom dendro i perenskom vegetacijom; u kultivirani krajobraz uključuju se poljoprivredne površine koje obuhvaćaju mozaik vinograda, višegodišnjih i jednogodišnjih kultura, kamenitih travnjaka i pašnjaka, drvenastih utilitarnih kultura te onih površina gdje se isprepliću utilitarne kulture sa samoniklo introduciranim prirodnom vegetacijom
- strategija gospodarskog razvoja kroz plansko poticanje progresivnog razvoja šume i uspostavu prirodnih poveznih koridora te osnovom površinske homogenizacije šumskog krajolika ako nije na uštrb tradicionalno obrađenih površina – u kontekstu tretiranja šumskog krajbraza kao osnovnog rekreacijskog potencijala za razvoj ekoturizma

- strategija gospodarskog razvoja osnovom ekoturizma kroz štovanje/očuvanje hortikulturnih, itilitarnih i vrtno-tehničkih elemenata uređenja okoliša u ruralnom krajoliku i očuvanja tradicijskih znanja i vještina uzgoja kultura kao tradicijske podloge za razvoj organske biološke poljoprivrede kao logistike eko-agro-gastro-turizma
- strategija gospodarskog razvoja osnovom očuvanja, unapređenja i oplemenjivanja sastavnica kultiviranog krajobrazu kao uređenog okoliša u zonama gradske/ladanske izgrađenosti
- strategija razvoja osnovom primjene svih znanstvenih i praktičkih raspoloživih metoda održive sanacije devastacijskih pojava i pojava zagađenja/onečišćenja u krajobrazu: inženjerske biotehnike, metode biološkog čišćenja i biološkog samocišćenja, biološkog zbrinjavanja, alternativni izvori obnovljive energije, energetski samodostatna arhitektura, ekstenzivni zeleni ravni krovovi, erozijske sanacije

V. LITERATURA I IZVORI

Corine Land Cover Croatia, Agencija za zaštitu okoliša (AZO), www.azo.hr

Geološka karta Konavala – nužna pretpostavka održivog razvoja, Hrvatski geološki institut, 2010.

Konavosko komunalno društvo d.o.o., <http://www.kkd.hr>

Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.- 2001., Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Nezaposlene osobe po općinama i gradovima stanovanja, dobi i spolu na dan 30. rujna 2012. godine, Hrvatski zavod za zapošljavanje, www.hzz.hr

Ocenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne samouprave prema razvijenosti, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, www.mrrsvg.hr

Odluka o razvrstavanju javnih cesta, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, „Narodne novine“ br. 44/12.

Popis poljoprivrede 2003., Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Dnevni i tjedni migranti po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Kućanstva prema obiteljskom sastavu i obiteljska kućanstva prema broju članova po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo prema aktivnosti i spolu po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo prema migracijskim obilježjima po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo prema spolu i starosti po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Stanovništvo staro 15 godina i više prema spolu i završenoj školi po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2001., Zaposleni prema pretežitoj aktivnosti po položaju u zaposlenju, djelatnosti i spolu po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Popis stanovništva 2011. - prvi rezultati, Popisane osobe, kućanstva i stambene jedinice po naseljima, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima Izvješća o stanju u prostoru, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, „Narodne novine“, br. 117/12

Prirodno kretanje stanovništva u 2010. po županijama i gradovima/općinama, Statistička izvješća 1439/2011, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Dubrovačko-neretvanska županija, „Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije“, br. 06/02., 06/03., 03/05., 03/06., 02/08., 05/10.

Prostorni plan uređenja Općine Konavle, Općina Konavle, „Službeni glasnik Općine Konavle“, br. 09/07., 01/08., 06/08.